የ11ኛ ክፍል መምህራን የፅህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴና የተማሪዎች ድርሰት የመፃፍ ብልሃት ተዛምዶ፡፡

(በሃዲያ ዞን በሾኔ መሰናዶና 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ላይ የተካሄደ ጥናት)

አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

የድህረ ምረቃ መርሀ ግብር

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነ-ፅሁፍ ክፍለ ትምህርት

ለአማርኛ ማስተማር (TEAM) ኤም.ኤ ድግሪ

በከፊል ማሟያነት የተሰናዳ

ተመስገን ፈቀደ

ሰኔ 2001 ዓ.ም

የ11ኛ ክፍል መምህራን የፅህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴና የተማሪዎች ድርሰት የመፃፍ ብልሃት ተዛምዶ፡፡

(በሃዲያ ዞን በሾኔ መሰናዶና 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ላይ የተካሄደ ጥናት)

በ

ተመስገን ፈቀደ

አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ
የቋንቋዎች ጥናት ተቋም
የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነ-ፅሁፍ ክፍለ ትምህርት
የድህረ ምረቃ መርሀ ግብር

የፈተና ቦርድ አባላት ማረጋገጫ

አማካሪ	ፊርማ
የውስጥ ፈታኝ	ፊርማ

አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ
ADDIS ABABA UNIVERSITY
ቋ. ጥ. ተ.
ቤተ መጻሕፍት
ILS
LIBRARY

ምስጋና

ከሁሉም በፊት ይህንን ስራ አስጀምሮ በሰላምና በጤንነት ስላስጨረሰኝ ለልዑል እግዚአብሔር ክብርና ምስጋና ይሁን፡፡

ይህ ጥናት ተጀምሮ እስከሚጠናቀቅ ድረስ ውድ ጊዜያቸውን ሰውተው ፅሁፉን በጥልቀትና በጥንቃቄ በማረም፣ ጠቃሚ ሃሳቦችን በመስጠትና ለጥናቱ ፍሬያማነት ከፍተኛ እገዛ በማድረግ የቅርብ ክትትላቸው ላልተለየኝ መምህሬና አማካሪ ለረዳት ፕሮፌሰር ጌታቸው እንዳለማው የማቀርበው ምስጋና ከፍተኛ ነው፡፡

በመቀጠል ጥናቱን በማካሄድበት ወቅት ለቃል መጠይቁ ምላሽ በመስጠት ለተባበሩኝ እንዲሁም ለጥናቱ የሚሆኑ መረጃዎችን በመስጠት ቀና ትብብር ላደረጉልኝ ሁሉ ልባዊ ምስጋናዬን አቀርባለሁ፡፡ በትምህርት ቆይታዬ የሞራልና የማቴሪያል ማበረታቻ ሲያደርጉልኝ ለነበሩት ለህሊና ዲበኩሉ እና ለፋናዬ አበራ ምስጋናዬ ከልብ ነው፡፡

በመጨረሻም የጥናቱን ፅሁፍ በኮምፒውተር ለፃፈችልኝ ለፍሬህይወት አብጤ የማቀርበው ምስጋና ከፍተኛ ነው፡፡

ማውጫ

ርዕስ ገፅ
ምስጋና-- I
ማውጫ--- II
የሰንጠረዥ ማውጫ--- III
የአባሪዎች ማውጫ--- III
አጠቃሎ -- IV

ምዕራፍ አንድ፡- መግቢያ

1.1 የጥናቱ ዳራ--- 1
1.2 የጥናቱ አላማ--- 3
1.3 የጥናቱ ጠቀሜታ-- 3
1.4 የጥናቱ ወሰን--- 4

ምዕራፍ ሁለት፡- የተዛማጅ ፅሁፎች ቅኝት

2.1 የፅህፈት ምንነት -- 5
2.2 የፅህፈት (የድርሰት) ትምህርት አስፈላጊነት------------------------------------- 6
2.3 የፅህፈትን ክሂል ማስተማር-- 9
2.4 የፅህፈትን ክሂል የማስተማር ዘዴ--- 13
2.4.1 የፅህፈት ትምህርት አቀራረብ ዘዴዎች-------------------------------------- 14
2.4.1.1 ውጤታዊ አቀራረብ-- 14
2.4.1.1.1 የውጤታዊ አቀራረብ የፅህፈት ደረጃዎች----------------- 16
2.4.1.1.2 በውጤታዊ አቀራረብ የፅህፈት ማስተማሪያ ዘዴ የመምህሩ ሚና-- 18
2.4.1.2 ሂደታዊ አቀራረብ-- 19
2.4.1.2.1 የሂደታዊ አቀራረብ የፅህፈት ደረጃዎች------------------- 21

2.4.1.2.2 በሂደታዊ አቀራረብ የዕህፈት ማስተማሪያ ዘዴ
የመምህሩ ሚና-- 22
2.4.1.2.3 በሂደታዊ አቀራረብ የዕህፈት ትምህርት የተማሪው
ሚና-- 24
2.5 የብልሃት ምንነት-- 25
2.6 የብልሃት አከፋፈል-- 25
2.6.1 የመማር ብልሃት -- 27
2.6.2 ድርሰት የመፃፍ ብልሃት-- 27
2.7 የቀደምት ጥናታዊ ፅሁፎች ቅኝት-- 29

ምዕራፍ ሦስት፦ የአጠናን ዘዴ

3.1 የተጠኚዎች አመራረጥ-- 34
3.1.1 የትምህርት ቤት ናሙና አመራረጥ-- 34
3.1.2 የክፍል ደረጃ ናሙና አመራረጥ-- 34
3.1.3 የመምህራን ናሙና አመራረጥ-- 35
3.1.4 የተማሪዎች ናሙና አመራረጥ-- 35
3.2 የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች -- 35
3.2.1 የፅሁፍ መጠይቅ-- 36
3.2.2 ቃለ መጠይቅ-- 37
3.2.3 የሰነድ ምርመራ-- 37
3.3 የመረጃ አተናተን-- 37

ምዕራፍ አራት፦ የመረጃዎች ውጤት ትንተና

4.1 ከፅሁፍ መጠይቅ የተገኙ መረጃዎች ትንተና------------------------------------ 38
4.1.1 ከተማሪዎች የፅሁፍ መጠይቅ የተገኙ መረጃዎች ትንተና---------------- 38
4.1.2 የተማሪዎችን ዳራዊ ሁኔታ የሚያመለክቱ መረጃዎች ትንተና----------- 39
4.2 የመምህሩን የማስተማር ዘዴ የሚያመለክቱ ከተማሪዎችና ከመምህሩ
መጠይቅ የተገኙ መረጃዎች ትንተና-- 40

4.2.1 ከውጤታዊ የፅህፈት ማስተማሪያ ዜዴ አኳያ ለተማሪዎች የቀረቡ መጠይቆች -- 40
4.2.2 ከሂደታዊ የፅህፈት ማስተማሪያ ዜዴ አኳያ ለተማሪዎች የቀረቡ መጠይቆች -- 43
4.3 የመምህሩ የማስተማር ዘዴና የተማሪዎች ድርሰት የመፃፍ ብልሃት ተዛምዶ-- 49
4.3.1 የመምህሩን የማስተማር ዘዴና የተማሪዎችን ድርሰት የመፃፍ ብልሃት ተዛምዶ ለመመርመር ከቀረቡ መጠይቆች የተገኙ መረጃዎች ትንተና-- 49
4.4 የመምህሩ የማስተማር ዘዴ የተማሪዎችን የፅህፈት ክሂል ስለማሻሻሉ የተገኙ መረጃዎች ትንተና-- 58

ምዕራፍ አምስት፡- ማጠቃለያና የመፍትሄ ሃሳብ

5.1 ማጠቃለያ -- 64
5.2 የመፍትሔ ሃሳብ-- 67
ዋቢዎች-- 70
አባሪዎች

የሰንጠረዥ ቁጥር	የሰንጠረዥ ርዕስ	ገፅ
ሰንጠረዥ 1.	የተማሪዎችን ግላዊ መረጃ በተመለከተ የተሰጡ ምላሾችን የሚያሳይ---------	39
ሰንጠረዥ 2.	ከውጤታዊ የፅህፈት ማስተማሪያ ዘዴ አኳያ መምህሩ የሚጠቀምበትን የማስተማሪያ ዘዴ ለማወቅ ለቀረቡ መጠይቆች የተሰጡ ምላሾችን የሚያሳይ---	40
ሰንጠረዥ 3.	ከሂደታዊ የፅህፈት ማስተማሪያ ዘዴ አኳያ መምህሩ የሚጠቀምበትን የማስተማሪያ ዘዴ ለማወቅ ለቀረቡ መጠይቆች የተሰጡ ምላሾችን የሚያሳይ---	43
ሰንጠረዥ 4.	የመምህሩን የማስተማር ዘዴና የተማሪዎችን ድርሰት የመፃፍ ብልሃት ተዛምዶ ለማወቅ ለቀረቡ መጠይቆች የተሰጡ ምላሾችን የሚያሳይ------------	50
ሰንጠረዥ 5.	የተማሪዎችን ድርሰት የመፃፍ ብልሃት ለማወቅ ለቀረቡ መጠይቆች የተሰጡ ምላሾችን የሚያሳይ---	53
ሰንጠረዥ 6.	ተማሪዎቸ መምህራቸው በቢያስተምራቸው የፅህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴ ተከትለው ድርሰት መፃፍ አለመፃፋቸውን የሚያሳይ---------------------	56
ሰንጠረዥ 7.	የመምህሩ የማስተማር ዘዴ የተማሪዎችን የፅህፈት ክሂል ስለማሻሻሉ የተገኙ ምላሾችን የሚያሳይ---	58
ሰንጠረዥ 8.	መምህሩ ለተማሪዎች የሚያደርግላቸው ድጋፍ ለማወቅ ለቀረቡ መጠይቆች የተሰጡ ምላሾችን የሚያሳይ---	60

የአባሪዎች ዝርዝር

አባሪ አንድ	ለተማሪዎች የቀረበ የፅሁፍ መጠይቅ
አባሪ ሁለት	ለመምህራን የቀረበ ቃለ መጠይቅ
አባሪ ሦስት	ተማሪዎች የፃፏቸው ድርሰቶች

አጠቃሎ

የዚህ ጥናታዊ ፅሁፍ ዋና አላማ የ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የፅህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴና የተማሪዎች ድርሰት የመፃፍ ብልሃት ተዛምዶን በመመርመር ክፍተት ካለ መቀራረብ የሚያስችል የመፍትሄ ሃሳብ ለማቅረብ ነው፡፡ በዚሁ መሰረት ጥናቱን ከግብ ለማድረስ በመረጃ ማሰባሰቢያ መሳሪያነት ያገለገሉት በተማሪዎች የተሞሉ የፅሁፍ መጠይቆች፣ ከተተኳሪ መምህሩ ጋር የተደረገ ቃለ ምልልስና በተማሪዎች ተፅፈው በመምህሩ የታረሙ ድርሰቶች ናቸው፡፡ ለጥናቱ የተመረጠው ትምህርት ቤት በደቡብ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት በሃዲያ ዞን በሾኔ ወረዳ የሚገኘው የሾኔ መሰናዶና ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ነው፡፡ ለጥናቱ የተመረጠው የ11ኛ ክፍል ሲሆን፣ የጥናቱ ተተኳሪዎችም የ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መምህርና ተማሪዎች ናቸው፡፡ በትምህርት ቤቱ የሚገኙት የ11ኛ ምድብ ክፍሎች አራት ብቻ በመሆናቸው አራቱም ክፍሎች በጥናቱ ውስጥ እንዲታቀፉ ተደርጓል፡፡ በየክፍሎቹ የሚገኙት ተማሪዎች ቁጥር ከ50-60 የሚደርሱ ሲሆን፣ አጠቃላይ ብዛታቸው 236 ነው፡፡ የተማሪዎቹ አመራረጥ ከየክፍሎቹ 25 በመቶ የሚሆኑት በነሲብ ናሙና ዘዴ ተመርጠው መጠይቅ እንዲሞሉ ተደርጓል፡፡ በትምህርት ቤቱ 11ኛ ክፍልን በማስተማር ላይ ያለው መምህር አንድ ብቻ በመሆኑ ናሙና መውሰድ ሳያስፈልግ በጥናቱ ተካቷል፡፡ ከተማሪዎች፣ ከመምህሩና ከሰነድ ምርመራው የተገኙት መረጃዎች እንዳመለከቱት በመምህሩ የማስተማር ዘዴና በተማሪዎቹ ድርሰት የመፃፍ ብልሃት መካከል ተዛምዶ የሌለ መሆኑን ነው፡፡ ለዚህም ምክንያቱ በፅህፈት ክሂል መማር ማስተማር ሂደት የመምህሩ ትኩረት እሱ በሚፈልገው የድርሰት አፃፃፍ ህጎች ወይም መርሆዎች በሚለው ላይ በመሆኑ፣ ተማሪዎችም እነዚህን ህጎችና መርሆዎች ተከትለው እንዲፅፉ ስለሚገደዱ የመፃፍ ፍላጎታቸውና ብልሃታቸው ባለመጠበቁ ነው፡፡በመጨረሻም ጥናቱ የተፈጠረውን ክፍተት ለመሙላት ወይም ለማስወገድ ያስችላሉ ያላቸውን የመፍትሄ ሃሳቦች ለመጠቆም ሞክሯል፡፡

ምዕራፍ አንድ

መግቢያ

1.1 የጥናቱ ዳራ

የፅህፈት ክሂል ከተማሪዎች ከፍተኛ የሆነ ጥረትን፣ በተከታታይ በክሂሉ መገልገልን፣ በመማሪያ ክፍልና ከክፍል ውጭ ለልምምድ ብዙ ጊዜ ማጥፋትን ይጠይቃል፡፡ የፅህፈት ክሂል አዕምሮንና አካልን ማቀናጀት የሚፈልግና ከማሰብ ጋር የተያያዘ ተግባር ሲሆን፣ በአንድ ጊዜም በርካታ ባህሪያቱን (ለምሳሌ፡- ይዘቱን፣ ቅርፁን፣ ዓላማውን፣ ተደራሲውን፣ ወዘተ...) ከግምት ውስጥ ማስገባትን የሚጠይቅ ስራ ነው፡፡ በፀሐፊውና በአንባቢው መካከልም በሌሎቹ ተግባቦታዊ ክሂሎች እንደሚታየው አይነት ፈጣን ምላሽ አይገኝም፡፡ ፀሐፊው በድጋፍ ሰጪ ተግባቦታዊ ዘዴዎች፣ማለትም በአካል እንቅስቃሴ፣ በፊት ገፅታ፣ በድምፅ ከፍታና ዝቅታ የማይጠቀም በመሆኑ ስነ-ልቦናዊ፣ስነ-ልሳናዊና ስነ-አዕምሮታዊ ችግሮች የሚከሰቱበት ነው(Byren፣ 1991:4)፡፡ እነዚህ ባህሪያቱ ደግሞ ክሂሉን በመማር ማስተማሩ ሂደትና ውጤታማነት ላይ የየራሳቸውን ተፅዕኖ እንደሚያሳድሩ መገመት ይቻላል፡፡ በፅህፈት ክሂል የመገልገል ችሎታ እንዲዳብር ለትምህርቱ ትኩረት መስጠት፣ በቂ ዝግጅትና ልምምድ ማድረግ እንደሚያስፈልግ Norrish (1990፣ 63) ይገልፃሉ፡፡

መምህራን የፅህፈት ክሂልን በማስተማር ወቅት ፅህፈት መማርን ማመቻቸትና መከታተል፣ የተማሪዎችን የፅሁፍ ተግባቦታዊ ክህሎት ማዳበር፣ የተማሪዎችን ፅሑፍ ማንበብና መገምገም፣ በአፃፃፍ ሂደት ተማሪዎች በማሰላሰል፣ በማቀድ ፣ በማርቀቅና በመከለስ እንዲያልፉ ማድረግ እንደሚጠበቅባቸው Hedge(1991:11) እና Leki (1996:57) ያስገነዝባሉ፡፡ Richards (1990:11) በበኩላቸው "መምህራን ተማሪዎች ትክክለኛ ፅሑፍ እንዲፅፉ ማድረግ ብቻ ሳይሆን ተማሪዎች የተዋጣለት የመፃፍ ብልሃት ለመከተል እንዲችሉ ነገሮችን ማደራጀት እና ሁኔታዎችን ማመቻቸት አለባቸው" ይላሉ፡፡

ተማሪዎች በክሂሉ በቂ እውቀት አግኝተው ፅህፈትን (ድርሰትን) በቅርፁና በይዘቱ የተሟላ ሊያደርግ የሚችለውን የአፃፃፍ ብልሃት አውቀው መፃፍ እንዲችሉ መምህራን

የተለያዩ የፅህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴዎችን ቢጠቀሙ ያቀዱት ውጤት ላይ ሊደርሱ ይችላሉ፡፡ የክሂሉን የማስተማር ዘዴ በተመለከተ አስቴር(1998) መምህራን ፅሀፈትን በማስተማር ዓላማ ተማሪዎችን በማቀድ፣ በመከለስ ፣በማርቀቅና በማረም ሂደት እንዲያልፉ ክትትል እንደማያደርጉና የሚሰጧቸውም ድጋፍ እንደሌለ ገልፃለች፡፡ሰይድ (1993) ደግሞ በፅህፈት ትምህርት ጊዜ ተማሪዎች በመወያየት፣ማስታወሻ በመያዝ ፣ረቂቅ በመፃፍ፣ የብጤ እርማት በማካሄድ፣ በመከለስ፣ በማረምና መልሶ በመፃፍ ተግባራት በንቃት ሲሳተፉ፣ በክፍል ውስጥም የፅሁፍ ተግባራትን በተግባር(በመፃፍ) ሲለማመዱና ሲማሩ እንዳልታዩ ገልጿል፡፡ ሰለሞን (1991) መምህሩ ፅህፈትን በማስተማር ሂደት መምህር ተኮር ዘዴን ስለሚከተሉ የተማሪዎችን ፍላጎትና ልምድ ለመጠበቅ አይሞክሩም፡፡

ከላይ ለተዘረዘሩት ችግሮች መንስኤ ለየክፍል ደረጃዎቹ በተዘጋጁት የአማርኛ ቋንቋ መርሀ ትምህርቶች ውስጥ ድርሰት የመፃፍ ክሂልን ለማስተማር የሚያስችሉ ይዘቶች አለመኖራቸው ሳይሆን፣ በክፍል ውስጥ ተግባራዊ ማድረጉ ላይ ነው፡፡ ይኸውም በተለያዩ ምክንያቶች ለምሳሌ በአንድ ክፍል ውስጥ በሚማሩ ተማሪዎች ቁጥር መብዛት፣ቋንቋውን ለመማር የተመደበው ጊዜ ማነስ፣ በመምህሩ ላይ የሥራ ጫና መክበድ፣ ድርሰትን ለማስተማር ፍላጎት አለመኖርና አለማፃፍ የተፃፈውንም አለማረም ክፍሌ (1986) ፤ አለማየሁ (1986) እና ተስፋዬ (1986) በማለት የችግሩን ምክንያቶች ይገልፃሉ፡፡ ስለሆነም ከነዚህ ሁሉ ችግሮች በመነሳት በመምህራኑ የፅህፈትን ክሂል የማስተማሪያ ዘዴና በተማሪዎቹ ድርሰት የመፃፍ ብልሃት መካከል ክፍተት ሊፈጠር እንደሚችል መገመት ይቻላል፡፡

ለዚህ ጥናት መነሻ የሆነው ከላይ የተጠቀሱት ጥናቶች በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ውስጥ የፅህፈትን ክሂል ማስተማር እየተዳከመ መምጣቱንና ተማሪዎችም ሃሳባቸውን በፅሁፍ የመግለፅ ችሎታቸው በጣም አሳሳቢ ደረጃ ላይ መድረሱን መግለፃቸው ነው፡፡ ይሁን እንጂ ጥናቶቹ ችግሮቹንና መንስኤዎቻቸውን ከመዘርዘር በስተቀር በመምህራኑ የማስተማር ዘዴና በተማሪዎቹ የመፃፍ ብልሃት መካከል ምን ያህል ዝምድና እንዳለ ወይም ክፍተት እንደተፈጠረ አልጠቆሙም፡፡ ስለዚህም ፅህፈትን የማስተማር ዘዴ ወይም የክፍል ውስጥ ትግበራ ከተማሪዎች የመፃፍ ብልሃት ጋር ያለውን ግንኙነት መፈተሸ ፤ ክፍተት ካለም ለመቀራረብ የሚያስችል አቅጣጫን መጠቆም ማስፈለጉ

የጥናቱ አነሳሽ ነው። ሌላው ፅህፈትን ለማስተማር እየተተገበረ ያለውን ዘዴና በመማር ማስተማሩ ሂደት የመምህሩንና የተማሪውን ሚና በተመለከተ ያለውን ግንኙነት መገምገምና መግለፅ አስፈላጊ መሆኑ ነው። በተጨማሪም በዚህ ርዕስ ዙሪያ በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት መምህራንና ተማሪዎች ላይ የተደረገ ጥናት አጥኚዉ ባደረገዉ የንባብ ፍተሻ አለማግኘቱ ሌላው ምክንያት ነው። የ11ኛ ክፍል የተመረጠበትም ምክንያት ተማሪዎቹ ዩኒቨርሲቲ ለመግባት የሚዘጋጁበት በመሆኑ በፅህፈት ክሂል ትምህርት ወቅት የየሚከተሉትን የአፃፃፍ ብልሃት መመርመርና መግለፅ ማስፈለጉ ተጠቃሽ ምክንያቶች ናቸው።

1.2 የጥናቱ ዓላማ

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ በሃዲያ ዞን በሾኔ መሰናዶና 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የ11ኛ ክፍል መምህራን የፅህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴና በተማሪዎች ድርሰት የመፃፍ ብልሃት መካከል ያለውን ግንኙነት መፈተሽ ነው። በዚህም በአንድ በኩል የመምህራኑን የማስተማር ዘዴ ከፅህፈት ማስተማሪያ ዘዴዎች አኳያ መመርመር ሲሆን፣ በሌላ በኩል ደግሞ የተማሪዎችን ድርሰት የመፃፍ ብልሃት መፈተሽ ነው። ጥናቱ ይህንን አጠቃላይ ዓላማ መሰረት በማድረግ ከዚህ በታች የቀረቡትን ዝርዝር አላማዎች ይመለከታል።

- መምህሩ የፅህፈትን ክሂል ሲያስተምሩ የሚጠቀሙበትን ዘዴ ይጠቁማል።
- ተማሪዎች የየራሳቸው የሆነውን የአፃፃፍ ብልሃት እንዲከተሉ መምህሩ የሚያበረታቱ መሆን አለመሆናቸውን ያመለክታል።
- ተማሪዎች ድርሰት በሚፅፉበት ወቅት በክፍል ውስጥ የቀረበላቸውን የፅህፈት ክሂል የማስተማሪያ ዘዴን ተከትለው መፃፍ አለመፃፋቸውን ያረጋግጣል።
- ተማሪዎች መምህራቸው የፅህፈትን ክሂል ስለሚያስተምሩበት ዘዴ ያላቸውን አስተያየት ይፈትሻል።
- መምህሩ የተማሪዎችን ድርሰት በሚያርሙበት ወቅት ምን ምን ነገሮች ላይ ትኩረት አድርገው እንደሚያርሙ ይመረምራል።

1.3 የጥናቱ ጠቀሜታ

ይህ ጥናት የሚከተሉት ጠቀሜታዎች ይኖሩታል ተብሎ ይገመታል።

- በመምህራን የዕህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴና በተማሪዎች ድርሰት የመፃፍ ብልሃት መካከል ተዛምዶ መኖር አለመኖሩን ይጠቁማል፡፡
- የዕህፈት ክሂል የማስተማር ዘዴ ምን እንደሚመስል በመመርመር የክሂሉ ትምህርት ወደፊት የሚሻሻልበትን መንገድ ለመምህራንና ለትምህርት ባለሙያዎች የበኩሉን ሃሳብ ያቀርባል፡፡
- መምህራን የተማሪዎቻቸውን የድርሰት አፃፃፍ ብልሃት በማወቅ የማስተማር ዘዴያቸውን ከተማሪዎች ችሎታና ፍላጎት ጋር እንዲያጣጥሙ ይረዳል፡፡
- በመስኩ ለሚደረጉ ሌሎች ጥናቶች መነሻና አቅጣጫ ጠቋሚ በመሆን ሊያገለግል ይችላል፡፡

1.4 የጥናቱ ወሰን

ይህ ጥናት በዋነኛነት ትኩረት አድርጎ የተነሳው በሀዲያ ዞን በሾኔ መሰናዶና 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት የ11ኛ ክፍል መምህራን የዕህፈትን ክሂል የማስተማር ዘዴና የተማሪዎችን ድርሰት የመፃፍ ብልሃት ዝምድናን መመርመር ነው፡፡ በዚህ መሰረት መምህራን የዕህፈትን ክሂል ከዕህፈት ማስተማሪያ ዘዴዎች አንፃር እንዴት እንደሚያስተምሩና ተማሪዎችም የቀረበላቸውን የዕህፈት ክሂል ትምህርት መሰረት በማድረግ ድርሰት የሚፅፉ መሆናቸውን መፈተሽ ላይ የተመሰረተ ነው፡፡ ይህም በአንድ በኩል መምህሩ ዕህፈትን የሚያስተምሩት እንዴት ባለ ዘዴ ነው? የሚለውን ሲመለከት፣ በሌላ በኩል ተማሪዎች ሃሳባቸውን በፅሑፍ የመግለፅ ችሎታቸውን (ድርሰት የመፃፍ ብልሃታቸውን) ይመለከታል፡፡ሆኖም ጥናቱ የዕህፈትን ክሂል ለመማር ማስተማር መሰናክል የሚሆኑትን ነገሮች በመዘርዘርና ለእያንዳንዳቸውም የመፍትሄ ሃሳብ በመፈለግ ላይ አያተኩርም፡፡ በተጨማሪም ጥናቱ የዕህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴዎችን ውጤታማነት በሙከራ የማረጋገጥ ዓላማ የለውም፡፡ እንዲሁም የተለያዩ የድርሰት ዓይነቶችን በመዘርዘር የእያንዳንዳቸውን ተግባርና የአፃፃፍ ቴክኒክ በማብራራት ላይ አያተኩርም፡፡ በድርሰት አፃፃፍ ሂደትም የተማሪዎችን ግለሰባዊ ልዩነት (Individual difference) የማጥናት ዓላማም የለውም፡፡

ምዕራፍ ሁለት

የተዛማጅ ፅሁፎች ቅኝት

2.1 የፅህፈት ምንነት

ፅህፈት በዕይታዊ (Visual) ትዕምርቶች (Symbols) ውክልና በመገልገል ሰዎች ሃሳብ የሚለዋወጡበትና ተራክቦ የሚመሰረቱበት ተግባቦታዊ መሳሪያ ነው፡፡ በመተላለፊያ ስልቱ ዕይታዊ፣ በአካላዊ ትግበራው አፍላቂ፣ በተግባቦታዊ ባህሪውም ርቱዕ ክሂል ነው (Widdowson:1978፤Harmer:1991)፡፡ ፅህፈት በተግባቦታዊ መሳሪያነቱ የተደረሰበትን ወይም የተጨበጠን ዕውቀት ማስተላለፊያ ብቻ ሳይሆን አዲስ ሃሳብን ማፍለቂያ፣ መልዕክትን መቀበያና በትዕምርቶች ቀርፆ ማቆያ መንገድና ብልሃት ነው (Condon and Butler፣1997:x):: Pincas(1982) ፅህፈትን ሲገልፁ በትምህርት አማካኝነት የሚቀሰምና ደረጃውን ጠብቆ ከሚደረግ ተከታታይ ልምምድ የሚገኝ ችሎታ ነው፡፡ ከዚህ ችሎታ ጋርም ፅህፈት አዕምሮንና እጅን በማስተባበር ሃሳብን በተገቢ ምልክቶችና ቃላት በመወከል ለአንባቢ የግልንም ሆነ የጋራ ገጠመኝን የማካፈል ችሎታ ነው ብለዋል:: እንዲሁም Jordan(1991:4) ይህንን ሃሳብ ሲያጠናክሩ " ፅህፈት የሰው ልጅ ዕውቀቱን፣ ምኞቱን፣ ሃሳቡን ወዘተ... ለመሰሎቹ ለመግለፅ የሚጠቀምበት የሚታይና ተቀባይነት ያለው ምልክት ነው" ይላሉ፡፡

ፅህፈት ሃሳብን በትዕምርት ወይም በቋንቋ የመወከል ሂደት ነው፡፡ ሂደቱም አካልንና አዕምሮን በማቀናጀት በአንድ ጊዜ በርካታ ባህሪያቱን፣ (ለምሳሌ ይዘትን፣ የአፃፃፍ ስልትን፣ የፅሁፍ መዋቅርን፣ የቃላት ምርጫን ፣ የሀሳብ አንድነትን፣ ግጥምጥምነትንና ተከታታይነትን) ከግምት ውስጥ በማስገባት የሚከናወንና ከማሰብ ጋር የተቆራኘ ውስብስብ የአዕምሮ ስራ ነው(Nunan ፤1989:36)፡፡

ከላይ ከቀረበው የምሁራን ሃሳብ መረዳት የሚቻለው ፅህፈት በትምህርት የሚዳብርና በተከታታይ ልምምድ በመታገዝ እየጎለበተ የሚሄድ ችሎታ መሆኑንና በዚህም የሰው ልጅ አዕምሮውንና አካሉን በማስተባበር ዕውቀቱን፣ ገጠመኙን፣ ሀሳቡንና ውስጣዊ ስሜቱን በተገቢ ድምፃዊ ምልክቶች በመወከል ለመሰሎቹ የሚያስተላልፍበት መንገድ መሆኑን ነው፡፡

በሌላ በኩል ፅሀፈት ሆሄያትን በወረቀት ላይ ከማስፈር ከፍ ያለና በአዕምሮ ውስጥ የሚፈልቀውን ሀሳብ በፅሀፈት መልክ አቀነባብሮ ለአንባቢ የመግለፅ ሂደት መሆኑን Byrne (1988:1) ጨምረው ገልፀዋል፡፡ ስለዚህም ፅሀፈት ለማንበብ ብቻ ተብሎ በወረቀት ላይ የሚሰፍር ሳይሆን የፀሀፊውን ሃሳብና አመለካከት ለአንባቢ ለማድረስ የሚያስችሉ፣ መልዕክትን በአንባቢ አዕምሮ ውስጥ የሚከስቱ ስርዓት ባለው መንገድ የሀሳብ ፍሰታቸውን ጠብቀው የተቀነባበሩ ዐረፍተ ነገሮችን አቀናጅቶ ማስቀመጥ ማለት ነው፡፡ በመሆኑም ፅሀፈት በተዋረድ በተዋቀሩና አንድነትን በፈጠሩ ዐረፍተ ነገሮች አማካይነት ከተዋጣለት የመግባባት ደረጃ ላይ ሊያደርስ የሚችል እንጂ የምልክቶች፣ የቃላትና የአረፍተ ነገሮች ስብስብ ብቻ እንዳልሆነ መገንዘብ ይቻላል፡፡

Widdowson(1978:62) በበኩላቸው ፅሀፈትን ከንግግር ጋር በማነፃፀር በሚታዩ ስምምነታዊ ትዕምርቶች (Symbols) የሚገለፅ የቋንቋ ሰዋስዋዊና ፅሁፋዊ ስርዓት መሆኑን ሲገልፁ፤ Raimes(1983:5)ም በቃላት ውክልና በወረቀት ላይ የሰፈረና ህያው የሆነ ቋንቋ ነው ይላሉ፡፡ በሁለቱ ምሁራን ብያኔ መሰረት የፅሀፈት መለያ ባህሪያቱ ዕይታዊ ምልክትነቱ፣ ለታላሚው ቋንቋ የአገባብ ስርዓት ተገዢነቱን፣ በቦታና በጊዜ ሳይወሰን ህያው ሆኖ ሊቆይ መቻሉ ናቸው፡፡

በአጠቃላይ ፅሀፈት በስሜት የሚከናወንና በአጭር ጊዜ የሚጠናቀቅ ስራ አለመሆኑን፤ በአንፃሩ ጊዜ የሚፈጅ፣ ከፍተኛ ጥረትን የሚጠይቅ፣ ሀሳብን መቀበል፣ መጠየቅና መመርመር በትኩረት ማሰብም የሚያሻው የአዕምሮና የአካል ስራ መሆኑን ከተሰጡት ብያኔዎች መገንዘብ ይቻላል፡፡ ይህ ከሆነ ደግሞ በመደበኛ ትምህርት ቤት የተማሪዎችን የፅሀፈት ችሎታ ለማዳበር የፅሀፈትን ክሂል ማስተማር አስፈላጊ ይሆናል፡፡

2.2 የፅሀፈት (የድርሰት) ትምህርት አስፈላጊነት

ተማሪዎች በትምህርት ቤት ቆይታቸው በፅሁፍ የሚያከናውኗቸው ተግባራት በርካታ ናቸው፡፡ ስለሆነም የሚሰጧቸውን ፅሀፈት ነክ ስራዎች በፅሁፍ አቀነባብረውና አደራጅተው መስራት እንዲችሉ ፅሀፈትን ማስተማር አስፈላጊ መሆኑ ይታመናል፡፡ ከዚህ አንፃር የፅሀፈትን (የድርሰትን) ትምህርት አስፈላጊነት አስመልክተው የተለያዩ ምሁራን ሀሳቦችን ሰንዝረዋል፡፡ እነዚህም የሚከተሉት ናቸው፡፡

Wigand (1986:141) "ተማሪው መፃፍ ከመጀመሩ በፊትም ሆነ በሚፅፍበት ጊዜ የፅህፈት ተግባቦትን ዓላማ ለይቶ በማወቅ ክሂሉን በአግባቡ መጠቀም እንዲችል በቂ የፅህፈት ትምህርት ያስፈልገዋል፡፡ በትምህርቱም ወቅት ለምን እንደሚፅፍ፣ ለማን እንደሚፅፍ፣ እንዴት እንደሚፅፍ፣ በመጠየቅ እንደሚፃፍበት ዓላማ የመፃፍ ክሂሉን የሚያዳብረው ፅህፈትን ሲማር ነው" በማለት ፅህፈትን የማስተማር አስፈላጊነት ይገልፃሉ፡፡

Raimes(1983) በበኩላቸው ፅህፈትን መማር ተማሪዎች ሌሎች የትምህርት አይነቶችን እንዲማሩ ከማገዙም በላይ የታላሚውን ቋንቋ ሰዋስዋዊ አገባቦችንና አገላለፆችን፣ ፈሊጣዊ አባባሎችንና ቃላትን እንዲያውቁ ከመርዳቱም በላይ በተማሪዎች ዘንድ የመማር ተነሳሽነትን ይፈጥራል፡፡ ከዚህ በተጨማሪ Venkateswaran (1995:104) "የፅህፈት ክሂል ትምህርት ተማሪዎች በቃል የሚሰጣቸውን ትምህርት አዳምጠውና የተለያዩ ፅሁፎችን አንብበው ማስታወሻ እንዲይዙና በቤት ስራና በክፍል ውስጥ የሚሰጡትን ፅሁፍ-ነክ መልመጃዎች በፅሁፍ አቀነባብረው መግለፅ ያስችላቸዋል" ይላሉ፡፡ እንደ Celce Murcia (1991:236) አገላለፅም ተማሪዎች የፊደልን ቅርፅ በመለየት ቃላትን መስርተው፤ የቃላትን ምርጫና አጠቃቀም በማወቅ ሀሳባቸውን በተገቢ ቃላትና ዐረፍተ ነገሮች ማስተላለፍ የሚችሉበትን የተግባቦት ስርዓት እንዲያውቁ ፅህፈትን ማስተማር ያስፈልጋል፡፡

ከላይ ከቀረበው የምሁራን ሀሳብ መረዳት የሚቻለው በትምህርት ቤት ፅህፈትን የሚማሩ ተማሪዎች የታላሚውን ቋንቋ ፊደል ከመለየት ጀምረው ሀሳባቸውን በብቃት መግለፅ እስከሚያስችላቸው ሰፊ የፅሁፍ መዋቅር ድረስ መማር እንዲሚያስፈልጋቸው ነው፡፡

የፅህፈት አስፈላጊነት ሰዎችን ከማግባባቱ ወይም ከቦታና ከጊዜ ውሱንነት አልፎ አገልግሎት መስጠት ከመቻሉ አኳያ ብቻ የሚታይ አይደለም (Raimes:1983፤ White and Arndt:1991)፡፡ ፅህፈት ከተግባቦት መሳሪያነቱ ባሻገር የተለያዩ ዕውቀቶችን መቅሰሚያ፣ የሀሳብ ማሰባሰቢያና ማሳያ ሆኖ ያገለግላል፡፡ ስለዚህም ፅህፈትን መማር ተማሪዎች የፈርጀ ብዙ አግልግሎቱ ተጠቃሚ እንዲሆኑ ያስችላቸዋል፡፡ Byren(1991:16-17) የፅህፈትን ትምህርት አስፈላጊነት ከስነ-ትምህርታዊ (Pedagogical) ጠቀሜታው አኳያ የገለፁት የፅሁፍ ፈተናን ለመስራት ሌሎች

ክሂሎችን ለመማርና በንባብ የሚከናወኑ የመማሪያ አውዶችን ለመፍጠር ያስችላል በማለት ነው።

የፅህፈት ትምህርት አስፈላጊነት ከግለሰባዊና ከማህበረሰባዊ ጠቀሜታ አኳያም ይታያል። በዚህም መሰረት ፅህፈትን መማር ለግለሰቡ አመለካከቱን ለመግለፅና ለማሳወቅ፣ አዕምሮአዊ ተግባራትን ለማከናወንና የተፃፉ ሰነዶችን ለመመርመር፣ ለማህበረሰቡም የፅሁፍ ቋንቋን ለተተኪው ትውልድ ለማስተላለፍ፣ የስነ ፅሁፍ ስራዎችንና ልዩ ልዩ መረጃዎችን ለማጠራቀም የሚያገለግል መሆኑን Bradley (1994:169) ይገልፃሉ።

Mercer and Mercer (1989) ደግሞ Hamil (1986)ን በመጥቀስ የድርሰት ትምህርት ሶስት ጠቀሜታዎች እንዳሉት ይገልፃሉ። እነሱም የመጀመሪያው ተማሪዎች ቢያንስ በስርዓተ ትምህርቱ መሰረት በትምህርት ቤት የሚሰጡ ትምህርቶችን ለመከታተል እንዲችሉ ያደርጋል። ሁለተኛ ተማሪዎችን የፅህፈት ቅርፆችን በማስተማር ከትምህርት ቤት ውጭ በሚሰሩ ስራዎች ማለትም ደብዳቤ መፃፍ፣ ማመልከቻ መፃፍ፣ቅፆችን መሙላት፣ማስታወሻ መያዝና ወዘተ... በመሳሰሉት ጉዳዮች ላይ ጥሩ ችሎታ እንዲኖራቸው ያደርጋል። ሶስተኛው ደግሞ ተማሪዎች የፈጠራ ፅሁፎችን ማለትም ግጥሞችን ልቦለዶችን፣ ታሪኮችን ወዘተ... መፃፍ እንዲችሉ ያደርጋቸዋል።

Heaton (1991:135) በበኩላቸው ፅህፈትን ማስተማር በመደበኛ ትምህርት የሚዳብሩትን የፅሁፍ ተግባቦትን ለማካሄድ፣ ሃሳብንና ስሜትን ለመግለፅ የሚያስችሉትን የፅህፈት ክሂሎችን ማዳበር መሆኑን ያስረዳሉ። አክለውም ፅህፈትን ማስተማር የሚከተሉትን ችሎታዎች ለማዳበር እንደሚቻል ይገልፃሉ።

1. ማስተላለፍ ለሚፈለገው ሃሳብ ተገቢ የሆኑ የአፃፃፍ ስልቶችን የመምረጥ፣ የአረፍተ ነገር አመሰራረትና የአንቀፅን አወቃቀር ስርዓት ጠብቆ የመፃፍ፣ የተለመደና መደበኛ ቋንቋን የመጠቀም ብቃትን ያዳብራል።
2. ሰዋስዋዊ ክሂሎችን (Grammatical Skills) እነዚህንም በመማር ተገቢ የሆኑ አረፍተ ነገሮችን መስርቶ የመፃፍ ብቃትን ያጎለብታል።
3. ግላዊ ስሜትን ለመግለፅ የሚያስችሉ ቃላትንና አረፍተ ነገሮችን የማፍለቅ ችሎታን ያዳብራል።

4. ተገቢ የሆኑ ቃላትን በመምረጥ ዓላማን ወስኖ ለአንባቢ የማቅረብ ብቃትንና የሀሳብ አደረጃጀትን ትክክለኛነት ጠብቆ መረጃዎችን በቅደም ተከተል አቀናብሮ የመግለፅ ችሎታን ዳብራል፡፡
5. የፅሁፍ ቋንቋ መግለጫ የሆኑትን የስርዓተ አፃፃፍ ደንቦችን ተገንዝቦ በተገቢው መንገድ በአገልሎት ላይ የማዋል ብቃትን ያስገኛል፡፡
6. ለማስተላለፍ የተፈለገውን መልዕክት ተገቢና ተስማሚ የሆኑ ቃላትን መርጦ ማስተላለፍ፣ የሀሳብ አቀራረብን፣ ሚዛናዊነት ጠብቆ ክስተቶችን ወይም ድርጊቶችን በቅደም ተከተል አቀነባብሮ የመግለፅ ችሎታ የማዳበር የሚሉት ናቸው፡፡

Byren (1991:6) የፅህፈት ክሂል ትምህርት አስፈላጊነትን በተመለከተ በፅሁፍ የተደገፈ ትምህርት በተማሪዎች ዘንድ የተነሳሽነትና በራስ የመተማመን ስሜትን ያጎለብታል፤ተማሪዎችም በየትምህርት አይነቱ መሻሻል ማሳየታቸውን ያረጋግጣል በማለት ገልፀውታል፡፡ በአጠቃላይ ከላይ ከተነሱት ሃሳቦች የፅህፈት ክሂልን ማስተማር ተማሪዎች ሰዋስዋዊ ህግጋትን በአግባቡ ተጠቅመው ሃሳባቸውን በፅሁፍ አማካይነት እንዲገልፁ ለማስቻል ፣በቋንቋው በሳል የአጠቃቀም ችሎታ እንዲኖራቸው ለማድረግ፣ ተገቢ የሆኑ የቃላት አወቃቀሮችንና የቋንቋ አጠቃቀሞችን በጥቅም ላይ በማዋል በእነሱና በአንባቢያቸው መካከል ጤናማ የሆነ መግባባትን ለመፍጠርና በፅህፈት ክሂል ትምህርት ልምምድ ወቅት ሌሎች ክሂሎችንም ጭምር እንዲያዳብሩ ለማድረግ እንደሚረዳ መረዳት ይቻላል፡፡

2.3 የፅህፈትን ክሂል ማስተማር

የፅህፈት ክሂል ተማሪዎች በሚማሩት ቋንቋ ያነበቡትንና ያዳመጡትን ሃሳብ መግለጫ መሳሪያ ሆኖ ስለሚያገለግላቸው በማስተማሩ ሂደት ወቅት ትኩረት ሊሰጠው ይገባል (Leki፤ 1996:17)፡፡ ይህንን የክሂል ዘርፍ መማር ሀሳብን ለመግለፅ በንግግር ብቻ ከመጠቀም ሌላ የአማራጭ መንገድ እንዲኖር ያስችላል፡፡

በተለይም ጽህፈት ከንግግር ጋር ሲተያይ ቋሚነት ያለው በመሆኑ የተለያዩ መረጃዎችን መዝግቦ ለማቆየትና ለሌላም ለማስተላለፍ ይጠቅማል፡፡ ጥሩ የፅህፈት ክሂል ተማሪዎች የሚማሩዋቸውን ተለያዩ የትምህርት አይነቶችን በተሳካ ሁኔታ እንዲከታተሉ

ከማስቻሉም በላይ ወደፊት ለሚጠብቋቸው የተለያዩ ሙያዎችና የስራ መስኮች ጠቃሚያቸው ነው፡፡

Byren(1990;27) እንደሚሉት የፅህፈት ክሂል ከንግግር የተለየ እንደመሆኑ መጠን ለየት ያለ ትምህርት ሊሰጥበት ይገባል፡፡ ስለዚህ ተማሪዎችን እንዴት መፃፍ እንደሚገባቸው ልናስተምራቸው ያስፈልጋል፡፡ Byren(1990) አክለው እንደገለፁት ከንግግር በፊት ማዳመጥ እንደሚቀድም፣ ከመፃፍም በፊት ተማሪዎች በብዛት ከተለያዩ የአደራረስ ስልቶች (የአፃፃፍ ስልቶች) ጋር ትውውቅ ሊያደርጉ ይገባል፡፡ ትውውቅ ሊያደርጉ የሚችሉትም ሞዴል ሊሆኑ የሚችሉ ስራዎችን ስናስያቸውና እነርሱም እንዲለማመዱ ስናደርግ ነው፡፡

Murray(1982:14) ድርሰትን (ፅሁፈትን) እንዴት ማስተማር እንደሚገባን የራሳቸውን አስተያየት እንደሚከተለው ይሰጡናል፡፡ እንደሳቸው አመለካከት የድርሰትን ትምህርት ከውጤት አኳያ ሳይሆን ከሂደት አኳያ ማስተማር ይጠቅማል፡፡ መሰረታዊ የሆነውን የአፃፃፍ ብልሃት ሳናስተምራቸው በፅሁፍ ውጤት ላይ ብቻ በማተኮር ተማሪዎችቻንን ስለምናሰለቻቸው ትምህርቱን እንዲጠሉት እናደርጋለን፡፡ እነሱንም በደካማነታቸው ስለምንኮንናቸው ስሜቱም እንዳይኖራቸው፣ ጥሩ ፅሁፍም እንዳያመርቱ እንቅፋት እንሆንባቸዋለን፡፡ ስለዚህ ተፅፎ ያለቀለትን ፅሁፍ ይዘን ከምናስተምራቸው ተፅፎ ባላለቀ ፅሁፍ አማካይነት (በመፃፍ ሂደት ላይ ባለ ፅሁፍ) ተማሪዎቻችንን ልናስተምራቸው ይገባል፡፡ በዚህ መንገድ ተማሪዎችን ስናስተምር በተግባር ላይ የሚውለውን ቋንቋ እንጠቀማለን፣ ለተማሪዎቻችንም የቃላት አመራረጥና የቋንቋ አጠቃቀምን እናጋራቸዋለን፡፡

Richards(1990:109) እንደሚሉት የድርሰት ትምህርት ግባችን ርቱዕ የሆነ ድርሰት ተማሪዎችን መፃፍ እንዲችሉ ከሆነ ርቱዕነት ያላቸው ደራሲዎች እንዴት ድርሰቶቻቸውን እንደፃፉ መመርመርና እኛም ከዚህ ፍንጭ በመነሳት እንዴት ድርሰት ልናስተምር እንደሚገባን የማስተማር ዘዴዎቻችንን ልንመረምር ያስፈልገናል፡፡ Richards(1990) አክለው እንደሚያስረዱት የተሳካላቸው ደራሲዎች የተሻለና ጥራት ያለው ድርሰት ለመፃፍ የቻሉት በተገቢው የአፃፃፍ ብልሃት/ ሂደት ስለሚፅፉ ነው፡፡ በዚህም ደጋግመው ርዕሰ ጉዳዩን ማብላላትና ማስላሰል በተደጋጋሚ የማርቀቅና የመከለስ ብልሃታቸው በሚፅፉት የድርሰት ይዘትና ቅርፅ ላይ ጥሩ ውጤት አሳይቷል፡፡

ይህም ውጤት በተማሪዎችና በመምህራን ሚና እንዲሁም በድርሰት ትምህርት ወቅት በሚጠቀሙባቸው ትምህርታዊ ልምዶች ላይ ሊንፀባረቅ ይችላል፡፡

Murray (1982:20) የድርሰት አፃፃፍ ትምህርት በማሰላሰል ደረጃ (Rehearsing phase)፣ በማርቀቅ ደረጃ (Writing or Drafting phase)፣ በመከለስ ደረጃ (revising phase)... ደጋግሞ በእነዚህ ደረጃዎች ውስጥ ማለፉ ድርሰትን በቅርፁና በይዘቱ የተሟላና ግልፅ እንዲሆን ማድረግ ነው ይላሉ፡፡ Utroske(1986) በበኩላቸው ድርሰት በመፃፍ ሂደት የተማሪዎችን የማሰብ የመመራመርና የማፍለቅ ችሎታ ለማዳበር አንቀፅ፣ አጭር ድርሰትና የምርምር ፅሁፎችን በተከታታይ ማፃፍ፣ ወይም የተወሰኑ ስዕሎችን በጣም አጭር ለሆነ ጊዜ አሳይቶ ስለተመለከቱት ነገር እንዲወያዩ፣ እንዲከራከሩ፣ ሀሳብ ለሀሳብ እንዲለዋወጡና ስለተረዱት ነገርም እንዲፅፉ ማድረግ እንደሚቻል ይገልፃሉ፡፡ Wigand (1986) ደግሞ በመጀመሪያ አንድን ፅሁፍ ለተማሪ ሰጥቶ ስለዚያ ፅሁፍ አጭር ሀሳብ እንዲፅፍ ማድረግ፣ ቀጥሎም ተማሪው የራሱን መንገድ ተከትሎ እንዲፅፍ ማድረግ እንደሚገባ ይጠቁማሉ፡፡

Barrett (1986) በበኩላቸው በድርሰት ትምህርት ሂደት መልዕክቱ ግልፅ ያልሆነ አንድ ፅሁፍ ሰጥቶ የተለያዩ ነጥቦችንና ምልክቶችን እየተጠቀሙ መልዕክቱን ግልፅ ማድረግ፣ ከዚያም ፅሁፉን በጥልቀት አንብበው ግልፅ ያልሆኑና ረቂቅ ሀሳቦችን እንዲያብራሩ ማድረግ፣ በመቀጠል ባነበቡት ሀሳብ ላይ ተመስርተው የራሳቸውን ምክንያት እየሰጡ አከራካሪ ፅሁፍ እንዲፅፉ ማድረግና በመጨረሻም የራሳቸውን ምናብ ተጠቅመው ያላለቀን ፅሁፍ እንዲያጠናቅቁ ማድረግ ጥሩ የድርሰት ማስተማሪያ ዘዴ እንደሆነ ይገልፃሉ፡፡

እንደነዚህ ያሉ ተግባራትን በግል መፈፀም ቢቻልም በአብዛኛው ግን በቡድን መስራት የተሻለ ውጤት እንደሚያስገኝ ይታመናል፡፡ በቡድን ወይም በጥንድ የመማር እሳቤ፣ ተማሪዎች እርስ በርሳቸው በሚያደርጉት ተግባራዊ ተራክቦ በመደጋገፍ ሲሰሩ አንዳቸው ከሌላቸው ይማራሉ በሚል ነው፡፡ በሂደቱም የመምህራን ሀላፊነት ለመማር የሚያስችሉ ሁኔታዎችን ማመቻቸት ይሆንና በአብዛኛው ስራ ግን በተማሪዎች ይከናወናል፡፡ ከዚህም ጋር እያንዳንዱ ተማሪ የራሱን ገጠመኝና እውቀት በሚያካፍልበት ጊዜ የሁሉም ተሰባስቦ አንድ የተሻለ ውጤት ያስገኛል የሚል እምነት አለ፡፡ ይህንን ሀሳብ Byrne

(1990:33) ሲያጠናክሩት በድርሰት ትምህርት ተማሪዎች የድርሰትን ስራ በጥንድ ወይም በቡድን ሊያከናውኑት ይችላሉ። ክንውኖቹ በጥንድና በቡድን የሚሰሩ ቢሆንም ተማሪዎች የመጨረሻውን ስራ በግል መጨረስ ይጠበቅባቸዋል።

በመጀመሪያዎቹ የፅህፈት ደረጃዎች በህብረት እንዲሰሩ መደረጉ ተገቢ ሲሆን፣ ከሚሰጣቸው ምጋቤ ምላሽ (feed back) በኋላ ግን ለብቻቸው አስተካክለው እንዲፅፉ ቢደረግ ለክሂሉ መዳበር ከፍተኛ አስተዋፅኦ ይኖረዋል።

Hedge(1990:11) እንደሚያስገነዝቡት መምህራን ተማሪዎቻቸው እንዲያቅዱ፣ እንዲያረቁና እንዲከልሱ የሚያስችላቸውን ተስማሚ ፅህፈት ክንውን በመፍጠር የክፍል ውስጥ ጊዜን ለፅህፈት መገልገል ይገባቸዋል። ምክንያቱም ተማሪዎች በአንድ ላይ በፅህፈት ክሂል ላይ መሳተፍ የሚችሉት በክፍል ውስጥ የፅህፈት ልምምድ ሲያደርጉ በመሆኑ ነው። የቤት ስራን ማሰራቱ ደካማ የተባሉ ተማሪዎችን በራሳቸው ሰላም አግኝተው እንዲፅፉና በራስ መተማመንን ማዳበር እንዲችሉ ለመርዳት ታስቦ ሊሆን ይገባል። Kroll(1991)በበኩላቸው ተማሪዎች የፅህፈት ልምምድ በክፍል ውጥ ብቻ የሚወሰን ሳይሆን በቤት ስራም በኩል ሊሰጣቸው ይገባል ይላሉ። እንደሳቸው አገላለፅ መምህሩ እንደሚያቅደው የትምህርት ግብ የቤት ስራውን ለተማሪዎች ይሰጣል። ከአደረጃጀት ፣ ከቅርፅ፣ ከይዘት፣ ከምክንያትና ውጤት፣ ከንፅፅር፣ ከቅደም ተከተል ወዘተ… አኳያ የቤት ስራውን ሊያዘጋጅ ይችላል። እንደተፈለገው የትምህርት ዓላማና ግብ ተማሪዎች የራሳቸውን ርዕስ ሊመርጡ አልያም መምህሩ መርጦ ሊሰጣቸው ይችላል።

Raimes(1983)፣Richards(1990) እና Silvia(1990) እንደገለፁት ደግሞ ፅህፈትን (ድርሰትን) ማስተማር ተማሪዎች ያሰቡትንና የደረሱበትን ነገር ለማስተላለፍ የሚችሉበት መሳሪያ እንደሆነ አድርገው እንዲመለከቱት እንደሚረዳቸው ይገልፃሉ። የሚሰጣቸውም የቤት ስራ ግላዊ ገጠመኞቻቸውንና መረዳታቸውን መተንተንና ማንፀባረቅ እንዲችሉ የሚረዳቸው መሆን ይገባዋል ይላሉ። የዚህ አይነት አመልካከት ያላቸው ባለሙያዎችም እንደሚሉት ከግል ገጠመኙ ተነስቶ ክሂሉን ያዳበረ ተማሪ የተለያዩ አካዳሚያዊ ፅሁፎችን ለመፃፍ የሚያስችለው ይሆናል።

Kroll(1991:20) አክለው እንደገለፁት እውነተኛ ድርሰት የማስተማር ግብ ብለው የሚቆጥሩት ተማሪውን ቀስ በቀስ በማለማመድ ከትምህርት ቤት ርቆ በሚሄድበት ጊዜ ሃሳቡን በስርዓት በፅሁፍ አቀነባብሮ መግለፅ እንዲችል የሚያስፈልገውን የአፃፃፍ ብልሃትን ማሳወቅ ነው፡፡ ከዚህ መረዳት የሚቻለው የፅህፈትን ክንውን በክፍልና በቤት ሥራ በማፃፍ ማስተማሩ የየራሳቸው የሆነ ጠቀሜታ ያላቸው መሆኑን ነው፡፡

ስለዚህም መምህራን የፅህፈትን ክሂል በማስተማር ሂደት የፅህፈት ልምምዱን በክፍልና በቤት ሥራ የሚከናወንበትን፣ ተማሪዎችም ሀሳብ ማመንጨት፣ ማቀድ፣ ማደራጀት፣ ማርቀቅና መከለስ የሚችሉበትን፣ የመምህራቸውንና የብጤዎቻቸውን ድጋፍ እንደሚፈልጉት መጠን ማግኘት የሚስችላቸውን የማስተማር ዘዴ መከተላቸው ጠቃሚ ይሆናል፡፡ ለዚህ ደግሞ የማስተማሪያ ዘዴዎችን በህሪይ ማወቅ ያስፈልጋል፡፡

2.4 የፅህፈትን ክሂል የማስተማር ዘዴ

የማስተማር ዘዴ መምህራን የትምህርት አይነቱን ለተማሪዎች የሚያስተላልፉበት፣ ዕውቀት እንዲጨብጡ የሚረዱበት፣ ክህሎትን፣ አመለካከትን፣ ልማድንና ባህርይን የሚያዳብሩበት፣ ተማሪዎችን ከውጫዊ ሁኔታ ጋር የሚያስተዋውቁበት ዘዴ ነው(Azeb:1984)::ስለዚህም የማስተማር ዘዴ በራሱ ለውጥ የሚያመጣ ሳይሆን ዕውቀትን ለማስጨበጥ የሚረዳ፣መምህሩ የሚፈለገውን ዕውቀት ለማስተላለፍ የሚጠቀምበት መንገድ ነው፡፡ ጥሩ የማስተማር ዘዴ ተማሪዎች ለሚማሩት ትምህርት ትኩረት ሰጥተው እንዲከታተሉና የሚፈለገው የባህርይ ለውጥ እንዲመጣ እገዛ ሊያደርግ ይችላል፡፡

የማስተማሪያ ዘዴዎችን አጠቃቀም አስመልክተው Larsen(1986:1) ሲገልፁ ዋናው ነገር አንዱን የማስተማሪያ ዘዴ ከሌላው የመምረጥ ጉዳይ ሳይሆን፣ እንደአመቺነቱ ለመጠቀም እያንዳንዱን ዘዴ በሚገባ ማወቅ ጠቃሚ ነው ይላሉ፡፡ በአንፃሩ Richards(1985:16) እና Raimes (1983:10) ፅህፈትን ለማስተማር ተገቢ የሆነውን የማስተማር ዘዴ ለመምረጥ አስቸጋሪ መሆኑን ይገልፃሉ፡፡ Prabu (1990፣161-163) በበኩላቸው ጥሩ የማስተማሪያ ዘዴ ነው የሚባለው ጥሩ የመማሪያ ዘዴ ሊሆን ይችላል በማለት የተሻለ ዘዴን የመምረጥን አስቸጋሪነት ይጠቁማሉ፡፡ ምክንያቱም የእያንዳንዱን ዘዴ አተገባበር ሊወሰኑ የሚችሉ የተለያዩ ተላውጦዎች (Variables) ስላሉ ነው፡፡

ለምሳሌ ቋንቋው የሚነገርበት ማህበራዊ አውድ፣ የቋንቋው ትምህርት አላማ፣ ትምህርቱ የሚሰጥበት የጊዜ መጠን፣ በአንድ ክፍል የሚማሩ ተማሪዎች ብዛት፣ ስነ-ልሳናዊ፣ ስነ-ልቦናዊና አዕምሮታዊ ችግሮች፣ የተማሪዎች ዳራ የተለያየ መሆኑ አንዱ ዘዴ በሁሉም ሁኔታዎችና ቦታዎች ላይ በብቃት ሊያገለግል አለመቻሉ ነው። ስለዚህም መምህራን የማስተማሪያ ዘዴዎቻቸውንና የሚያስተምሩበትን ክፍል ተማሪዎች ሁኔታ በማጥናት የተማሪዎቻቸውን የፅህፈት ክሂል ለማዳበር አመቺ የሆነውን ማስተማሪያ ዘዴ በመምረጥ ማስተማር ይጠበቅባቸዋል።

2.4.1 የፅህፈት ትምህረት አቀራረብ ዘዴዎች

የፅህፈትን ክሂል ለማስተማር የሚያገለግሉ የተለያዩ የአቀራረብ ዘዴዎች ቢኖሩም በአሁኑ ጊዜ ግን ተቀባይነትን አግኝተው በስፋት እየተሰራባቸው ያሉት ሁለት መሆናቸውን የተለያዩ ምሁራን ይገልፃሉ። እነዚህም ውጤታዊ አቀራረብ (Product Approach) እና ሂደታዊ አቀራረብ (process Approach)ናቸው (Raimes ፣1983፤ Brown፣ 1994፤Richards ፣1990፤ Leki፣1996 ፤Siliva፣ 1990)።

2.4.1.1 ዉጤታዊ አቀራረብ (Product Approach)

ውጤታዊ አቀራረብ ከረጅም ጊዜ አንስቶ ፅህፈትን (ድርሰትን) በማስተማር ሂደት ሲያገለግል የኖረና በአሁኑ ጊዜም ለተለያዩ አላማዎች በማገልገል ላይ ያለ ነው። ይህ አቀራረብ ትኩረት የሚያደርገው ተማሪዎች በሚፅፉት ድርሰት የመጨረሻ ውጤትና በቋንቋው ቅርፅ ላይ ነው(Richards፣1990)። ይኸውም ተማሪዎች ለሚፅፏቸው ድርሰቶች ምሳሌ ይሆናሉ ወይም ጥሩ ተፅፈዋል ተብለው የሚታሰቡ ፅሁፎችን በሞዴልነት አቅርቦ ሰዋስዋዊ ህጎችን፣ አደረጃጀትን፣ የአፃፃፍ ብልሃትን ወዘተ... በማሳየት ተማሪዎች እነዚያኑ አስመስለው እንዲፅፉ የሚያለማምድ ነው (Nunan 1989:36 እና Richards1990:106)። በዚህ ዘዴ ዓላማ መሰረት ተማሪዎች የሚፅፉት የሰዋስው፣ የስርዓተ ፊደልና ሌሎች ስህተቶችን ለማስተካከል ሲሆን፣ በአብዛኛው በክፍል ውስጥ ተማሪዎች የሚያከናውኗቸው የፅህፈት ተግባራት በቋንቋው ሰዋስው ላይ ያተኩሩ ናቸው። ተማሪዎቹ በሞዴልነት በቀረበው ፅሁፍ ውስጥ ሆሄን፣ ጊዜን፣ ቁጥርን፣ ወዘተ... በመቀያየር የሚለማመዱባቸው ጠቋሚ መልመጃዎች ይቀርባሉ። በመምህሩ ተመርጦ በሚሰጣቸው ርዕስ ድርሰት ሲፅፉ መጀመሪያ ትኩረታቸውን

በቋንቋው መዋቅር ላይ እንዲያደርጉ ይጠበቃል። ሰዋስዋዊ ስህተቶችንም ለማስወገድ ሲሉ በቋንቋው አጠቃቀም ላይ ጥንቃቄ እንዲያደርጉ ይደረጋል (Leki ፣1996)።

በከፍተኛ ደረጃ ላይ ለሚገኙ ተማሪዎች የዚህ አቀራረብ ዘዴ ትኩረት የሚያደርገው በተለያዩ አንቀፆችና አውዶች መዋቅርና አደረጃጀት ላይ ነው። ዓላማውም ትክክለኛ ፅሁፎችን (ድርሰቶችን) ማፍለቅ ነው። ዋና ዋና ባህሪያቱና መርሆዎቹ የሚከተሉት መሆናቸውን Richards(1990:30-32) ይገልፃሉ።

1. የድርሰት አፃፃፍ መመሪያዎችንና የሰዋስው ህጎችን በተለያዩ የድርሰት አይነቶች እንዴት መጠቀም እንደሚቻል በማሳየት ተማሪዎቹ በተግባር እንዲለማመዷቸው ያደርጋል።
2. የፅህፈቱ ዓላማ ተማሪዎች በትምህርት ተቋም ወይም በግል የሚተገብሯቸውን ፅሁፎች መፃፍ እንዲችሉ ለማድረግ ነው። በተለያዩ የድርሰት ዓይነቶች ቅርፅና አደረጃጀት ላይ ያተኩራል።
3. ትክክለኛ የዐረፍተ ነገር መዋቅር መስራት የትምህርቱ አስፈላጊ አካል ነው። ስለዚህም የሰዋስው ችሎታ ከፍተኛውን ቦታ ይይዛል።
4. ሞዴሎችን በማቅረብ ተማሪዎች አስመስለው እንዲፅፉና ስህተት እንዳይሰሩ ለማድረግ ይሞክራል።
5. የእጅ ፅሁፍ፣ የስርዓተ ነጥብ ፣ የቃላት አገባብ፣ የፊደል አጣጣል፣ ወዘተ... እውቀቶች በትምህርትነት ይሰጣሉ።

በውጤታዊ ዘዴ የትምህርቱ አቀራረብ ቅደም ተከተል የተለያዩ አረፍተ ነገሮችን በተናጠል ከመመስረት አንስቶ፣ አንቀፆችን መገንባት ከዚያም የተለያዩ ድርሰቶችን ወደ መፃፍ የሚሄድ ነው። በዚህም ሰዋስዋዊ ህግጋት፣ የአንቀፅ አገባብ እውቀትና ተለያዩ ድርሰት አይቶች(ገላጭ፣ ተራኪ፣ ስዕላዊ ፣አመዛዛኝ፣ ወዘተ..) በትምህርትነት ይሰጣሉ። ልምምዶቹም ሞዴሎችንና የአረፍተ ነገር አመሰራረት ሰዋስዋዊ ህግጋትን መሰረት ያደረጉ ናቸው።

2.4.1.1.1 የውጤታዊ አቀራረብ የፅህፈት ደረጃዎች

በውጤታዊ አቀራረብ ፅህፈትን በማስተማር ሂደት በየደረጃው የተለያዩ ተግባራት ይከናወናሉ፡፡ እነዚህም ተግባራት ውስን ፅህፈት፣ ምር ፅህፈትና ነፃ ፅህፈት ደረጃዎች ናቸው (Pincas ፣1982:14፤ Raimes፣ 1983:7 እና Richards፣ 1990:107)::

ሀ. ውስን ፅህፈት (Controlled writing)

ለመጀመሪያ ደረጃ የቋንቋ ትምህርት ተማሪዎች ለሚካሄድ የፅህፈት ትምህርት የሚቀርብና የውስንነት ደረጃው ፍፁም ወይም አንፃራዊ የሆነ ክንውን ነው፡፡ የዚህ የፅህፈት ስራ ዋና ዓላማ ተማሪዎች አንፃራዊ በሆነ መንገድ ከስህተት የፀዳ ፅሁፍ እንዲፅፉ ማድረግ ነው፡፡ በውስን የፅህፈት ደረጃ ፅህፈትን ለማስተማር የሚቀርቡት ይዘቶች ውስን ማሰብንና ማፍለቅን የሚጠይቁ ናቸው፡፡ በውስን ፅህፈት ደረጃ ባዶ ቦታዎችን መሙላት፣ በሰንጠረዥ የቀረቡ ቃላትን በማቀናጀት አረፍተ ነገር መስራት፣ ቅደም ተከተላቸው የተፋለሰ ቃላትን በማስተካከል ዐረፍተ ነገር መስራት፣ በአንቀፅ ውስጥ የቁጥር፣ የፆታ፣ የጊዜ፣ ወዘተ... ለውጥ በማድረግ እንደገና መፃፍ የመሳሰሉት ይገኙባቸዋል (Doff፣1988 እና Kroll፣1991)፡፡ በዚህ ዘዴ የሚያስተምሩ መምህራን ተማሪዎች ወደ ብዙ ስህተት እንዳያመሩ ቁጥጥር የሚያደርጉ ሲሆን፣ አብዛኛው ትኩረታቸው በሰዋስው አገባብና አፃፃፍ ዘዴ ላይ በመሆኑም ከርቱዕነት ይልቅ ለትክክለኛ ቋንቋ አጠቃቀም ቅድሚያ ይሰጣሉ፡

ለ. ምር ፅህፈት (Guided Writing)

ምር ፅህፈት በውስንና በልቅ ፅህፈት መካከል እንደድልድይ ሆኖ የሚገለግል ነው፡፡ ይኸውም ተማሪዎች በውሱን ፅህፈት ደረጃ ካዳበሩት መሰረታዊ የአረፍተ ነገር አፃፃፍ ክሂል በተጨማሪ የአፃፃፍ ስልትን ለመለየት የሚያግዙና ወደ ነፃ (Free writing) የሚያሸጋግሩ ይዘቶችን የሚይዝ በመሆኑ ነው፡፡ በዚህ ደረጃ ተማሪዎች መምህሩ በሚያቀርብላቸው ሞዴል መሰረት የፅህፈት ልምድ ያደርጋሉ፡፡ መምህሩ ሞዴሉን መሰረት እያደረገ የሞዴሉን አገልግሎትና የአፃፃፍ ስልቶች በመግለፅ፣ ምሳሌ በማሳየት፣የቀረበውን ምዴል አንብበው ባህሪያቱን እንዲገመግሙ በማድረግ፣ መጠነኛ በሆነ ልዩነት ተመሳሳይ ፅሁፍ እንዲፅፉ ያበረታታል፡፡ በዚህ ደረጃ የሚካሄዱ

ውይይቶች ድርሰትን ለመፃፍ የሚያገለግሉ ምር የፅህፈት ተግባራት መሆናቸውን Doff(1988:162)፤ Raimes(1983:103) እና Pincas(1982፡102) ይገልፃሉ፡፡

ሐ. ነፃ (ልቅ) ፅህፈት (Free writing)

በዚህ ደረጃ ተማሪዎች በአብዛኛው መምህሩ በሚሰጣቸው ወይም ራሳቸው በመረጡት ርዕስ ዙሪያ ሀሳብ አፍልቀው በራሳቸው ቋንቋና አገላለፅ ድርሰት የሚፅፉበት ነው(Pincas:1982 እና Raimes፡ 1983)፡፡ ድርሰት የመፃፉ ስራ የሚጀምረው የቋንቋውን ሰዋስዋዊ ቅርፆች በመለማመድ ነው፡፡ ከልምምድ ቀጥሎ ለሚፅፉት የድርሰት ዐይነት ሞዴል ይቀርባል፡፡ ሞዴሉን በአፃፃፍ ስልቱም ሆነ በይዘቱ መነሻ በማድረግ ተማሪዎቹ የራሳቸውን ድርሰት እንዲፅፉ ይደረጋል፡፡ ነፃ ፅህፈት ለሰዋስዋዊ አጠቃቀም እና ለስርዓተ-አፃፃፍ ትኩረት የሚሰጥ፣ እንዲሁም በትክክለኛነት ላይ የሚያተኩር ቢሆንም፣ ተማሪዎች የራሳቸውን ሃሳብ የሚገልፁበት እድል ይሰጣል (Raimes፣1983፡7)፡፡ ስለሆነም ይህ ደረጃ በአንፃራዊነት በርካታ የፅህፈት ተግባራት የሚከናወኑበት ነው፡፡

ነፃ ፅህፈት ተማሪዎች ሃሳባቸውን ለመግለፅ የሚፅፉበት ደረጃ ቢሆንም፣ የፅሁፋቸው መለኪያ ምን ፣ እንዴት ፣ ለማንና ለምን ተፃፈ? የሚሉት ጥያቄዎች ሳይሆኑ የሚነሱት ፣ ሰዋስዋዊ ስህተቶች ያልበዙበት ፅሁፍ ቀረበ ወይ? የሚለው ነው፡፡ በመሆኑም የተማሪዎቹ ትኩረት የሚያርፈው ሃሳባቸውን በመግለፅ ላይ ሳይሆን፣ በፅሁፋቸው ጥራት ወይም ንፅህና ላይ ነው (Byren፣ 1991፡16 እና Pincas፣1982)፡፡

ውጤታዊ አቀራረብ ተማሪዎችን ከውሱን ፅህፈት ወደ ነፃ የአፃፃፍ ልምድ እንዲሸጋገሩ ስለሚያደርግ ብዙ ጊዜ ለስህተት አያጋልጣቸውም፡፡ አብዛኛው ጊዜ ከትክክለኛ የአፃፃፍ ልምድ ጋር ስለሚያስተዋውቃቸው ምሳሌውን ተከትለው የራሳቸውን ትክክለኛ አረፍተ ነገር መመስረትና ሃሳብን በፅሁፍ ማስተላለፍ እንዲችሉ ያግዛቸዋል (Richards፣ 1990፡107)፡፡ ነገር ግን በዚህ ዘዴ የሚማሩ ተማሪዎች ሁል ጊዜ የተጠናቀቀ ነገርን ብቻ እንዲጠቀሙ ስለሚያደርግ በፅህፈት ክሂል ትምህርት ሂደት የሚታለፍባቸውን ማቀድን፣ ማርቀቅን፣ መከለስንና፣ ማረምን የዘነጋ መሆኑን Raimes(1983) በመጠቆም ደካማ ጎኑ መሆኑን ያስረዳሉ፡፡

2.4.1.1.2 በውጤታዊ አቀራረብ የፅህፈት ማስተማሪያ ዘዴ የመምህሩ ሚና

በውጤታዊ አቀራረብ የፅህፈት ማስተማሪያ ዘዴ የመምህሩ ሚና በአብዛኛው የቋንቋውን ሰዋስውንና ህጎችን ማስተማር፣ የተማሪዎችን የመጨረሻ ውጤት ሰብስቦ ሰዋስዋዊ ስህተቶችንና የአፃፃፍ ስርዓተ ግድፈቶችን ማረም፣ የፅሁፉን ጥሩነትና መጥፎነት ከትክክለኛነት አንፃር መገምገም፣ ለመማር የሚያበረታታ አስተያየት ወይም ውጤት መስጠት ነው፡፡ በውጤታዊ አቀራረብ ፅህፈትን ለማስተማር የሚዘጋጅ መምህር ተማሪዎች ውጤታማ እንዲሆኑ ተገቢውን ዝግጅት ሊያደርግ እንደሚገባ Byrne(1988)፣ Pincas (1982)፣ Atkins እና ሌሎች (1995) የሚከተሉትን ነጥቦች በመዘርዘር ይገልፃሉ፡፡

1. ለፅህፈት ክሂል የተመረጡት መልመጃዎች ለተማሪዎች ቀርበው ከመተግበራቸው በፊት ተገቢነታቸውን፣ ቀስቃሽነታቸውን፣ ግልፅነታቸውንና ለአውዱ ተገቢ መሆናቸውን ያረጋግጣል፡፡
2. መልመጃዎቹ ግልፅ መመሪያ ያላቸውና ከሌሎች ክሂሎች ጋር ቅንጅት ያላቸው መሆኑን ያሳውቃል፡፡
3. የቋንቋውን ሰዋስዋዊ ህግጋት ለተማሪዎች በማሳወቅ በፅሁፋቸው ውስጥ እንዲጠቀሙ ያደርጋል፡፡
4. ተማሪዎች ለፅህፈት ትምህርት ቅድመ ዝግጅት የሚያደርጉበትን ሁኔታ ያመቻቻል፡፡
5. የተማሪዎችን የፅህፈት ችሎታ እየተከታተለ ደረጃውን ጠብቆ ተገቢ መልመጃዎችን በማዘጋጀትና በማለማመድ፣ ለምሳሌ ከውስን መልመጃ ወደ ምር የፅህፈት ደረጃ አሸጋግሮ ከዚያም ከምር ወደ ነፃ የፅህፈት ደረጃ ያሳድጋል፡፡
6. በተሰጣቸው መመሪያ ወይም ሞዴል መሰረት ፅፈው እንዲመጡ በማድረግ ተማሪዎችን በየደረጃው ይመራል፣ ይቆጣጠራል፡፡
7. መልመጃዎችን በግል፣ በጥንድና በቡድን ለማሰራት በሚያስችል መልኩ በማዘጋጀት ተማሪዎችን በክፍል ውስጥ ያሰራል፡፡
8. ተማሪዎች እራሳቸውን ችለው ከፃፉ በኋላ ስራዎቻቸውን ተለዋውጠው እንዲተራረሙና አስተያየት እንዲሰጣጡ ያበረታታል፡፡

9. በመጨረሻም የተማሪዎችን ፅሁፍ በማንበብ በፅሁፉ ማጠቃለያ ላይ አስተያየት ይሰጣል (Kroll:1991)፡፡

2.4.1.2 ሂደታዊ አቀራረብ (Process Approach)

በዚህ የአቀረረብ ስልት ትኩረት የሚደረገው በድርሰቱ የመጨረሻ ውጤት ላይ ሳይሆን ከመጀመሪያው ጀምሮ በፅህፈት ወቅት በሚከናወኑት ተግባራት ወይም ወደ ውጤት ለመድረስ በሚያስችለው ሂደት ላይ ነው፡፡ በሂደታዊ አቀራረብ የፀሐፊው ትኩረት ስለሚፅፈው ፅሁፍ ዓላማና ስለተደራሲዎቹ ሳይሆን፣ ፅሁፉን እንዴት እንደሚጀምርና እንዴት እንደሚያደራጀው በመወሰን ላይ ነው(Raimes፣1983:10)፡፡

በመማር ማስተማር ሂደትም የመምህሩ የበላይትና ጣልቃ ገብነት ሳይኖር ተማሪዎቹ በራሳቸው የመማር ፍጥነት እንዲለማመዱ፣ ስለሚፅፉት ድርሰት የአፃፃፍ ሂደት እንጂ የቋንቋውን ሰዋስዋዊ ህግጋት እንዲያስቡ እድል አይሰጥም (Silva፣1990)፡፡ ሂደታዊ የፅህፈት ትምህረት አቀራረብ እንደ ውጤታዊ አቀራረብ ከተጠናቀቀ የድርሰት ረቂቅ ላይ እንዲሁም በቋንቋው ቅርፅ ላይ ከማተኮር ይልቅ የመፍጠር፣ አዲስ ነገር የመፈለግ ፣ ትርጉምን የማስፋፋት ሂደትን የሚከተልና በፅሁፍ ይዘት (ትርጉም) ላይ የሚያተኩር ነው(Rivers፣1981)፡፡ሂደታዊ አቀራረብ በፅህፈት ማስተማር ሂደት ላይ መሰረታዊ የሆነ ለውጥ ያመጣ ሲሆን፣ ለውጡም የተማሪዎችን ሚና፣ የመምህሩን ሚና በአጠቃላይም በፅህፈት ማስተማሪያ ክፍል ውስጥ የሚካሄደውን እንቅስቃሴ ሁሉ የነካካ ነው፡፡ ይኸውም በክፍል ውስጥ የማስተማር ሂደት በተማሪዎች መካከል እርስ በርስ ተባብሮ የመስራት ሁኔታ እንዲኖር የሚያበረታታና ፅህፈት ለመጀመር የሚችሉበትን ሁኔታ (ርዕስ ለመምረጥ ፣ ሀሳብ ለማመንጨት፣ እቅድ ለማዘጋጀት የሚችሉበትን ስልት) እንዲያበለፅጉ፤ ለማርቀቅ(ደጋግመው እንዲያረቁ የማበረታታት)፤ ለክለሳ(መጨመር፤ መቀነስ፤ ማሻሻልና ሀሳብን መልሰው ማቀናበር እንዲችሉ)ና በአርትኦት ጊዜ (በቃላት፣ በዓረፍተ ነገር መዋቅር፣ በሰዋስውና በስርዓተ አፃፃፍ ላይ እንዲያተኩሩ)የሚረዳ ከመሆኑም በተጨማሪ ተማሪዎቻ የራሳቸውን የአፃፃፍ ብልሃት እንዲያዳብሩ የማስቻል ሚና አለው(Silva 1990:15)፡፡

ሂደታዊ አቀራረብ ተማሪዎች በሚያስደስታቸውና አስፈላጊ ነው ብለው ራሳቸው በመረጡት ርዕስ መፃፋቸው፣ የመማር ማስተማሩን ሂደት አስደሳችና የተማሪዎችን ፍላጎት የሚያነሳሳ ነው፡፡ የመማር ማስተማሩም ሂደት በተጠቀሱት ስነ-ልሳናዊ ክሂሎች (በማሰላሰል፣ በማቀድ፣ በማፍለቅ፣ በማርቀቅ፣ በመከለስ... ወዘተ) ላይ መሆኑ ሂደታዊ አቀራረብ ተማሪዎችን ከሀሳብ ማፍለቅና መረጃ በመሰብሰብ የመጨረሻውን ድርሰት ወደ ማዘጋጀት ደረጃ የሚያሸጋግሩ የፅሁፈት ተግባራት ላይ ማተኮሩን ይመለከታል፡፡

በሂደት ተኮር የሚያስተምሩ መምህራን ክፍሉ ጥሩ ወይም ምቹ የመፃፊያ አውድ እንዲሆን ማመቻቸትና ተማሪዎችን ማገዝ እንጂ በመፃፍ ወይም በትምህርቱ ላይ ማዕከላዊ ሚና የላቸውም፡፡ መምህራኑ በዚህ አቀራረብ ያሏቸው ሚናዎች ሁለት ናቸው (Raimes፣1983:144)፡፡ እነዚህም አንደኛ ተማሪዎች በሚፅፏቸው ረቂቆች ላይ ሀሳብ በማመንጨት፣ በማቀድ፣ በማርቀቅና በመከለስ ሂደት መፃፍ እንዲችሉ ጊዜ መስጠት ነው፡፡ ሁለተኛ የመፃፍ ልምምድ የመፍጠር ሂደት እንዲሆንላቸው ተማሪዎቻቸውን ማገዝ ነው፡፡ በዚህ ዘዴ ተማሪዎች የራሳቸውን ስራ በጥያቄና በሂስ አይን ማንበብ የሚያስችላቸውን ክሂል እንዴት አድርገው ማሻሻል፣ የሀሳብ ፍሰት ባለው መልኩ፣ በተጠየቃዊነትና በአግባቡ ሀሳባቸውን በቀጥታ ማስተላለፍ እንደሚችሉ መማር ነው (Raimes፣1983:143)፡፡

ዘዴው እንደ Richards(1990፡114)፣ Raimes(1983፡10-13) እና Byren(1990:22) አገላለፅ ተማሪዎች በራሳቸው የፅሁፈት አካሄድ እንዲመሩና በሂደት እንዲማሩ፣ ከመምህራን ጋርም ተባብሮ የመስራትን ዘዴ የሚፈጥር በመሆኑ አሳታፊ ነው፡፡ የተማሪውና የመምህሩ ተሳትፎ ጎልቶ የሚታይበት መሆኑ የዘዴውን ጠቃሚነት የሚያሳይ ነው፡፡ እንዲሁም ተማሪዎች ለመፃፍ በሚፈልጉበት በማንኛውም ርዕስ ጉዳይ ላይ አዲስ ሃሳብ በማፍለቅና በማቀናበር እንዲፅፉ እድል የሚሰጥ ነው፡፡ መፃፍ ከተጀመረበት ጊዜ ጀምሮ ከስር ከስሩ እርማት እና ማስተካከያ የሚካሄድበት ስለሆነ ተማሪዎች የሚሰጣቸውን ምላሽ መሰረት በማድረግ የማስተካከል ተግባርን ያከናውናሉ፡፡ በመማር ማስተማሩ ሂደትም ለተማሪዎች በራሳቸው እንዲሰሩ ሰፊ እድል ስለሚሰጥ አቀራረቡ ተማሪ ተኮር ነው (Zamel 1983 ፣Kraples 1990 እና Raimes1983)፡፡
ይሁን እንጂ ሂደታዊ አቀራረብ ፅሁፈትን በማስተማር መማር ሂደት ከውጤታዊ አቀራረብ የተሻለ ቢሆንም የራሱ የሆኑ ደካማ ጎኖች አሉት፡፡ ዘዴው ለሰዋስውና ለፅሁፍ

መዋቅር የሚሰጠው ትኩረት ዝቅተኛ በመሆኑ ተማሪዎች በሚፅፉት ድርሰት ውስጥ የቋንቋ አጠቃቀም ችግሮች እንዲፈጠሩ ምክንያት ይሆናል፡፡ በመሆኑም ድርሰትን በሂደታዊ አቀራረብ የተማሩ ተማሪዎች የቋንቋውን ሰዋስዋዊ አጠቃቀም በሚመለከት ምንም አይነት መሻሻል አለማሳየታቸውን Silva(1990) እና Hedge 1990) ይገልፃሉ፡፡ ስለዚህም ተማሪዎቹ በፅሁፋቸው ውስጥ የሚጠቀሙት ቋንቋ ሰዋስዋዊ አለመሆን፣ በራስ የመተማመን ስሜት እንዳያዳብሩ፣ ለመፃፍ ተነሳሽነት እንዳይኖራቸውና ተስፋ በመቁረጥ በታላሚው ቋንቋ መጠቀምን ወደመተው የሚያመሩ መሆናቸውን ጥናቶች ይጠቁማሉ(Harmer፣1991 እና Richards፣1990)፡፡

2.4.1.2.1 የሂደታዊ አቀራረብ የፅህፈት ደረጃዎች

በሂደታዊ አቀራረብ ፅህፈትን በመማር ማስተማር ሂደት ተማሪዎች የተለያዩ ተግባራትን ለማከናወን ልዩ ልዩ የፅህፈት ደረጃዎችን ያልፋሉ፡፡ እነዚህን የአፃፃፍ ደረጃዎች Richards (1990፡112) ፤ Hedge (1988:22-24) እና Raimes (1983:69) ቅደመ-ፅህፈት፣ ጊዜ ፅህፈት እና ድህረ-ፅህፈት በማለት በሶስት ሲከፍሏቸው፣ Duker(1983) እና Murray(1982) ደግሞ የማሰላሰል ፣የማርቀቅና የክለሳ ደረጃ በማለት ይገልጿቸዋል፡፡

ሀ. ቅድመ ፅህፈት ደረጃ

ቅድመ ፅህፈት የማሰላሰል ደረጃ ሲሆን፣ መፃፍን ከመጀመር በፊት የሚከናወኑ ዝግጅቶችን በሙሉ ይይዛል፡፡ ይኸውም ተማሪዎች ሀሳባቸውን የሚያሰባስቡበት፣ ርዕስ የሚመርጡበት፣ ስለሚፅፉበት ርዕሰ ጉዳይ የተለያዩ ሀሳቦችን ከተለያየ አቅጣጫ የሚያሰባስቡበት፣ እቅዳቸውን የሚነድፉበትና በአጠቃላይም ወደ ዋናው የፅህፈት ደረጃ ለመግባት የሚዘጋጁበት ሂደት ነው፡፡ ስለምን ልፃፍ? እና እንዴት ልፃፍ? የሚሉት ጥያቄዎች ምላሽ የሚያገኙት በዚህ ክፍል ነው፡፡ በዚህ ደረጃ ተማሪዎች በመረጡት ርዕሰ ላይ ከክፍል ጓደኞቻቸው ጋር በመሆን ይነጋገራሉ፡፡ መምህራን ለተማሪዎች መመሪያ በመስጠት የሚፅፉትን ርዕሰ ጉዳይ በሚገባ እንዲያውቁት ይመራሉ፣ ይከታተላሉ (Murray: 1982 ፣Hedge:1988 እና Richards:1990)፡፡

ለ. ጊዜ ፅህፈት

ጊዜ ፅህፈት የማርቀቅ ደረጃ ሲሆን፣ በዚህ ደረጃ ሀሳብ በማፍለቅ ጊዜ የተሰበሰቡ መረጃዎችን የማመቻቸትና የመጀመሪያ ረቂቅ መፃፍ፣ የተፃፈውን የማንበብና የመከለስ፣ ፅሁፉ የሚዳብርበትን ሀሳብ የመፈለግ ተግባር ይከናወናል፡፡ ተማሪዎች በዚህ ጊዜ ለሰዋስዋዊ ስህተቶች አይጨነቁም፤ ሀሳብ እንደመጣላቸው ይፅፋሉ፤ የማይፈልጉትን ሀሳብ አስወጥተው አዲስ ሀሳብ መተካት ይችላሉ፡፡ በጊዜ ፅህፈት ቅድሚያ የሚሰጠው ለይዘት ትክክለኛነት ሲሆን፣ በቀጣይ በሚፅፉት የድርሰት ረቂቅ ላይ ከይዘት ባሻገር ተማሪዎች የተጠቀሙባቸውን ስርዓተ ነጥብን፣ ሰዋስውን፣ የሆሄያት አጣጣልን፣ ወዘተ... የመመርመርና የማስተካከል ተግባርን ያከናውናሉ(Hedge፡1991)፡፡ በዚህ ደረጃ ፀሐፊው ያረቀቀውን ሀሳብ መግቢያ፣ ዋና አካልና መደምደሚያ በማለት ያከፋፍላል፡፡

ሐ. ድህረ ፅህፈት

ድህረ ፅህፈት የክለሳ ደረጃ ሲሆን፣ ፀሐፊው የፅሁፉን መልዕክት ፣ቅርፅንና ተደራሲን ደግሞ የሚያስብበት፣ የመልዕክቱን ግልፅነት የሚገመገምበትና የመጨረሻ ማስተካከያ የሚያደርግበት ደረጃ ነው፡፡ በዚህ ደረጃ ላይ ፀሐፊው በፅሁፍ ውስጥ ለአንባብያን ያስቸግራሉ የሚላቸውን የተለያዩ ቃላትን ለይቶ በማውጣት ማስተካከያ ይሰጣል፡፡ የተፃፈውን ፅሁፍ ከሰዋስው ፣ከስርዓተ ነጥቦችና ከሀሳብ አደረጃጀት አኳያ የሚመረምርበት በዚህ ደረጃ ነው፡፡ በመሆኑም የፀሐፊው ተግባር እንደተደራሲው አንባቢ በመሆን ፅሁፉን ማንበብ ነው፡፡ ንባቡም ግልፅ በሆነ መንገድ አንባቢዎቹ ለማለት የፈለኩትን ሊረዱት ይችላሉ ወይ? የሚለውን ለመገምገም ነው፡፡ በተጨማሪም ለፅሁፉ ቅርፅና ይዘት ትኩረት በመስጠት እርማት ያደረጋል፡፡ የተዛቡ ሀሳቦች ካሉ ይስተካከላሉ፡፡ እርማቶችም የሚካሄዱት በተማሪው፣ በጓደኞቹና በመምህሩ አማካይነት ይሆናል፡፡

2.4.1.2.2 በሂደታዊ አቀራረብ የፅህፈት ማስተማሪያ ዘዴ የመምህሩ ሚና

በሂደታዊ አቀራረብ ፅህፈትን የሚያስተምር መምህር ለተማሪዎች የእርስ በእርስ መማማር ወይም ተራክቦ ቦታውን እንደሚለቅ ጥናቶች ይጠቁማሉ፡፡ በዚህም መሰረት መምህሩ መማርን የማመቻቸትና የመከታተል፣ የተማሪዎችን የፅሁፍ ተግባቦታዊ

ክህሎት የማዳበር፣ የተማሪዎችን ፅሁፍ የማንበብ ፣ የመገምገምና የማማከር፣ እንዲማሩ የማገዝ፣ መማርን የማፋጠን Rudder(1999)፤ Scrivene (1994)፤ Hedge(1991:7) እና Leki(1994፡57) ሚና ይጫወታል። በአፃፃፍ ሂደትም ተማሪዎች በማሰላሰል፣ በማቀድ ፣በማርቀቅ፣ በመከለስ ሂደት ውስጥ እንዲያልፉ ያደርጋል። ተማሪዎች ድርሰት በሚፅፉበት ጊዜም የመምህሩ ሚና ለተማሪዎች የሚፅፉበትን ምቹ ሁኔታ ማዘጋጀት፣ የጥሩ ፅህፈት ሞዴል የሚሆኑ ፅሁፎችን ማሳየት፣ በቂ ልምምድ እንዲያደርጉ ማድረግ፣ ወዘተ... ይጠቀሳሉ።

ሂደታዊ የፅህፈት አቀራረብ በክፍል ውስጥ በሚተገበርበት ጊዜ የመምህሩን የማስተማር ዘዴ በተመለከተ Richards (1990፡111) የሚከተለውን ሀሳብ ያቀርባሉ። በሂደታዊ አቀራረብ መምህሩ ተማሪውን እንደ ውጤታዊ አቀራረብ ዘዴ ያለቀለት ስራ እንዲያቀርብ የተወሰነ ነገር የሚጠይቀው ሳይሆን፣ ተማሪው ትክክለኛ ፅሁፍ ለመፃፍ የሚያስችለውን ዘዴ የሚቀይስና የሚያመቻች እንደሆነ ይገልፃሉ። በሂደታዊ የፅህፈት ትምህርት አቀራረብ የመምህሩን ሚና የፅህፈትን ክሂል ለማዳበር ምን መሆን እንዳለበት Richards(1990፡114)፤Hughey & et ai (1983)ን ጠቅሰው የሚከተሉትን ነጥቦች ይዘረዝራሉ።

1. የፅህፈቱ ስራ ግልፅ፣ ቀላልና ቀጥተኛ እንዲሆን በማድረግ የአፃፃፍ ሂደቱን ያስተምራል።
2. የፅህፈት ክሂልን ለማስተማር የሚያስችል የአጭርና የረጅም ጊዜ ግብ ያዘጋጃል።
3. የድርሰቱን ውጤት ይተነትናል፤ ለሚያጋጥሙ ችግሮች መፍትሔ ይሆናሉ ብሎ የሚያስባቸውን ሀሳቦች ይጠቁማል።
4. የክፍል ውስጥ ክንውንን በግልና በቡድን እንዲሰሩ በማከፋፈል የክፍሉን ተማሪ በእኩል ተሳታፊ ያደርጋል።
5. ተማሪዎች እርስ በርስ የሚማሩበትን አመቺ ሁኔታ ይፈጥራል።
6. የንባብን፣ ማዳመጥንና መናገርን ክሂሎች የሚያዳብሩ የፅህፈት ክሂል መልመጃዎችን አዘጋጅቶ ይሰጣል።
7. ተማሪዎች በፅህፈት ትምህርት ሂደት ውስጥ ሃሳባቸውን በተለያየ መንገድ እንዲያፈልቁ ያግዛል።

8. ተማሪዎች የተለያዩ አስተሳሰቦችን፣ የሃሳብ ቅደም ተከተሎችንና የመሳሰሉትን በተገቢው መንገድ መፃፍ የሚችሉበትን የድርሰት አፃፃፍ ህጎችን ያስተምራል፡፡
9. ተማሪዎች በፅህፈት ሂደት ላይ እያሉ ተገቢው ግንዛቤ እንዲኖራቸው ያደርጋል፡፡

2.4.1.2.3 በሂደታዊ አቀራረብ የፅህፈት ትምህርት የተማሪው ሚና

በትምህርት ሂደት የተማሪው ሚና መማር ነው፡፡ መማርን ማከናወን ያለበትም የነገሩትን በማድመጥና የሰጡትን በጭፍን በመቀበል ሳይሆን በመስራት፣ በመመርመር፣ በመሞከርና በማረጋገጥ ነው፡፡ በዚህም በተማሪው የመማር ሚና ላይ የሚከሰተው ልዩነት ለተማሪው ከሚሰጠው ትኩረት የሚመነጭ ሲሆን ፣ በመማሩ ውጤታማነት ላይ ከፍተኛ ተፅዕኖ እንደሚያሳድር መገመት ይቻላል፡፡

የተማሪው ሚና ለመማር ሂደቱ የሚያበረክተው አስተዋፅኦ በማስተማር አቀራረቦችና ስነ-ዘዴዎች ውስጥ በግልፅም ሆነ በውስጠ ታዋቂነት ይታያል፡፡ ይህም በትምህርቱ ሂደት ተማሪው በሚያከናውናቸው ተግባራት አይነቶች፣ ለትምህርት በሚቀርበው ይዘት ላይ በሚኖረው ተነሳሽነት እና በሚሰራበት ቡድን ውስጥ ባለው ተሳትፎ ሊገለፅ ይችላል (Richards and Rodgers፣1986:23)::

በሃደታዊ የፅህፈት (የድርሰት) ማስተማር ዘዴ የፅህፈት ትምህርት ከውጤት ወደ ሂደት መለወጡን፣ ተማሪዎች በሚያከናውኗቸው ተግባራት ላይ ትኩረት መደረጉን ጥናቶች ያረጋግጣሉ፡፡ Richards(1990:109) Zamel(1987)'ን በመጥቀስ በሂደታዊ አቀራረብ ዘዴ ተማሪዎች ምን መፃፍ (ትረካ፣ገለፃ፣ንፅፅር ...ወዘተ)እንዴት መፃፍ እንዳለባቸው ትኩረት የመስጠትና የራሳቸውን የፅሁፍ ሥራ ራሳቸው በማረም ተሳትፎ ማድረግ እንደሚጠበቅባቸው ይገልፃሉ፡፡ በሌላ በኩል በሃደታዊ አፃፃፍ ተማሪዎች በፅሁፋቸው ይዘት፣ ዓላማና ተደራሲ ላይ ትኩረት ማድረግ እንደሚጠበቅባቸው Richards(1990) Carey (1986:53) ጠቅሰው ያስረዳሉ፡፡ በመማሩ ሂደትም ተማሪዎች የሚፅፉበትን ርዕስ ይመርጣሉ፣በህብረት እንዲፅፉ ይበረታታሉ፡፡ በዚህ ሂደትም ከሌሎች ተማሪዎች ጋር ተራክቦአዊ አሰራርን ያዳብራሉ፡፡ ርዕስን ከቤትና ከትምህርት ቤት ገጠመኞቻቸው በመምረጥ በህብረት በሚፅፉበት ጊዜ በማህበራዊ ህይወት ውስጥ የሚያውቋቸውንና የሚጠቀሙባቸውን ነገሮች በምንጭነት ይጠቀማሉ፡፡ ይህ በእውናዊና በራስ ገጠመኝ ላይ መፃፍ የመማር ተነሳሽነትን ለማጎልበት ከፍተኛ አስተዋፅኦ ከማድረጉም በላይ ኅበርና

ደካማ ተማሪዎችን በመተጋገዝ እንዲሰሩ፣ በመማር ሂደት የሚያጋጥሙ ችግሮችንም በጋራ እንዲፈቱ ያስችላቸዋል፡፡

በአጠቃላይ በሂደታዊ አቀራረብ ዘዴ ፅህፈትን መማር ተማሪዎች በራሳቸው የመማር፣ የመማር ሃላፊነትን የመውሰድ፣ የብዙ ሰዎችን አስተያየት የመጠቀምና በፅህፈት አማካይነት ሀሳብን የመሰብሰብ ፣ የማጥናት ወዘተ… ተግባራትን ያከናውናሉ፡፡ የራሳቸውን ዕውቀት በራሳቸው ቋንቋ ለመግለፅ የማሰላሰል፣ የማቀድ፣ የመወያየት፣ ለማንና ለምን እንደሚፅፉ የመወሰን፣ ረቂቅ የመፃፍ፣ የመከለስና የማረም ሂደቶችን ያከናውናሉ፡፡

2.5 የብልሃት ምንነት

ብልሃት ማንኛውንም ጉዳይ የማከናወን፣ የመማር ስልት ወይም ክህሎት ነው፡፡ ወደሚጠበቀው ግብ ለመድረስ የሚያገለግል መንገድ ወይም ዘዴ ነው፡፡ የብልሃትን ምንነት በተመለከተ ምሁራን ከሰጧቸው ብያኔዎች መካከል የሚከተሉት ይገኙበታል፡፡

Brown (1994፣104) ብልሃት አንድን ስራ ለመስራት ወይም አንድን ችግር ለመፍታት የሚያስችል የአማራጭ መንገድ፣አንድ ድምዳሜ ላይ ለመድረስ የሚያግዝ ተመራጭ ስልታዊ ተግባር፣እንዲሁም አንድን ሃሳብ ለመገንዘብ የሚረዳ ቅድመ ተግባር እቅድ ነው፡፡ O'mally እና Chamot (1990፣20) እንደሚገልፁት ደግሞ ብልሃት በእያንዳንዱ ግለሰብ አእምሮ ውስጥ የሚገኝ የተለያየ የአሰራር ፀባይ ወይም ባህሪ ነው፡፡ በተመሳሳይ መልኩ Wharton (2000፣204) እና Oxford (1989፣235) ብልሃትን ሲገልፁ "በተማሪዎች የሚተገበርና መልመድን፣ እውቀት ማጠራቀምን፣ሃሳብን አስታውሶ መጠቀምን የሚያፋጥን የአሰራር ባህሪ ተግባራዊ ደረጃ ወይም አካሄዳዊ ቴክኒክ ነው" ይላሉ፡፡

2.6 የብልሃት አከፋፈል

በተለያየ ወቅት ተመራማሪዎች ልዩ ልዩ ደረጃ ላይ ባሉ ተማሪዎችና ከመማሪያ ክፍል ውጭ ሰዎች በራሳቸው ፍላጎት ሲማሩ በሚያሳዩት የመማር ክንዋኔ ላይ ምርምር በማድረግ ልዩ ልዩ ዓይነት የመማር ብልሃቶች እንደተገኙ ይገልፃሉ፡፡

Ellis (1994፣530) Tarone (1980፣419)'ን ጠቅሰው እንደገለፁት ሦስት ዓይነት አጠቃላይ ብልሃቶች እንዳሉ ያስረዳሉ፡፡ እነዚህም ብልሃቶች እንደሚከተሉት ቀርበዋል፡፡

ሀ. ተግባቦታዊ ብልሃት፡- ይህ ብልሃት በመግባባት ሂደት ጊዜ የሚከሰቱ ችግሮችን ለመቋቋም የሚያግዝ ነው፡፡

ለ. አፍልቆታዊ ብልሃት፡- ይህ ብልሃት ተቀባይና አፍላቂ ክሂሎችን ለመልመድና ለመገልገል የሚያገለግል ነው፡፡

ሐ. የመማር ብልሃት፡- ይህ ብልሃት ደግሞ የቋንቋ ስነ-ልሳናዊ እና ማህበራዊ ስነ-ልሳን ብቃትን በማሳደግ የቋንቋ ዕውቀትን ለማስፋፋት የሚያግዝ ነው፡፡

በሌላ በኩል O'mally እና Chamot (1990፣137-9) አሜሪካ ውስጥ ባሉ ከፍተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በሚማሩ ተማሪዎች ላይ ጥናት በማድረግ ተማሪዎች የሚገለገሉባቸው የተለያዩ የብልሃት ዓይነቶች እንዳሉ ገልፀዋል፡፡ እነሱም የሚከተሉት ናቸው፡፡

1. ማደራጀት፡- በዚህ ብልሃት ተማሪዎች ወደ ፊት የሚሰሯቸውን ዋና ዋና ሃሳቦችና ይዘቶች ልዩ ልዩ የመረጃ ምንጮችን በማሰስ ቅድመ ዝግጅት የማደረግ ስራ የሚከናወኑበት ነው፡፡
2. ቀጥተኛ ትኩረት መስጠት፡- አላስፈላጊና ትኩረትን ከሚበታትኑ ነገሮች አዕምሮን ነፃ በማድረግ ትምህርትን በቀጥታ የመከታተል ብልሃት ነው፡፡
3. ራስን መምራት፡- ተማሪዎች በራሳቸው አካሄድ በቋንቋ ለመፃፍ የሚያግዙ ሁኔታዎችንና አጋጣሚዎችን የሚያመቻቹበት ወይም አጋጣሚዎቹ በትክክል መፈጠራቸውን የሚያረጋግጡበት ብልሃት ነው፡፡
4. ማስታወሻ መያዝ፡- በትምህርቱ ሂደት ወቅት ዋና ዋና ሃሳቦችን ወይም ዝርዝር ጉዳዮችን አስፋፍቶ ወይም አሳጥሮና ጨምቆ በፅሁፍ መልክ በማስታወሻ ደብተር በመያዝ ትምህርቱን ተግባራዊነትና ውጤታማነት ለማገዝ የሚያስችል ብልሃት ነው፡፡
5. ማጠቃለል፡- በትምህርት ሂደት በማዳመጥ ወይም በማንበብ የተገኘውን ዕውቀት ወይም ፅንስ ሃሳብ በፅሁፍ መልክ በማሳጠር ጭምቅ ሃሳብ የማዘጋጀት ብልሃት ነው፡፡

2.6.1 የመማር ብልሃት

የመማር ብልሃት ተማሪዎች በትምህርት ሂደታቸው ትምህርት ነክ ስራዎችን ለመስራት የሚገለገሉበት ክንዋኔ፣ልምድ፣ ወይም ስልት ሲሆን፣ በትምህርት ያገኟቸውን አዳዲስ ፅንሰ ሃሳቦች ወደ አጭር እና/ወይም የረጅም ጊዜ ትውስታ ለማስገባትና አስፈላጊ በሆኑ ጊዜ ለመጠቀም የሚያስችላቸው ልዩ ልዩ መንገድ ነው፡፡ ብልሃት ተማሪዎች የሚያካሄዱትን ትምህርት በብዙ አቅጣጫ በማየት በራሳቸው ምርጫና በሚቀላቸው መንገድ እንዲማሩ የሚያግዛቸው፣ ማንኛውንም ትምህርታዊ ክንውንን በራሳቸው ሃይል እየሰሩ እንዲማሩ እገዛ የሚያደርግ መንገድ ነው፡፡/ ለምሳሌ ተማሪዎች ከመማሪያ ክፍላቸው ውስጥም ሆነ ውጭ አንድ ትምህርታዊ ክንውን ሲገጥማቸው (በአንድ ርዕስ ጉዳይ ላይ እንዲፅፉ፣ምንባብን አንብበው እንዲረዱ፣ ንግግርን አዳምጠው እንዲገነዘቡ፣ የአንድን ምንባብ ጭምቅ ሃሳብ እንዲያቀርቡ፣ በምንባቦች ውስጥ ያሉ ቃላትን አውዳዊ ፍቺ እንዲሰጡ፣ አንድን ሰዋስዋዊ ይዘት እንዲተነትኑ...ወዘተ) ቢደረጉ የተለያዩ አይነት የአሰራር አካሄዶችን ሊከተሉ ይችላሉ፡፡ ይህንንም የአሰራር መንገድ የተማሪዎች የአሰራር ብልሃት ልንለው እንችላለን (ይርጋ፣ 1997)፡፡ ብልሃት ተማሪው የራሱን ስልት ተጠቅሞ አንድን ስራ በሚሰራበት ጊዜ ውጤታማ እንዲሆን ሊረዱት የሚችሉትን ልዩ ልዩ መንገዶች ለመከተል ያለውን ስልት ወይም ዘዴ የሚመለከት ነው፡፡ ለምሳሌ አንድ ተማሪ ሲማር ሊከተላቸው የሚገቡ መርሆዎች ምንድን ናቸው? አንድን ሰዋስዋዊ ይዘት ለመማር ቀላሉ መንገድ የቱ ነው? ልዩ ልዩ ቋንቋ ነክ ተግባራትን በእንዴት ያለ መንገድ ማከናወን ይሻላል?... ወዘተ. የሚሉትን ጥያቄዎች የሚወሰንበት ዘዴ ብልሃት ሊባል ይችላል፡፡

2.6.2 ድርሰት የመፃፍ ብልሃት

የመፃፍ ተግባር የሚከናወንበትን አጠቃላይ ሁኔታ የተግባር አከባቢ፣ የፀሃፊው የረጅም ጊዜ የመረጃ ክምችት እና የመፃፍ ሂደት በማለት Lunsford (1985፣155)እና Brannon (1985፣12) በሶስት ይከፍሉታል፡፡ የተግባር አካባቢ የሚሉት በሞዴላቸው መሰረት ተማሪዎች እንዲፅፉ የሚሰጣቸው ትዕዛዝ፣ ርዕስ ጉዳይ፣ አንባቢ፣ ለመፃፍ የሚያነሳሳቸው ሁኔታና የተፃፈው ፅሁፍ ናቸው፡፡ የፀሃፊው የረጅም ጊዜ የመረጃ

ክምችት ደግሞ ፀሃፊው ስለሚፅፍበት ርዕስ፣ ስለአንባቢውና ስለመፃፍ ሂደት ያለው ዕውቀት ነው። የመፃፍ ሂደት ግን ማቀድን፣ ማደራጀትን፣ ዓላማ መወሰንን፣ መከለስን፣ ማንበብንና ማረምን ሁሉ ያካትታል።

ድርሰት በመፃፍ ሂደት ውስጥ ተመልሶ ማየት ወይም ወደኋላ የመመለስ ሁኔታ ሊኖር ይችላል። ፀሃፊዎች ከአንድ ሃሳብ ተነስተነው ለመግለጽ የፈለጉትን ነገር በፅሁፍ ለማስተላለፍ ሲሉ መጻፍ ይጀምራሉ። ነገር ግን በመፃፍ ሂደት ውስጥ እያሉ ቆም ይላሉ። ቆም የሚሉት ደግሞ ሆን ብለው ወይም ተገደው ሊሆን ይችላል። ይኸውም የሃሳብ መለወጥ፣ የተሻለ ቃላት መፈለግ፣ የተነሱበትን ርዕስ ጉዳይ ደጋግሞ ማሰብ ወዘተ... ሁሉ የመፃፍ ሂደቱን ሊያቆሙት ይችላሉ። perl (1983) ፀሃፊዎች ወደኋላ የሚመለሱባቸውን ምክንያቶች እንዲህ በማለት ይዘረዝራሉ። አንዳንድ ፀሃፊዎች የተወሰኑ ቃላትን ወይም ዓረፍተ ነገሮችን ሌሎች ደግሞ ሰፋ ያለ ርዕስ ጉዳይን ከፃፉ በኋላ ወደኋላ ተመልሰው የፃፉትን ይቃኛሉ። በዚህ ሂደት መልእክትን ለማረጋገጥ፣ ሌላ ጊዜም የፅሁፉን ዋና ሃሳብ ወይም ጭብጥ በማስታወስ መመለስ ይኖራል። በሌላ በኩል ከርዕስ ጉዳዩ ላለመውጣት ሲባል ወይም የተነሱበትን አካሄድ ላለመልቀቅ የሚደረግ ጥረት ሊሆን ይችላል።

በእንደዚህ ያለ ወደኋላ የመመለስና የመቀጠል ሂደት ፀሃፊው የራሱን ነፃ ስሜት በራሱ አካሄድ ለመግለጽ በሚጥርበት ወቅት ስረዛና ድለዛ ይኖራል። አንዳንዴም ፀሃፊው አንባቢውን እያሰበ የሚፅፍ ከሆነ ከስሜቱ፣ ከፍላጎቱና ከእውቀቱ ጋር የሚሄዱ ቃላትና ሐረጋት ለመምረጥ ሲል ሊሰርዝና ሊደልዝ ይችላል። ይህ ከሆነ ደግሞ እያንዳንዱ ፀሀፊ የሚከተለው የየራሱ የሆነ የአፃፃፍ ብልሃት እንደሚኖረው መገመት ይቻላል።

የመፃፍ ብልሃት እንደየፀሃፊው የሚለያይ ቢሆንም በመፃፍ ሂደት ግን በሁሉም አእምሮ ውስጥ የሚከናወን ሃሳብ የማመንጨት፣ መረጃ የመምረጥና የማቀናጀት፣ የማርቀቅ፣ የመከለስና የማረም ሂደት መሆኑን ምሁራን ይስማማሉ። በዚህ ሂደት ውስጥም ለማለፍ መጠየቅ፣ መመለስ፣ ፍቺ መስጠት፣ ቃል ወይም ሐረግ መምረጥ፣ መተካት ወዘተ... ይኖራል። Wenden(1991) ድርሰት በመፃፍ ሂደት ወደ አዕምሮ ከሚመጡ ሀሳቦች በጥንቃቄ መምረጥ፣ መላመምታት፣ ማወዳደር፣ ማብራራት፣ አዲሱን መረጃ ቀድሞ በአዕምሮ ከነበረ መረጃ ጋር ማዋሀድ ወዘተ... እና በመጨረሻም የተለያዩ መረጃዎችን በአንድነት በማቀናጀት መፃፍ የመፃፍ ብልሃት መሆኑን ይገልፃሉ።

አያይዘውም ለፀሃፊው ወይም ለተማሪው መስጠት ስለሚገባው የመፃፍ ነፃነትና ስለ ተግባቦት ማሰብ በመፃፍ ብልሃት ውስጥ እንደሚካተት ያስረዳሉ። Golub (1986) በበኩላቸው ሃሳብን ጨምቆ ማውጣት፣ በቅደም ተከተል ማስቀመጥ፣ በአይነት መመደብ፣ ማደራጀት፣ መተንበይ፣ መጠየቅ፣ ማረጋገጥ፣ የተለያዩ ሃሳቦችን በአንድነት ማቀናጀትና መገምገም ሁሉ የማሰብ ክሂል በሚሉት በመፃፍ ብልሃት ስር እንደሚካተቱ ይገልፃሉ። የመፃፍ ብልሃት ተማሪው ሃሳቡን በፅሁፍ ለመግለፅ ለአላማው መገኘት በንቁም ሆነ ኢንቁ (Conscious and unconscious) መንገድ የሚጠቀምበት ሂደት ነው። በታላሚው ክሂል ለመጠቀም ወይም ለመስራት ጥረት የሚያደርግበት ዘዴ መሆኑን Richards and Rodgers (1986) እና Richards, John and Weber (1985) ያስረዳሉ።

Laib(1991) የመፃፍ ብልሃትን በተለያዩ ክፍሎች ይመድባሉ። የመጀመሪያው የሚፃፍበትን ሃሳብ የማፍለቅ ደረጃ ሲሆን፣ በዚህ ስር መተወር(theorizing)፣ ገጠመኝ፣ ምልከታና በምክንያት ማደራጀት ይጠቀሳሉ። ሁለተኛው የተገኘውን መረጃ ማደራጀት ነው። በዚህም መዋቅር (structure)፣ ቅርፅ(form) ፣ቅደም ተከተል (sequence) ይገኛሉ። ሦስተኛው በቃላትና በዐረፍተ ነገር አወቃቀር ተጠቅሞ ሃሳብን ማስተላለፍ ወይም መግለፅ ነው። የመጨረሻው ክንውን ሲሆን፣ ይህም ተጠናቆ የሚቀርበው ፅሁፍ ነው።

በአጠቃላይ ከምሁራኑ ሀሳብ መረዳት የሚቻለው የመፃፍ ብልሃት በፀሃፊው ወይም በተማሪው አዕምሮ ውስጥ ከሚመላለሰው ሀሳብ መረጃ መምረጥና ማቀናጀት፣ ያንንም ማደራጀት የመጀመሪያውን ረቂቅ መፃፍ፣ መከለስና ማረም ከዚያም የመጨረሻውን ፅሁፍ እስከማጠናቀቅ ድረስ ያለውን ሂደት መሆኑን ነው።

2.7 የቀደምት ጥናታዊ ፅሁፎች ቅኝት

በመግቢያው ላይ ለመግለፅ እንደተሞከረው አጥኚው ባደረገው የንባብ አሰሳ ከሰለሞን ዮሐንስ ጥናት በስተቀር ከዚህ ጥናታዊ ፅሁፍ ጋር ተዛማጅነት ያላቸው በሀገር ውስጥ የተደረጉ ጥናቶች አላገኘም። ይሁን እንጂ በአማርኛ ቋንቋ የዕህፈትን ክሂልና የመማር ማስተማሩን ሂደት አስመልክቶ የተለያዩ ክፍሎችን ተተኳሪ ያደረጉ ጥናቶች ተካሂደዋል። በዚህ ክፍል የተወሰኑትን ጥናቶች በመጥቀስ ርዕሳቸውን፣አላማቸውንና

የደረሱበትን ድምዳሜ በማመልከት፣ በመጨረሻም ከዚህ ጥናት ጋር ያላቸውን ቀጥተኛም ሆነ ኢቀጥተኛ ግንኙነት ለማሳየት ይሞከራል፡፡ ጥናቶቹም እንደሚከተለው ቀርበዋል፡፡

ሰይድ ይመር (1993) በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ በቋንቋዎች ጥናት ተቋም አማርኛን በማስተማር ለማስተርስ ድግሪ ማሟያ "በዘጠነኛ ክፍል የአማርኛ መማሪያ መፅሐፍ የቀረቡትን የፅህፈት ትምህርት ይዘቶች ክንውኖች የማስተማሪያ ስነ- ዘዴ ተግበራ፡፡" በሚል ርዕስ ጥናት አካሂዷል፡፡ የጥናቱ አላማ የፅህፈትን ክሂል ለማዳበር የተመረጡትን ይዘቶች ለማስተማር መምህራን የሚጠቀሟቸውን የማስተማር ስነ-ዘዴዎች አተገባበር ምን እንደሚመስል መገምገምና በተማሪዎች ችሎታ ላይ ያለውን እንድምታ መግለፅ ነው፡፡ በጥናቱ የተገኘው ውጤት የሚያመለክተው ፅህፈትን በመማር ማስተማር ሂደት የሚቀርቡት ይዘቶችና መልመጃዎች እንዲሁም ክሂሉን ለማዳበር ስራ ላይ የሚውሉት ስነ- ዘዴዎች ትግበራ ፅህፈትን የማያለማምዱና ለክሂሉ መዳበር አስተዋፅኦ የሌላቸው መሆናቸውን ነው፡፡

ይህንንም ችግር ለማቃለል የሰጠው የመፍትሔ ሀሳብ ልማዳዊውን የማስተማር ዘዴ ለመለወጥ ትኩረት መስጠትና የመማር ማስተማሩን ሂደት ከግብ ለማድረስ ለቅድመ መምህርነት ስልጠናና ለድህረ መምህርነት ደግሞ በስራ ላይ ማሻሻያ ማድረግ አስፈላጊ መሆኑን ነው፡፡ ይህን ጥናት ከሰይድ ይመር ጥናታዊ ፅሁፍ ጋር የሚያመሳስለው የሁለቱም ጥናቶች መሰረት ፅህፈት (ድርሰት) መሆኑና በፅህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴ ላይ ማተኮራቸው ነው፡፡ ስለዚህም የጋራ የሆኑ መርሆዎችና ትወራዊ መሰረቶች ሊኖሩ ይችላሉ፡፡ ከዚህ ባሻገር ሁለቱ ጥናታዊ ፅሁፎች ያሏቸው መሰረታዊ ልዩነቶች የሰይድ ይመር ጥናታዊ ፅሁፍ በፅህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴ ላይ ብቻ ያተኮረ ነበር፡፡ ይህ ጥናታዊ ፅሁፍ ግን ከመምህራን የፅህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴ በተጨማሪ የተማሪዎችን ድርሰት የመፃፍ ብልሃት የሚፈትሽ መሆኑ ነው፡፡ ከዚህም ሌላ ሁለቱ ጥናቶች ካላቸው ዓለማ የተነሳ በመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ፣ በአጠናን ዘዴ፣ በጥናቱ ቦታና በተጠኚዎች አይነትና መጠን ይለያያሉ፡፡ እንዲሁም የሁለቱ ጥናታዊ ፅሁፎች ትኩረት በሁለት የተለያዩ የክፍል ደረጃዎች ላይ የተመሰረቱ ከመሆናቸው በተጨማሪ የጥናቶቹ ተተኳሪዎች ከጊዜና ከቦታ አንፃር ሰፊ ልዩነት አሏቸው፡፡

አስቴር ሳሙኤል (1998) በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ በቋንቋዎች ጥናት ተቋም አማርኛን በማስተማር ለማስተርስ ዲግሪ ማሟያ "የስምንተኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የፅህፈት ክሂል የማስተማሪያ ዘዴ ፍተሻ።" በሚል ርዕስ ጥናት አቅርባለች። የጥናቱ ዓላማ መምህራን የፅህፈትን ክሂል ሲያስተምሩ የሚጠቀሙበትን የፅህፈት ማስተማሪያ ዘዴ ከፅህፈት ማስተማሪያ ዘዴዎች አኳያ መፈተሽ ነው። በጥናቱ የደረሰችበት ውጤት በጥናቱ የታቀፉት መምህራን የተማሪዎችን የመማር ሁኔታ አመቻችቶ ለመጠቀም ስለፅህፈት ትምህርት ማስተማሪያ ዘዴዎች አጠቃቀም ያላቸው ግንዛቤ ዝቅተኛ መሆኑን አመልክታለች። አስቴር ሳሙኤል ለደረሰችበት የጥናት ውጤት መፍትሔ ይሆናል በማለት ያቀረበችው መምህራን የተለያየ የፅህፈት ማስተማሪያ ዘዴዎችን በማወቅ እንደሁኔታው ተገቢነታቸውን እየፈተሹ የባህርይ ለውጥ ሊያስከትሉ የሚችሉ የማስተማሪያ ዘዴዎችን እያቀናጁ ቢጠቀሙ፤ በመምህርነት ሙያ ለሚሰለጥኑ ዕጩ የቋንቋ መምህራን በትምህርት ቤት ቆይታቸው ክሂሎችን ስለማስተማር ዘዴ ኮርሶች ተዘጋጅተው በቂ ስልጠና የሚሰጥበት ሁኔታ ቢመቻች የሚል ነው። ሁለቱን ጥናታዊ ፅሁፎች የሚመሳስላቸው ነገር ሁለቱም በፅህፈት (በድርሰት) ማስተማሪያ ዘዴ ላይ መሆናቸው በጋራ የሚያነሷቸው መርሆዎች፣ መስፈርቶችና መመዘኛዎች ይኖራሉ። ከዚህ ውጭ ግን ሁለቱ ጥናቶች የሚያዩባቸው መሰረታዊ ነገሮች አሉ። ይኸውም የአስቴር ሳሙኤል ጥናታዊ ፅሁፍ የፅህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴን መፈተሽ እንጂ የተማሪዎችን ድርሰት የመፃፍ ብልሃት ከመምህራኑ የማስተማር ዘዴ ጋር ያለውን ዝምድና አይመለከትም። ከዚህም ሌላ ሁለቱ ጥናቶች ካላቸው አላማ የተነሳ በመረጃ መሳሰቢያ መሳሪያ፣ በአጠናን ዘዴ፣ በጥናቱ ቦታና በተጠኝዎች አይነትና መጠን ይለያያሉ።

ሰለሞን ዮሐንስ (1991) በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ በቋንቋዎች ጥናት ተቋም አማርኛን በማስተማር ለማስተርስ ድግሪ ማሟያ "የተማሪዎች የአማርኛ ድርሰት የመፃፍ ስትራቴጂና የመምህራን የማስተማር ዘዴ ተጣጥሞ።" በሚል ርዕስ ጥናት አካሂዷል። የጥናቱ ዓላማ በአዋሳ መምህራን ትምህርት ኮሌጅ ተማሪዎች የአማርኛ ድርሰት በሚፅፉበት ስትራቴጂና መምህራን በሚያስተምሩበት ዘዴ መካከል ያለውን ግንኙነት መፈተሽ ነበር። ይህንን ሲያደርግ በአንድ በኩል የተማሪዎችን ድርሰት የመፃፍ ስትራቴጂ፣ በሌላ በኩል የመምህሩን የማስተማር ዘዴ ተመልክቷል።

በመጨረሻም በጥናቱ የደረሰበት ነጥብ መምህሩ ተማሪዎች በምን አይነት መንገድ መፃፍ እንደሚፈልጉ አይጠይቁም፡፡ ከዚህም በተጨማሪ መምህሩ የድርሰት አፃፃፍ ኮርስን የሚያስተምሩበት ዘዴ እንዲሟላ የሚፈልጉትን ለመስፈፀም የሚያስችል የእርሳቸው ተግባር የሚጎላበት አሰራር ሆኖ አግኝቶታል፡፡ እንዲሁም መምህሩ ተማሪዎቹ ድርሰት የሚፅፉበትን ርዕስ ከመምረጥ አንስቶ የሚፅፉበትን ቅደም ተከተል እስከመቆጣጠር ያለውን ተግባር እንደሚያከናውኑ አመልክቷል፡፡ በአጠቃላይ መምህሩ መምህር ተኮር ዘዴን ስለሚከተሉ የተማሪዎችን ፍላጎትና ልምድ ለመጠበቅ እንዳልሞከሩ ጠቅሶ ድርሰት በማስተማር ዘዴውና በተማሪዎች የመፃፍ ስትራቴጂ መካከል ክፍተት መኖሩን ጠቁሟል፡፡

ሰለሞን ዮሐንስ ለደረሰበት የጥናት ውጤት መፍትሔ ይሆናል ብሎ ያቀረበው በድርሰት ትምህርት ውስጥ ተማሪዎች ጥሩ ድርሰት እንዲፅፉ ከርዕስ መረጣ ጀምሮ አብዛኛውን ተግባር በምርጫቸው እንዲያከናውኑ ቢደረግ፣ ድርሰት ማስተማርን የመፃፍን ክሂል ማሳደጊያ ብቻ አድርጎ ከመመልከት ይልቅ የማሰብ ክሂል (thinking skill /process) አደርጎ መመልከት የተማሪዎችን የማሰብ ችሎታ ለማሳደግ ጥሩ መንገድ እንደሆነም ገልጿል፡፡ አያይዞም ተማሪዎች በምን ርዕስ ጉዳይ ላይና እንዴት ባለ መንገድ መፃፍ እንዳለባቸው ሃሳብ እየተለዋወጡ ቢፅፉ የተሻለ መሆኑን ጠቁሟል፡፡ ከመፃፍ ስትራቴጂ አኳያ የተማሪዎችን የመፃፍ ልምድ በጥንቃቄ መያዝ ዋና ጉዳይ መሆኑን ጠቅሶ መምህራን የተማሪዎችን ስራ መመዘን ያለባቸው ሁል ጊዜ እነሱ በሚፈልጉት አንፃር ሳይሆን፣ የተማሪዎችን ስትራቴጂ መርምረው ከዚያ አኳያ ቢመዝኗቸው የራሳቸውን እቅድና የተማሪዎቹን ሁኔታ ማጣጣም እንደሚችሉ አመልክቷል፡፡

ይህ አዲስ የሚጠናው ጥናት ከሰለሞን ዮሐንስ ጥናታዊ ፅሁፍ ጋር የሚያመሳስለው በመምህራን የማስተማር ዘዴና በተማሪዎች የመፃፍ ብልሃት መካከል ያለውን ዝምድና የሚመረምር በመሆኑና ተመሳሳይ የሆኑ የፅህፈት (የድርሰት) መመዘኛ መስፈርቶችንና መርሆዎችን ሊጋራ መቻሉ ነው፡፡ሁለቱ ጥናቶች የሚለያዩት ደግሞ የሰለሞን ዮሐንስ ጥናት በአዋሳ መምህራን ትምህርት ኮሌጅ በአማርኛ ቋንቋ ተማሪዎች ላይ ሲሆን፣ ይህ ጥናት ግን በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት (በ11ኛ ክፍል) ተማሪዎች ላይ የሚካሄድ ነው፡፡ ሌላው የሰለሞን ዮሐንስ ጥናት የተማሪዎችን የአማርኛ ድርሰት የመፃፍ ስትራቴጂ ከመምህሩ የማስተማር ዘዴ ጋር ያለውን መጣጣም የመረመረ

ሲሆን፣ ይህ ጥናት የሁለቱን ዝምድና መፈተሽ ነው፡፡ከዚህም ሌላ በጥናቱ ቦታ፣ በተጠኚዎች መጠን ፣ አይነት፣ የጥናት ዘመንና የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ ይለያል፡፡ ከዚህም በተጨማሪ ከጊዜ አንፃር በሁለቱ ጥናቶች መካከል የ10 አመት ልዩነት በመኖሩ በፅህፈት (በድርሰት) ትምህርት ላይ በተወሰነ ደረጃ የአመለካከትና የመርህ ለውጥ ሊከሰት እንደሚችል ይገመታል፡፡

ምዕራፍ ሶስት

የአጠናን ዘዴ

ቀደም ሲል በምዕራፍ አንድ ለመግለፅ እንደተሞከረው የዚህ ጥናት ዓላማ የ11ኛ ክፍል መምህራን የፅህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴና የተማሪዎች ድርሰት የመፃፍ ብልሃት ተዛምዶ መመርመር ነው፡፡ ለዚህ የተመረጠው የአጠናን ዘዴ አይነታዊ የምርምር ዘዴ (Qualitative Research Method) ሲሆን፣ አቀራረቡ ደግሞ ገለፃዊ (Descriptive) ነው፡፡ በዚሁ መሰረት ለጥናቱ አስፈላጊ የሆኑ የተለያዩ መረጃዎችን ለማሰባሰብ የሚፈለጉ ተጠኚዎች በሚከተሉት የናሙና አመራረጥ ስልቶች ተመርጠዋል፡፡

3.1 የተጠኚዎች አመራረጥ

3.1.1 የትምህርት ቤት ናሙና አመራረጥ

ለጥናቱ የተመረጠው ትምህርት ቤት በደቡብ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት በሃዲያ ዞን በሾኔ ወረዳ የሚገኘው የሾኔ መሰናዶና ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ነው፡፡ የተመረጠውም በአመቺ ናሙና (Convenience Sampling) ስልት ነው፡፡ ትምህርት ቤቱ የተመረጠበት ምክንያት አጥኚው በመምህርነት የቆየበት በመሆኑ አካባቢውን በሚገባ ማወቅ ጥናቱ በሚካሄድበት ጊዜ አካባቢውን ባላማወቅ ሊያጋጥሙ የሚችሉ መሰናክሎችን በተወሰነ ደረጃ ለመቀነስ ይቻላል ከሚል እምነት የተነሳ ነው፡፡ ለጥናቱ አንድ ትምህርት ቤት ብቻ ተተኳሪ እንዲሆን የተደረገበት ምክንያት ስምንቱ የዞን ወረዳዎች ተራርቀው የሚገኙ በመሆናቸው ካለው የገንዘብ፣ ጊዜና ጉልበት ዉሱንነት የተነሳ ከአንድ ትምህርት ቤት በላይ ተዘዋውሮ ለመስራት የሚያስችል ባለመሆኑ የተነሳ ነው፡፡

3.1.2 የክፍል ደረጃ ናሙና አመራረጥ

ለጥናቱ የተመረጠው የክፍል ደረጃ 11ኛ ክፍል ነው፡፡ በመሆኑም የጥናቱ ተተኳሪዎች የ11ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መምህርና ተማሪዎች ናቸው፡፡ የክፍል ደረጃው 11ኛ እንዲሆን የተመረጠው ሆን ተብሎ በዓላማ ናሙና (Purposive Sampling) ነው፡፡ በዚህ የክፍል ደረጃ የሚማሩ ተማሪዎች ዩኒቨርሲቲ ለመግባት የሚዘጋጁበት በመሆኑ

ከሌሎቹ የክፍል ደረጃ ከሚማሩ ተማሪዎች በተሻለ ሁኔታ መረጃ ሊሰጡ ይችላሉ ተብሎ በመገመቱ የ11ኛ ክፍል ሊመረጥ ችሏል፡፡ በትምህርት ቤቱ የሚገኙት የ11ኛ ምድብ ክፍሎች አራት ብቻ በመሆናቸው አራቱም ምድብ ክፍሎች በጥናቱ ውስጥ እንዲታቀፉ ተደርጓል፡፡ መረጃው በሚሰብሰብበት ወቅት የ10ኛ እና 12ኛ ክፍል ተማሪዎች ትምህርታቸውን አጠናቅቀው ትምህርት ቤቱን የሚለቁ በመሆኑ በጥናቱ ለማካተት አልተቻለም፡፡

3.1.3. የመምህራን ናሙና አመራረጥ

ለጥናቱ በተመረጠው ትምህርት ቤት ውስጥ 11ኛ ክፍልን በማስተማር ላይ የሚገኙት መምህር አንድ በመሆናቸው ናሙና መውሰድ ሳያስፈልግ በጥናቱ እንዲካተቱ ተደርጓል፡፡

3.1.4 የተማሪዎች ናሙና አመራረጥ

በትምህርት ቤቱ በየምድብ ክፍሎቹ የሚገኙት ተማሪዎች ቁጥር ከ56-60 የሚደር ሲሆን፣አጠቃላይ ብዛታቸው 236 ነው፡፡ ይህንን 11ኛ ክፍል ተማሪዎች የምደባ ዝርዝርና ብዛት ከመዝገብ ቤት የተማሪዎችን ሮስተር በመመልከት ለማወቅ ተችሏል፡፡ከዚህ በኋላ በጥናቱ የሚሳተፉትን ተማሪዎች ለመምረጥ ከየምድብ ክፍሎቹ ከሚማሩት የ11ኛ ክፍል ተማሪዎች መካከል የነሲብ ናሙና ዘዴን (Random sampling Method) በመጠቀም እንዲመረጡ ተደርጓል፡፡ በዚሁ መሰረት ከየምድብ ክፍሎቹ መካከል 25 በመቶ የሚሆኑት ተማሪዎች በነሲብ ናሙና ዘዴ (Random sampling Method) 59 ተማሪዎች ተመርጠው መጠይቅ እንዲሞሉ ተደርጓል፡፡

3.2 የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች

ለጥናቱ አመቺና አስፈላጊ የሆኑ መረጃዎችን ለማሰባሰብ ሶስት አይነት የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች በጥቅም ላይ ውለዋል፡፡ እነዚህም የፅሁፍ መጠይቅ፣ ቃለ መጠይቅና የሰነድ ምርመራ ናቸው፡፡ ለተማሪዎች የቀረቡት መጠይቆች በአብዛኛው በሌኬርት የመጠን ልኬት መሰረት የተዘጋጁ ናቸው፡፡

3.2.1 የፅሁፍ መጠይቅ

የፅሁፍ መጠይቅ ለጥናቱ በዋናነት የተመረጠ የመረጃ ማሰብሰቢያ መሳሪያ ነው፡፡ መጠይቁ የተዘጋጀውም ለተማሪዎች ነው፡፡ የመጠይቁ መሰረታዊ አላማ ለጥናቱ አስፈላጊ የሆኑ መረጃዎችን ለማግኘት ነው፡፡ መጠይቆቹ መምህሩ ፅህፈትን የሚያስተምሩበትን ዘዴ፣ ተማሪዎቹም ድርሰት የሚፅፉበትን ብልሃትና በመማር ማስተማሩ ሂደት የሚከናወኑትን ተግባራት ለማወቅ የሚያስችሉ ናቸው፡፡ ለተማሪዎች የቀረቡት የፅሁፍ መጠይቆች በሶስት ክፍሎች የተከፈሉ ሲሆን ፣ ክፍል አንድ የተማሪዎችን አጠቃላይ ዳራ (ዕድሜ፣ ፆታ፣ ትምህርት ቤት፣ የክፍል ደረጃ) የሚጠይቁ ጥያቄዎችን የያዘ ነው፡፡ ሁለተኛው ክፍል ደግሞ ፅህፈትን በተመለከተ መምህሩ የሚያስተምሩበትን ዘዴንና ተማሪዎችም የሚፅፉበትን ብልሃት ለማወቅ የሚያስችሉ የምርጫ ጥያቄዎች የቀረቡበት ነው፡፡ የጥያቄዎቹም አቀራረብ ለእያንዳንዳቸው ጥያቄዎች መልስ መወሰኛ አራት አማራጮችን በማቅረብ ነው፡፡ እነሱም ከከፍተኛ ወደ ዝቅተኛ በጣም እስማማለሁ(4)፣ እስማማለሁ(3)፣ አልስማማም(2) እና በጣም አልስማማም(1) የሚሉት አማራጮች ናቸው፡፡ ሶስተኛው ግን ተማሪዎች የራሳቸውን አስተያየት በፅሁፍ የሚሰጡበት ክፍት ጥያቄዎች የሚገኙበት ክፍል ነው፡፡

የመጠይቆቹ መልስ አራት መወሰኛ አማራጮች የተደረገበት ምክንያት Owens እና Straton (1980:150) እንደሚስማሙበት የመጠይቆቹን ጠቃሚነት በውል ካለመረዳት ወይም በመሰላቸት ወይም በግዴለሽነት የተነሳ የበርካታ ተማሪዎች ምርጫ አልወሰንኩም ወይም እርግጠኛ አይደለሁም ወደሚለው አማራጭ እንዳያመዝን በመፍራት ነው፡፡ መጠይቆቹ በአጥኚው ተዘጋጅተው ለተማሪዎች ከመቅረባቸው በፊት ለደረጃው ተገቢ ስለመሆናቸው በአማካሪ እና በሁለት የድህረ ምረቃ ተማሪዎች ተገምግመዋል፡፡ በተሰጡት አስተያየቶች እና ማሻሻያዎች መሰረት እንዲስተካከሉ ተደርጓል፡፡ ተማሪዎች መጠይቆቹን ከመሙላታቸው በፊት ስለመጠይቆቹ አላማና ስለአሞላላቸው በአጥኚውና በመምህሩ ገለፃ ተደርጎላቸዋል፡፡ ከዚያም በናሙና የተመረጡት ተማሪዎች የተዘጋጁትን መጠይቆች እንዲሞሉ ተደርጓል፡፡

3.2.2 ቃለ መጠይቅ

በሁለተኛነት አገልግሎት ላይ የዋለው የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ ቃለ መጠይቅ ነው፡፡ ለመምህሩ ከሚቀርበው ቃለ መጠይቅ ለጥናቱ ጠቃሚ የሆኑ መረጃዎች ይገኛሉ የሚል እምነት በመኖሩ ተተግብሯል፡፡ በዚሁ መሰረት መምህሩ የፅሁፊትን ክሂል እንዴት ባለ ዘዴ እንደሚያስተምሩ፣ በመማር ማስተማሩ ሂደት ያላቸውን ድርሻ፣ አስተያየትና ግንዛቤ ለመፈተሽ እንዲሁም ተማሪዎች ፅሁፊትን (ድርሰትን) ለመለማመድ (ለመፃፍ) የሚያደርጉትን ጥረት ለማወቅ በሚያስችል መልኩ ጥያቄዎቹ ተዘጋጅተዋል፡፡ የቃለ መጠይቁ ጥያቄዎች በአጥኚው ተዘጋጅተው በአማካሪ ከተገመገሙ በኋላ ተሻሽለው ተግባራዊ ሆነዋል፡፡ ምላሾቹም በመቅረፀ ድምፅ ከተቀዱ በኋላ ወደ ፅሁፍ ተመልሰው የተገኙት መረጃዎች ተተንትነዋል፡፡

3.2.3 የሰነድ ምርመራ

በሰነድነት ያገለገለው ተማሪዎች በመማር ማስተማሩ ሂደት ድርሰት የፃፉበት ደብተር ነው፡፡ የሰነድ ምርመራው ተማሪዎች በፅሁፊት ትምህርት ወቅት ድርሰት የፃፉበትን ቅደም ተከተል ወይም መንገድ ለማወቅ የሚያስችል፣ መምህሩም የተማሪዎችን ድርሰት አርመው የሰጡትን አስተያየት ለመፈተሽ የሚረዳ ነው፡፡ መምህሩ በተማሪዎች ድርሰት ላይ የሚሰጡት እርማትና አስተያየት የመምህሩን የማስተማር ዘዴና አሰራራቸውን ለማወቅ ያስችላል፡፡ ከዚህ በተጨማሪ የሰነድ ምርመራው ተማሪዎች ድርሰት መፃፍ አለመጻፋቸውንም ለመመርመር ያስችላል፡፡

3.3 የመረጃ አተናተን

በዚህ ጥናት ከፅሁፍ መጠይቅ፣ ከቃለ መጠይቅና ከሰነድ ምርመራ የተሰበሰቡ መረጃዎች እንደሚከተለው ተደራጅተው ተተንትነዋል፡፡
ለእያንዳንዱ የምርጫ ጥያቄ ምላሽ የሰጡ ተጠኚዎች ብዛት ተደምሮ በመቶ ተባዝቶ ለጠቅላላ መላሾች ብዛት ተካፍሎ በመቶኛ ተቀምጧል፡፡ ከዚያም የተገኘው አሀዛዊ ውጤት ምን ማለት እንደሆነ ተተንትኗል፡፡ ለክፍት ጥያቄዎች የተሰጡ ምላሾችም አስፈላጊ በሆኑበት ቦታ እየተጠቀሱ ትንተና ተሰጥቶባቸዋል፡፡ ከቃለ መጠይቁ የተገኘው መረጃም እንደአስፈላጊነቱ እየተወሰደ ተገቢ ትንተና ተካሂዶበታል፡፡ እንዲሁም ከሰነድ ምርመራው የተገኙት መረጃዎች በማነፃፀሪያነት ቀርበዋል፡፡

ምዕራፍ አራት

የመረጃዎች ውጤት ትንተና

የዚህ ጥናት ዓላማ የ11ኛ ክፍል መምህራን የፅህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴና የተማሪዎች ድርሰት የመጻፍ ብልሃት ተዛምዶ መመርመር እንዲሆን ቀደም ሲል ተገልጿል፡፡ በዚህም አላማ ላይ ተመስርቶ ጥናቱ ይመልሳቸዋል የተባሉት ዝርዝር አላማዎች የሚከተሉት ነበሩ፡፡

- መምህሩ የፅህፈትን ክሂል ሲያስተምሩ የሚጠቀሙበትን ዘዴ መጠቆም፣
- መምህሩ ተማሪዎች የየራሳቸው የሆነውን የአፃፃፍ ብልሃት እንዲከተሉ የሚያበረታቱ መሆን አለመሆናቸውን ማመልከት፣
- ተማሪዎች ድርሰት በሚፅፉበት ወቅት በክፍል ውስጥ የቀረበላቸውን የፅህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴን ተከትለው መፃፍ አለመፃፋቸውን ማረጋገጥ፣
- ተማሪዎች መምህራቸው የፅህፈትን ክሂል ስለሚያስተምሩበት ዘዴ ያላቸውን አስተያየት መፈተሽ እና
- መምህሩ የተማሪዎችን ድርሰት በሚያርሙበት ወቅት ምን ምን ነገሮች ላይ ትኩረት አድርገው እንደሚያርሙ መመርመር የሚሉት ናቸው፡፡

እነዚህን ጥያቄዎች ለመመለስ የሚያስችሉ መረጃዎችን ለማሰባሰብ የፅሁፍ መጠይቅ፣ ቃለ መጠይቅና የሰነድ ምርመራ በጥቅም ላይ ውለዋል፡፡ በጥናቱ የገላጭ ጥናት ምርምር ስልትን በመጠቀም ውጤቱ የሚገለፅ መሆኑ ተገልጿል፡፡ በዚሁ መሰረት የተገኙት መረጃዎች እደሚከተለው ተተንትነው ቀርበዋል፡

4.1. ከፅሁፍ መጠይቅ የተገኙ መረጃዎች ትንታና

4.1.1 ከተማሪዎች የፅሁፍ መጠይቅ የተገኙ መረጃዎች ትንተና፡፡

በዚህ ጥናት ውስጥ የፅሁፍ መጠይቅ በዋናነት የተመረጠ የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያ ነው፡፡ መጠይቁ የተዘጋጀውም ለተማሪዎች ነው፡፡ መጠይቁም መምህሩ ፅህፈትን የሚያስተምሩበትን ዘዴና ተማሪዎች ድርሰት የሚፅፉበትን ብልሃት ተዛምዶ

በመመርመር ፣በመማር ማስተማሩ ሂደት የሚከናወኑትን ተግባራት ለማወቅ እንዲሞሉት የቀረበ ነው፡፡ ከመጠይቁ የተገኘው መረጃ ከዚህ ቀጥሎ ቀርቧል፡፡

4.1.2 የተማሪዎችን ዳራዊ ሁኔታ የሚያመለክቱ መረጃዎች ትንታና፡፡

በደረጃው የሚማሩ ተማሪዎችን ዳራ ተከትሎ ማስተማር ለውጤታማነት አስፈላጊ ነው፡፡ በክፍል አንድ ለተማሪዎች የቀረቡት መጠይቆችም የተማሪዎችን ዳራዊ ሁኔታ ለማወቅ የሚያስችሉ ነበሩ፡፡ መጠይቆቹን በትክክል ሞልተው ከመለሱት 59 ተማሪዎች የተገኘው መረጃ የሚከተለው ሆኖ ተገኝቷል፡፡

ተ.ቁ	የተጠኚ ተማሪዎች ደራ		የተገኘው መረጃ			
			ብዛት		ድምር	
			በቁጥር	%	በቁጥር	%
1	ፆታ	ወንድ	40	67.8	59	100
		ሴት	19	23.2		
2	እድሜ	ከ15-20	57	96.6	59	100
		ከ21 በላይ	2	3.4		
3	የክፍል ደረጃ	11ኛ	59	100	59	100

ሰንጠረዥ 1. የተማሪዎችን ግላዊ መረጃ በተመለከተ ለቀረቡት መጠይቆች የተሰጡ ምላሾችን የሚያሳይ ፡፡

በሰንጠረዡ የተጠኚ ተማሪዎችን ዳራዊ መረጃ በተመለከተ ሃምሳ ሰባት (96.6%) ተማሪዎች ከ15-20 ዓመት ባለ የዕድሜ ክልል የሚገኙ ሲሆን፣ ሁለት (3.4%) ተማሪዎች ደግሞ ከ21 ዓመት በላይ ናቸው፡፡ ፆታን አስመልክቶ አርባ (67.8%) ወንዶች ሲሆኑ፣ አስራ ዘጠኝ (23.2%) ደግሞ ሴቶች ናቸው፡፡

ዕድሜን በተመለከተ የከፍተኛ 2ኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ተማሪዎች ከ15-20 ዓመት ባለው የዕድሜ ክልል ውስጥ እንደሚገኙ ይገመታል፡፡ ከዚህ አኳያ ሲታይ አብዛኛዎቹ በደረጃው ላይ ያሉ ተማሪዎች ሃምሳ ሰባት (96.6%) የሚሆኑት በዚሁ የእድሜ ክልል ውስጥ የሚገኙ መሆናቸውን ከሰንጠረዡ መረዳት ይቻላል፡፡ በመሆኑም በዚህ እድሜ

ለሚገኙ ተማሪዎች ፅህፈትን (ድርሰትን) ለማስተማር መምህራን የሚጠቀሙበት የማስተማሪያ ዘዴ የተማሪዎችን የመፃፍ ብልሃት ለማዳበር ከፍተኛ የሆነ ጠቀሜታ እንዳለው ምሁራን ይገልፃሉ፡፡ ለምሳሌ በሁለተኛ ደረጃ ለሚገኙ ተማሪዎች በክፍል ውስጥ ሊቀርቡ የሚገባቸውን የፅህፈት (የድርሰት) ስራዎች አስመልክተው Olshtian (1991) ተግባራዊ የፅህፈት መልመጃዎችን ፣ የተለያዩ ይዘት ያላቸውን ፅሁፎችንና በተማሪዎች ልምድና ፍላጎት ላይ የሚያተኩሩ ፅሁፎችን እንዲለማመዱ ማድረግ ተገቢና የተማሪዎችን የመፃፍ ፍላጎት የሚያነሳሳ መሆኑን ይጠቁማሉ፡፡

4.2. የመምህሩን የማስተማር ዘዴ የሚያመለክቱ ከተማሪዎችና ከመምህሩ መጠይቅ የተገኙ መረጃዎች ትንተና፡፡

4.2.1 ከውጤታዊ የፅህፈት ማስተማሪ ዘዴ አኳያ ለተማሪዎች የቀረቡ መጠይቆች፡፡

ተ.ቁ	ጥያቄዎች	አማራጮች								ድምር	
		በጣም እስማማለሁ		እስማማለሁ		አልስማማም		በጣም አልስማማም			
		በቁጥር	%	በቁጥር	%	በቁጥር	%	በቁጥር	%	በቁጥር	%
5	መምህራችሁ ድርሰት ለመፃፍ በመረጣችሁት ርዕስ ላይ ከጓደኞቻችሁ ጋር የሀሳብ ልውውጥ እንድታደርጉ ያበረታታሉ፡፡	29	49.1	19	32.2	6	10.2	5	8.5	59	100
18	መምህራችሁ በክፍል ውስጥና ከክፍል ውጪ (በቤት ስራ) ድርሰት የመፃፍ ልምምድ እንድታደርጉ ሞዴል ፅሁፎችን አዘጋጅተው በግል፣ በጥንድና በቡድን እንድትሰሩ ያበረታታሉ፡፡	25	42.4	14	23.7	9	15.2	11	18.7	59	100

ሰንጠረዥ 2፡- ከውጤታዊ የፅህፈት ማስተማሪያ ዘዴ አንፃር መምህሩ የሚጠቀምበትን የማስተማሪያ ዘዴ ለማወቅ ለቀረቡ መጠይቆች የተሰጡ ምላሾችን የሚያሳይ፡፡

ከቀረበው ስንጠረዥ መረዳት የሚቻለው መምህሩ ተማሪዎችን ድርሰት ለመፃፍ በመረጡት ርዕስ ላይ ከጓደኞቻቸው ጋር የሀሳብ ልውውጥ እንዲያደርጉ የሚያበረታታቸው ስለመሆኑ ለቀረበው ጥያቄ አርባ ስምንት(81.3%) ተማሪዎች አወንታዊ ምላሽ የሰጡ ሲሆን፣ አስራ አንድ (18.7%) ተማሪዎች ደግሞ አሉታዊ ምላሽ ሰጥተዋል።

እንዲሁም መምህሩ በክፍል ውስጥና ከክፍል ውጪ (በቤት ስራ) ድርሰት የመፃፍ ልምምድ እንዲያደርጉ ሞዴል ፅሁፎችን አዘጋጅቶ በግል፣ በጥንድና በቡድን እንዲሰሩ የሚያበረታታ ስለመሆኑ ሰላሳ ዘጠኝ (66.1%) ተማሪዎች አወንታዊ ምላሽ ሲሰጡ፣ ሃያ (33.9%) ተማሪዎች ደግሞ አሉታዊ ምላሽ ሰጥተዋል።

የማስተማር ዘዴ በራሱ ውጤት ባይሆንም ውጤት ለማስገኘት የሚያስችል በመሆኑ መምህራን የዘዴውን ምንነት አውቀው ለሚያስተምሩት ክሂል መዳበር በሚጠቅም መልኩ ቢጠቀሙ የተፈለገውን የባህሪይ ለውጥ ማምጣት እንደሚቻል Larsen Freeman (1986:1) ይጠቁማሉ።

ከተማሪዎቹ ምላሽ በተጨማሪ በጥናቱ ተተኳሪ ከሆነው መምህር ጋር የሚያስተምርበትን ዘዴ በተመለከተ ያለውን አስተያየት ለመፈተሽ ለቀረበለት ቃለመጠይቅ የሰጠው ምላሽ እንደሚከተለው ቀርቧል።

ጥያቄ 2፦ ፅሁፈትን (ድርሰትን) ለማስተማር የሚያስችልና ተማሪዎችን ሊያሳትፍ የሚችል ምን አይነት የክፍል ውስጥ ክንውንን ትጠቀማለህ?

"በመጀመሪያ ከምሰጣቸው ርዕሶች ውስጥ እነሱ የሚስማማቸውን እንዲመርጡ በማድረግ፣ ወይም እነሱ በመረጡት ርዕስ ዙሪያ በቂ ዕውቀት እንዲኖራቸው ለማድረግ እርስ በርሳቸው እንዲወያዩና እንዲረዳዱ፣ከርእሶቻቸው ጋር ተዛማጅ የሆኑ ፅሁፎችን እንዲያነቡ፣ያልገባቸውን እንዲጠይቁ አደርጋለሁ። በተጨማሪም ሞዴል ፅሁፎችን በመስጠት ድርሰት እንዲፅፉ ወይም እንዲለማመዱ አበረታታለሁ።"

በጠቃላይ ከተማሪዎችና ከመምህሩ መጠይቅ ምላሽ መረዳት የሚቻለው መምህሩ ከሚሰጣቸው ርዕሶች ውስጥ ተማሪዎች የሚስማማቸውን እንዲመርጡ ወይም ራሳቸው በመረጡት ርዕስ ግንዛቤ እንዲኖራቸው ለማድረግ እርስ በርሳቸው እንዲወያዩ የሚያበረታታቸው መሆኑንና ሞዴል ፅሁፎችንም በመስጠት ድርሰት እንዲፅፉ የሚያደርጋቸው መሆኑን ነው፡፡ በዚህም የተገኘው መረጃ የመምህሩ የማስተማር ትኩረት ተማሪዎች መምህሩ በሚሰጣቸው ሞዴል በመመራት ድርሰት የሚፅፉ መሆናቸውን ነው፡፡ ከዚህ ውጤት የምንረዳው መምህሩ የሚጠቀምበት የማስተማሪያ ዘዴ ውጤታዊ የፅህፈት (የድርሰት) ማስተማሪያ ዘዴ መሆኑን ነው፡፡ ምክንያቱም በዚህ ዘዴ ተማሪዎቹ ፅህፈትን(ድርሰትን) ሲፅፉ የነበረው ከራሳቸው ሃሳብ አፍልቀው የዓረፍተ ነገርንም ሆነ የአንቀፅ አፃፃፍ ስርዓትን ጠብቀው በራሳቸው የሚፅፉ ሳይሆን፣ የተሰጣቸውን ሞዴል ፅሁፍ ወይም ድርሰት በመገልበጥና የአፃፃፍ ቅርፁን በማጤን መሆኑን መገንዘብ ይቻላል፡፡ ቀደም ብሎ በምዕራፍ ሁለት ላይ ዘዴው ተማሪዎች ለሚፅፏቸው ድርሰቶች ምሳሌ ይሆናሉ ወይም ጥሩ ተፅፈዋል ተብለው የሚታሰቡ ፅሁፎችን በሞዴልነት አቅርቦ ሰዋስዋዊ ህጎችን፣ አደረጃጀትን የአፃፃፍ ብልሃትን ወዘተ… በማሳየት ተማሪዎች እነዚያኑ አስመስለው እንዲፅፉ የሚያለማምድ መሆኑን Nunan(1989፣36) እና Richards(1990፣106) አስረድተዋል፡፡ በተጨማሪም ተማሪዎች መምህሩ በሚያቀርብላቸው ሞዴል መሰረት ልምምድ ያደርጋሉ፡፡ መምህሩም ሞዴሉን መሰረት እያደረገ የሞዴሉን አገልግሎትና የአፃፃፍ ስልቶችን በመግለፅ ተማሪዎች የቀረበውን ሞዴል አንብበው ባህሪያቱን በመገምገም መጠነኛ በሆነ ልዩነት ተመሳሳይ ፅሁፍ (ድርሰት) እንዲፅፉ ያበረታታል፡፡ በዚህ ደረጃ የሚካሄዱ ውይይቶች ድርሰትን ለመፃፍ የሚያገለግሉ ምር የፅህፈት ተግባራት መሆናቸውንም Doff (1988፣162)፤ Raimes (1983፣103) እና Pincas (1982 ፣102) ገልፀዋል፡፡

በመሆኑም ውጤት ተኮር አቀራረብ በቋንቋው ቅርፅ ላይ የሚያተኩር እንዲሁም የፅህፈት ልምምዱ ውጤት ምን ሊሆን እንደሚችል በቅድሚያ በመምህሩ የሚወሰን በመሆኑ ከተማሪዎች ለሚቀርብ አዲስ ሃሳብ ትኩረት የማይሰጥ የማስተማሪያ ዘዴ መሆኑን መገንዘብ ይቻላል፡፡ ይህ ከሆነ ደግሞ ዘዴው ተማሪዎች በሚፅፉት ርዕስ ላይ በራሳቸው ቋንቋና አገላለፅ፣ እንዲሁም ብልሃት ተጠቅመው ድርሰት የመፃፍ ልምምድ እንዲያደርጉ አያበረታታቸውም፡፡

4.2.2. ከሂደታዊ የፅህፈት ማስተማሪያ ዘዴ አኳያ ለተማሪዎች የቀረቡ መጠይቆች፡፡

ተ.ቁ	ጥያቄዎች	አማራጮች								ድምር	
		በጣም እስማማለሁ		እስማማለሁ		አልስማማም		በጣም አልስማማም			
		በቁጥር	%	በቁጥር	%	በቁጥር	%	በቁጥር	%	በቁጥር	%
7	ድርሰት መፃፍ ከመጀመራችሁ በፊት ሃሳብ በማመንጨት፣ በማደራጀት፣ በማርቀቅ፣በመከለስና በማረም ሂደት በማለፍ መፃፍ እንድትችሉ መምህሩ ያስተምራሉ፡፡	37	62.7	15	25.4	3	5.1	4	6.8	59	100
10	ድርሰት እንድትፅፉ የምትታዘዙት በማቀድ፣ በማርቀቅ፣ በመከለስና በማረም ሂደት እንድታልፉ በማድረግ በመምህራችሁ አማካይነት ሞዴል ፅሁፎች ቀርበውላችሁ ነው፡፡	24	40.7	20	33.9	10	16.9	5	8.5	59	100

ሰንጠረዥ 3፡- ከሂደታዊ የፅህፈት ማስተማሪያ ዘዴ አንፃር መምህሩ የሚጠቀምበትን የማስተማሪያ ዘዴ ለማወቅ ለቀረቡ መጠይቆች የተሰጡ ምላሾችን የሚያሳይ፡፡

በሰንጠረዡ ላይ በቀረበው መረጃ መሰረት ተማሪዎች በመረጡት ርዕስ ድርሰት መፃፍ ከመጀመራቸው በፊት ሀሳብ በማመንጨት፣ በማደራጀት፣ በማርቀቅ፣ በመከለስና በማረም ሂደት አልፈው እንዲፅፉ መምህሩ የሚያስተምራቸው መሆኑን ሃምሳ ሁለት (88.1%) ተማሪዎች የሚስማሙ ለመሆናቸው አወንታዊ ምላሽ የሰጡ ሲሆን፣ ሰባት (11.9%) ተማሪዎች ደግሞ መምህሩ በዚህ ዘዴ ወይም ሂደት አልፈው እንዲፅፉ የሚያስተምራቸው ስለመሆኑ አሉታዊ ምላሽ ሰጥተዋል፡፡

ስንጠረዡ ላይ የቀረበው ሌላው መረጃ የሚያመለክተው ተማሪዎች ድርሰት እንዲፅፉ የሚታዘዙት በማቀድ፣ በማርቀቅ፣ በመከለስና በማረም ሂደት እያለፉ እንዲሰሩ በመምህራቸው አማካይነት መሆኑን አርባ አራት (74.6%) ተማሪዎች አወንታዊ ምላሽ ሲሰጡ፣ አስራ አምስት (25.4%) አሉታዊ ምላሽ በመስጠት ገልፀዋል።

ስለመምህሩ የማስተማር ዘዴ ተማሪዎች የየራሳቸውን አስተያየት እንዲሰጡ በቀረበላቸው መጠይቅ አምስት ተማሪዎች ያላቸውን ሃሳብ /አስተያየት/ እንዲህ በማለት ገልፀዋል።

ጥያቄ 3፡- መምህራችሁ ፅሁፈትን (ድርሰትን) ስለሚያስተምሩበት ዘዴ ወይም መንገድ ያላችሁን ሃሳብ ግለፁ።

"በእርግጥ ጥሩ የሆነ የድርሰት ዘዴ (መንገድ) ያስተምሩናል። ምክንያቱም በቅድሚያ ስለ ድርሰቱ ሀሳብ እንድመነጭ ያደርጉናል፤ እንድናደራጅ፣ እንድናረቅ የድርሰት አፃፃፍ ስልትን ያስተምሩናል።" (ተማሪ 1)

"አብዛኛውን ጊዜ መምህራችን ሲያስተምር እኛ ድርሰትን ስንፅፍ የድርሰት አፃፃፍ ዘዴን ተከትለን እንድንፅፍ ያስተምረናል።" (ተማሪ 2)

"በመጀመሪያ የድርሰት ምንነት ከገለፀ በኋላ የአፃፃፍ ስልቶችን እና ዘዴዎችን ለማስተማር ይተባበራል።" (ተማሪ 3)

"መጀመሪያ ድርሰት ምን እንደሆነ ትክክለኛ ትርጉም ከሰጠ በኋላ ሞዴል የሚሆን ድርሰት ይሰጣል። ከዚያ በኋላ እኛም እንድንሞክርና እንድንፅፍ ያደርጋል።" (ተማሪ 4)

"መምህራችን ድርሰትም ይሁን ሌላ የፅሁፍ አይነቶችን እንድንፅፍና እንድናነብ ያለው አስተዋፅኦ በጣም ከፍተኛ ነው። ይህም ማለት በጣም ያበረታታናል። አዳዲስ ነገሮችን ፈጥረን እንድንፅፍ ያደርጋል።" (ተማሪ 5)

እነዚህ አስተያየቶች የመምህሩን የማስተማር ዘዴ ወይም ትኩረት በምን ላይ እንደሆነ ያሳያሉ። የመምህሩ ትኩረት እሱ በሚፈልገው የድርሰት አፃፃፍ ዘዴ በሆነው ላይ ነው። ተማሪዎችም እነዚህን የአፃፃፍ ዘዴዎች ወይም ህጎች ተከትለው እንደሚፅፉ ምላሾቹ ይጠቁማሉ። የመምህሩ ትኩረት እሱ የድርሰት አፃፃፍ ዘዴ ወይም ህግ በሚለው ላይ

ነው፡፡ ተማሪዎቹም እነዚህን የአፃፃፍ ዘዴዎች ወይም ህጎች ተከትለው እንዲፅፉ መገደዳቸውን ምላሾቹ ይጠቁማሉ፡፡ በዚህ ሁኔታ ተማሪዎች የራሳቸውን እውቀት በራሳቸው ቋንቋና አገላለፅ ተጠቅመው እንዲፅፉ እድል የተሰጣቸው አይመስልም፡፡ ስለዚህም መምህሩ በመረጠላቸው መንገድ እንዲፅፉ ተገደዋል፡፡ ይህም የሚያመለክተው የተማሪዎች የመፃፍ ፍላጎትና ምርጫ ያልተጠበቀ መሆኑን ነው፡፡ ይሁን እንጂ መምህሩ ተማሪዎች በራሳቸው የመማር፣ የመማር ሃላፊነትን የመውሰድ፣የብዙ ሰዎችን አስተያየት የመጠቀምና በፅሁፈት አማካይነት ሃሳብን የመሰብሰብ ተግባራት እንዲያከናውኑ ማድረግ ይጠበቅበታል፡፡ በተጨማሪም ተማሪዎች የራሳቸውን እውቀት በራሳቸው ቋንቋና ፍላጎት ለመግለፅ የሚችሉበትን መንገድ ማመቻቸት ይኖርበታል፡፡

ተማሪዎች ድርሰትን (ፅሁፈትን) በሚማሩበት ወቅት የመምህራቸውንና የራሳቸውን ድርሻ እንደሚከተለው ገልፀዋል፡፡

ጥያቄ 4፡- ድርሰትን (ፅሁፈትን) በምትማሩበት ወቅት የመምህራችሁ ድርሻ ምንድን ነው?

1. "በቅድሚያ የምንፅፈውን የድርሰት ሀሳብ በአዕምሮአችን አንድናስተውል ያደርጋሉ"
2. "ያስብነውን ታሪክ (ሀሳብ) በወረቀት ላይ እንድናሰፍረው"
3. "ከዚያም ታሪኩን በቅደም ተከተል ጠብቀን እንደንፅፍ ያደርጉናል፡፡"
4. "በመጨረሻም የፃፍነውን ነገር ማስገምገም አለብን፡፡" (ተማሪ 1)

"የመምህራችን ድርሻ ለተማሪዎች (ለእኛ) የአፃፃፍ ዘዴ ማስተማርና ማሳየት፡፡"
(ተማሪ 2)

"ስለድርሰት አፃፃፍ ዘዴ ግልፅ ማድረግ፣ የአፃፃፍ ዘዴን ማስተማር ፣ በማረም መከታተል ወዘተ፡፡" (ተማሪ 3)

"የአፃፃፍ ስልትን ማስተማር፣ የአፃፃፍን ዘዴን ማስተማርና መከታተል ወዘተ፡፡" (ተማሪ 4)

"እኛ ፅሁፍን ለመፃፍ የነደፍነውን አስተዋፅኦና እቅድ አይቶ የተሳሳትን ከሆነ ትክክለኛ መመሪያ ይሰጣል ፣ከዚያም የፃፍነውን ነገር ያርማል፡፡ ስህተት ካለም እንደገና እንድንሰራ ያደርጋል፡፡ በተረፈ ትልቅ ድርሻ አለው፡፡" (ተማሪ 5)

ጥያቄ 5፡- ድርሰትን (ፅሁፈትን) በምትማሩበት ወቅት የእናንተ ድርሻ ምንድን ነው?

"ስለድርሰት አፃፃፍ ስልትና ሂደት በአግባቡ ማወቅና መረዳት፡፡" (ተማሪ1)

"የእኛ (የተማሪዎች) ድርሻ የመምህሩን ትዕዛዝና መመሪያ በመከታተል አስፈላጊውን ድርሰት መፃፍ፡፡" (ተማሪ 2)

"መምህሩ የሚሰጡንን የድርሰት መመሪያዎችንና ስርዓቶችን በመከተል አስተዋድኦ በመንደፍና ቅደምተከተሉን በመጠበቅ ድርሰት መፃፍ፡፡" (ተማሪ 3)

"መምህሩ የሚያስተምረውን መከታተል፣ ቅደምተከተልን ማወቅ፣ እንዴት እንደሚፃፍ ማደራጀት፣ ከዚያም ድርሰት መፃፍን መሞከር ወዘተ፡፡" (ተማሪ 4)

"ከየትም አንብበን ያገኘነውን በአዕምሮአችን ውስጥ ያለውን እውቀት ተጠቅመን በራሳችን አገላለፅ እየገለፅን፣ ፈጠራ እየጨመርን ድርሰትን ማራኪ እንዲሆንና ውበት እንዲኖረው በራሳችን አባባል መፃፍ ነው፡፡" (ተማሪ 5)

እነዚህ ከላይ የመምህሩን የማስተማር ዘዴ በተመለከተ በተማሪዎች የተሰጡት አስታያየቶች የሚያመለክቱት ተማሪዎች የመምህሩን ትዕዛዝና መመሪያ በመከተል የፅሁፈት ስራውን የሚያከናውኑ መሆናቸውን ነው፡፡ በዚህም ተማሪዎቹ በመፃፍ ሂደት ላይ እያሉ ትኩረት የሚሰጡት መምህሩ የሚያስገነዝባቸውን የአፃፃፍ ህግ የመጠበቅ ጉዳይ እንጂ ፣የራሳቸውን ልምድና ብልሃት በመጠቀም ለመፃፍ እንዳልሆነ መረዳት ይቻላል፡፡ ይሁን እንጂ መምህሩ ተማሪዎች ለመፃፍ በሚፈልጉበት በማንኛውም ርዕሰ ጉዳይ ላይ አዲስ ሃሳብን በማፍለቅ እና በማቀናበር እንዲፅፉ እድል መስጠት ነበረበት፡፡ ተማሪዎች በሚያስደስታቸውና አስፈላጊ ነው ብለው ራሳቸው በመረጡት ርዕሰ ጉዳይ ላይ መፃፋቸው፣ የመማር ማስተማሩን ሂደት አስደሳች ከማድረጉም በተጨማሪ የተማሪዎችን ፍላጎት የሚያነሳሳ ይሆናል፡፡ ስለዚህ በድርሰት ትምህርት ወቅት ተማሪዎች የመምህርን ትእዛዝና መመሪያ በመከተል አስፈላጊውን ድርሰት እንዲፅፉ

ማድረግ ሳይሆን፣ የድርሰቱን ስራ በጥንድ ወይም በቡድን ሆነው እንዲሰሩ ማበረታታት ነው፡፡

Raimes (1983፣144) በምዕራፍ ሁለት ላይ በሂደት ተኮር የሚያስተምሩ መምህራን ክፍሉ ጥሩ ወይም ምቹ የመፃፊያ አውድ እንዲሆን ማመቻቸትና ተማሪዎቻቸውን ማገዝ ነው፡፡ መምህራኑ በዚህ አቀራረብ ያላቸውን ሚና ተማሪዎች በሚፅፏቸው ረቂቆች (ድርሰቶች) ላይ ሀሳብ ማመንጨት ፣ ማቀድ ፣ ማርቀቅና መከለስ እንዲችሉ ጊዜ መስጠት ነው፡፡ በተጨማሪም የመፃፍ ብልሃት የመፍጠር ሂደት እንዲሆንላቸው ተማሪዎቻቸውን ማገዝ ነው በማለት አስረድተዋል፡፡

መምህሩ የሚያስተምርበትን ዘዴ በተመለከተ ተተኳሪ ከሆነው መምህር ጋር በተደረገው ቃለ ምልልስ የሰጠው ምለሽ እንዲሚከተለው ቀርቧል፡፡

ጥያቄ 5፡- ተማሪዎች አንድን ድርሰት መፃፍ ከመጀመራቸው በፊት በሚፅፉት ርዕስ ላይ በቂ ሀሳብ ወይም መረጃ ማግኘት እንዲችሉ ምን ምን የቅድመ ፅህፈት ተግባራት ታከናውናለህ?

"ተማሪዎች በመረጡት ርዕስ ድርሰት መፃፍ ከመጀመራቸው በፊት በቂ መረጃ እንዲያገኙ እርስ በርሳቸው እንዲወያዩ፣ ከርዕሶቻችው ጋር ተዛማጅነት ያላቸውን ፅሁፎች እንዲያነቡ፣ የሚያውቁ ሰዎችን እንዲጠይቁ በማድረግ በመረጡት ርዕስ ዙሪያ በቂ መረጃ እንዲያሰባስቡ አደርጋለሁ፡፡"

ጥያቄ 6፡- ተማሪዎች ድርሰት በሚፅፉበት ወቅት የምታደርግላቸው ድጋፍ ምንድን ነው?

"ተማሪዎች በመፃፍ ሂደት ላይ እያሉ ያልገባቸው ነገር ካለ ማብራሪያ በመስጠት ግልፅ እንዲሆንላቸው አደርጋለሁ ፣ድጋፍ የሚያስፈልጋቸውን በመርዳት አቅጣጫ እንዲይዙ እመራቸዋለሁ፣ በክፍል ውስጥም ጥሩ የመፃፊያ አውድ እንዲፈጠር በማመቻቸት እርስ በርሳቸው እየተወያዩና እየተረዳዱ እንዲፅፉ አበረታታለሁ፡፡"

ጥያቄ 7፡- ተማሪዎች ድርሰት በሚፅፉበት ወቅት በማቀድ፣ በማርቀቅ በመከለስና በማረም ሂደት አልፈው እንደፅፉ ትመራቸዋለህ?

"አዎን እመራቸዋለሁ፡ የድርሰት አፃፃፍ ደንቦች ወይም መርሆዎች የሚባሉትን በማሳወቅ እነዚያኑ ተከትለው እንዲፅፉ በማድረግ ነው፡፡ ይኸውም ተማሪዎች ርዕስ ከመረጡ በኋላ አስተዋጽኦ እንዲያዘጋጁ፣ በአስተዋጽኦው መሰረትም ሀሳባቸውን እንዲያሰፍሩ ፣ከዚያም አብይና ንዑሳን ሀሳቦችን እያለዩ በቅደም ተከተል እንዲያደረጁና እንዲያረቁ ፣መውጣት ያለበትን ሀሳብ እንዲያወጡ፣መጨመር ወይም መግባት ያለበትን ሀሳብ እንዲያስገቡ በማድረግ በመጨረሻም እየከለሱና እያረሙ እንዲፅፉ ይደረጋል፡፡"

ከላይ ከተማሪዎችና ከመምህሩ መጠይቅ የተሰጡ ምላሾች የሚያመለክቱት መምህሩ ተማሪዎች በመረጡት ርዕስ ድርሰት መፃፍ ከመጀመራቸው በፊት ሀሳብ በማመንጨት፣ በማደራጀት፣ በማርቀቅ፣ በመከለስና በማረም ሂደት አልፈው እንዲፅፉ የሚያስተምራቸው መሆኑን ነው፡፡ ይህም Hedge (1991:11) መምህራን ተማሪዎቻቸው እንዲያቅዱ፣ እንዲያረቁረና እንዲከልሱ የሚያስችላቸውን የፅህፈት ክንውንን በመፍጠር የክፍል ውስጥ ጊዜን ለፅህፈት ተግባራት መገልገል አለባቸው ካሉት ጋር የሚስማማ ነው፡፡

ሌላው መምህሩ ተማሪዎች በርዕሶቻቸው ዙሪያ ከብጤዎቻቸው ጋር እንዲወያዩ፣ ተዛማጅነት ያላቸውን ፅሁፎች እንዲያነቡ፣ የሚያውቁ ሰዎችን እንዲጠይቁ የሚያደርግ መሆኑንና ተማሪዎችም በመፃፍ ሂደት ላይ እያሉ የሚፈልጉትን ድጋፍ የሚያደርግላቸው መሆኑን ቢገልፅም፣ ተማሪዎቹ ግን በመፃፍ ሂደት ላይ እያሉ ይህንን እንዳልተገበሩትና እሱ በሚሰጣቸው መመሪያና ትእዛዝ መሰረት ድርሰት የሚፅፉ መሆናቸውን ነው በሰጡት ምላሾች የገለፁት፡፡ ከዚህ አይነቱ የማስተማር ዘዴ መረዳት የሚቻለው ተጠኚ መምህሩ ሂደታዊ የፅህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴን የማይጠቀም መሆኑን ነው፡፡

መምህሩ ተማሪዎች ያለምንም ተፅዕኖ ነፃ ሆነው በራሳቸው ፍላጎትና ምርጫ በሚፈልጉት መንገድ እንዲፅፉ በማድረግ የመፃፍ ብልሃታቸውን መጠበቅ ነበረበት፡፡ በተጨማሪም ተማሪዎችን በማበረታታት፣ መንገድ በማሳየት፣ ከተማሪዎች ጋር አብሮ

በመተባበር የማገዝ ስራ መስራት ይጠበቅበታል። እንዲሁም የክፍል ውስጥ እንቅስቃሴ መግባባትና የመተማመን መንፈስ የሰፈነበት እንዲሆን በማድረግ የተማሪዎችን የመፃፍ ብልሃት ለመጠበቅ የሚያስችል የማስተማሪያ ዘዴ መጠቀም ይገባው ነበር።

4.3 የመምህሩ የማስተማር ዘዴና የተማሪዎች ድርሰት የመፃፍ ብልሃት ተዛምዶ።

4.3.1 የመምህሩን የማስተማር ዘዴና የተማሪዎችን ድርሰት የመፃፍ ብልሃት ተዛምዶን ለመመርመር ከቀረቡ መጠይቆች የተገኙ መረጃዎች ትንተና።

በፅሁፈት (በድርሰት) ትምህርት ውስጥ አስተዋፅኦ መንደፍ እንደ ዋና መሰረታዊ ጉዳይ አድርገው የሚመለከቱ ፀሐፊዎች አሉ። ይሁን እንጂ ድርሰት ከመፃፍ ብልሃት አጠቃላይ ሁኔታዎች አንፃር ሲታይ ለሚፅፉት ድርሰት (ፅሁፍ) አስተዎፅኦ የማይነድፉ አሉ። በአዕምሮአቸው የመጣላቸውን ሀሳብ እንዳለ በወረቀት ላይ ያሰፍሩታል። እነዚህ ፀሐፊዎች የምንፅፈውን ነገር በመጀመሪያ ነጥብ በነጥብ በቅደም ተከተል ከመዘገብን በኋላ ከዚያም እንደገና አርቅቀን መፃፍ አለብን ከሚሉት ፀሀፊዎች የሚለዩ መሆናቸውን ሰለሞን (1991፡36) ገልፇል።

በተጠኚ ተማሪዎችም መካከል ይህ ልዩነት ሊኖር እንደሚችል መገመት ይቻላል። ሀሳብ በሁሉም ተማሪ አዕምሮ ውስጥ የሚመጣ ቢሆንም ፣ የሁሉም ግን አንድ አይነት ሊሆን አይችልም። ቢሆንም ተመሳሳይ የአፃፃፍ ብልሃት ያላቸውን ሰብስቦ የጋራ ስያሜ በመስጠት (ለምሳሌ ሀሳብ ማመንጨት ፣ መረጃን መምረጥ ፣ ማደራጀት ፣ መከለስና በማረም መፃፍ) በሚሉት ማጥናት ይቻላል። ከዚህ አንፃር መምህሩ ይህንን የመፃፍ ብልሃት ይጠብቅላቸዋል ወይ? የሚለውን ለማወቅ የሚያስችሉ ከተማሪዎችና ከመምህሩ መጠይቅ የተገኙ ምላሾች እንደሚከተው ቀርበዋል።

ተ.ቁ	ጥያቄዎች	አማራጮች								ድምር	
		በጣም እስማማለሁ		እስማማለሁ		አልስማማም		በጣም አልስማማም			
		በቁጥር	%	በቁጥር	%	በቁጥር	%	በቁጥር	%	በቁጥር	%
1	ድርሰት መፃፍ ከመጀመራችሁ በፊት የመጣላችሁን ሃሳብ አስተዋፅኦ በመንደፍ ታስፍራላችሁ።	35	59.3	18	30.5	4	6.8	2	3.4	59	100
2	ድርሰት የምትፅፉበትን ርዕስ ለመምረጥ ከክፍል ጓደኞቻችሁ ጋር ትወያያላችሁ።	10	16.9	6	10.2	26	44.1	17	28.8	59	100
3	ድርሰት የምትፅፉበትን የአፃፃፍ ስልት ወይም በአዕምሮአችሁ ያለውን ሃሳብ በወረቀት ላይ ለማስፈር ስለምትችሉብት መንገድ ከክፍል ጓደኞቻችሁ ጋር ትወያያላችሁ።	9	15.2	6	10.2	26	44.1	18	30.5	59	100
4	ድርሰት ለመፃፍ አስተዋፅኦ የምትነድፉት በቅድሚያ የመጣላችሁን ሃሳብ በማስፈር ከዚያም እንደገና በቅደም ተከተል በማደራጀት ነው።	43	72.9	13	22	1	1.7	2	3.4	59	100

ሰንጠረዥ4፡- የመምህሩን የማስተማር ዘዴና የተማሪዎችን ድርሰት የመፃፍ ብልሃት ተዛምዶ ለመመርመር ለቀረቡ መጠይቆች የተሰጡ ምላሾችን የሚያሳይ።

ከዚህ በላይ ከቀረበው ሰንጠረዥ መረዳት እንደሚቻለው ድርሰት መፃፍ ከመጀመራቸው በፊት አስተዋፅኦ በመንደፍ ሀሳባቸውን የሚያስፍሩ ስለመሆናቸው ለቀረበው መጠይቅ ሀምሳ ሦስት (89.8%) ተማሪዎች አወንታዊ ምላሽ ሲሰጡ ፣ ስድስት (10.2%)

ተማሪዎች ደግሞ አሉታዊ ምላሽ ሰጥተዋል፡፡ በመሆኑም አብዛኛዎቹ ተማሪዎች የድርሰት ሀሳባቸውን የሚያደራጁት በመጀመሪያ አስተዋፅኦ በመንደፍ መሆኑን መገንዘብ ይቻላል፡፡ ይህም ቀደም ሲል በጥያቄ ቁጥር 7 ላይ ለቀረበው ቃለ መጠይቅ መምህሩ ተማሪዎች አስተዋፅኦ ነድፈው እንደሚፅፉ የሰጠውን ምላሽ የሚያጠናክር ነው፡፡ ስለዚህም ተማሪዎች ቢጋር (አስተዋፅኦ) ነድፈው እንዲፅፉ ምክንያት የሆናቸው የመምህሩ የማስተማር ዘዴ እንደሆነ መገንዘብ ይቻላል፡፡

ሌላው ከላይ ከቀረበው ሰንጠረዥ መረዳት የሚቻለው በቅድሚያ በአዕምሮአቸው የመጣላቸውን ሀሳብ ከፃፉ በኋላ ከዚያም እንደገና በቅደም ተከተል አደራጅተው የሚፅፉ ተማሪዎች ቁጥር ከፍተኛ መሆኑን መረጃዎች አመልክተዋል፡፡ በዚህ ሀሳብ በመስማማት አወንታዊ ምላሽ የሰጡ ተማሪዎች ሀምሳ ስድስት (94.9%) ሲሆኑ ፣ አሉታዊ ምላሽ የሰጡት ደግሞ ሦስት (5.1%) ተማሪዎች ናቸው፡፡

ከተማሪዎች ምላሽ መረዳት እንደተቻለው አብዛኛዎቹ ተማሪዎች ድርሰት ለመፃፍ ሲነሱ አስተዋፅኦ በመንደፍ በአዕምሮአቸው የመጣላቸውን ሀሳብ እንዳለ ከፃፉ በኋላ እንደገና አስተካክለው መፃፍን የለመዱ ወይም የሚፈልጉ መሆናቸውን ነው፡፡ ይሁን እንጂ ጥቂት ተማሪዎች የመፃፍ ልምዳቸውን እንደሚከተለው ገልፀዋል፡፡ ምንም እንኳን የሚፅፉትን ነገር በአዕምሮአቸው እንደሚያሰላስሉና ምን ምን ጉዳዮችን ማንሳት እንዳለባቸው ካሰቡ በኋላ ወዲያውኑ በወረቀት ላይ የሚያሰፍሩ መሆናቸውን ነው፡፡ እነዚህ አስተዋፅኦ የማይነድፉ የተማሪዎች አስተያየት ድርሰት በመፃፍ ሂደት አስተፅኦ መንደፍ አለመማራቸው ወይም አለማወቃቸው ሳይሆን ፍላጎታቸውንና የመፃፍ ብልሃታችውን የሚያሳይ ነው፡፡ በአንፃሩ አስተዋፅኦ እንደሚነድፉ የገለፁትም ተማሪዎች አስተያየት የተማሪዎቹን የየግል የመፃፍ ብልሃት የሚያመለክት ወይም ደግም ከመምህሩ የማስተማር ዘዴ ተፅዕኖ የመነጨ ሊሆን ይችላል፡፡

ተማሪዎች ድርሰት የሚፅፉበትን ርዕስ ለመምረጥ ከክፍልጓደኞቻቸውጋር ስለመወያየታቸው አስራ ስድስት (27.1%) ተማሪዎች አወንታዊ ምላሽ ሲሰጡ፣ በአንፃሩ አርባ ሶስት (72.9%) ተማሪዎች አሉታዊ ምላሽ ሰጥተዋል፡፡ ከተማሪዎች የተሰጠው ምላሽ የሚያመለክተው ተጠኚ ከሆኑት ተማሪዎች መካከል ጥቂቶቹ የሚፅፉበትን ርዕስ ለመምርጥ ከክፍል ጓደኞቻቸው ጋር የሚወያዩ ሲሆን ፣ የተቀሩት ግን የማይወያዩ መሆናቸውን ነው፡፡ እነዚህ ተማሪዎች ከብጤዎቻቸው ጋር ያለመወያየታቸውን ይግለፁ

እንጂ ቀደም ሲል በጥያቄ ቁጥር 5 ላይ የመምህሩን የማስተማር ዘዴ በተመለከተ በቀረበላቸው መጠይቅ መምህራቸው ድርሰት ለመፃፍ በመረጡት ርዕስ ላይ ከጓደኞቻቸው ጋር የሀሳብ ልውውጥ እንዲያደርጉ የሚያበረታታቸው መሆኑን አልሸሸጉም፡፡ ይህም የሚያመለክተው ተማሪዎች ከጓደኞቻቸው ጋር እንዲወያዩ መምህሩ እድል የሚሰጣቸው መሆኑን ነው፡፡ ምንም እንኳን መምህሩ ርዕስ ለመምረጥና ለመፃፍ የመወያየት እድል የሚሰጣቸው ቢሆንም፣ ተማሪዎቹ ግን እንዳልተወያዩ የተሰጡት ምላሾች ያመለክታሉ፡፡

ተወያይተው የሚፅፉበትን ርዕስ እንደሚመርጡ የገለፁት ተማሪዎች ምናልባት ከክፍል ጓደኞቻቸው ጋር ተባብሮ የመስራት ልምዳቸውንና ፍላጎታቸውን የሚያመለክት ሊሆን ይችላል፡፡ የማይወያዩት ደግሞ የየራሳቸውን የአፃፃፍ ስልትና ልምድ ለመከተል የሚፈልጉ ሊሆኑ ይችላሉ፡፡

ሌላው ተማሪዎች ድርሰት የሚፅፉበትን የአፃፃፍ ስልት ወይም በአእምሮኣቸው ያለውን ሃሳብ በወረቀት ላይ ለማስፈር ስለሚችሉበት መንገድ ከክፍል ጓደኞቻችሁ ጋር ትወያያላችሁ ወይ? ተብሎ ለቀረበላቸው መጠይቅ አስራ አምስት (25.4%) ተማሪዎች የሚስማሙ መሆናቸውን ሲገልፁ፣ አርባ አራት (74.6%) ተማሪዎች አለመስማማታቸውን ገልፀዋል፡፡ በዚህ መረጃ መሰረት ተማሪዎች እርስ በርሳቸው በርዕሶቻቸው ላይ ትኩረት ሰጥተው በስፋት የሚወያዩ አይደለም፡፡

በአጠቃላይ ከተማሪዎች መጠይቅ መረዳት እንደተቻለው ድርሰት በመፃፍ ሂደት ተማሪዎች በአዕምሮኣቸው የመጣላቸውን ሃሳብ በማስፈር ከዚያም እንደገና በቅደም ተከተል በማደራጀት የሚፅፉ መሆናቸውን ነው፡፡ ይሁን እንጂ ተማሪዎች ድርሰት የሚፅፉበትን ርዕስ ለመምረጥና ከመረጡም በኋላ ሃሳባቸውን በወረቀት ላይ ስለሚያስፍሩበት መንገድ ወይም ብልሃት እርስ በርሳቸው በስፋት የማይወያዩ መሆናቸውን መረጃዎቹ ይጠቁማሉ፡፡ በተጨማሪም ጥቂት የማይባሉ ተማሪዎች በራሳቸው ምርጫና ፍላጎት የማይፅፉና መምህሩም ይህንን የአፃፃፍ ብልሃታቸውንና ፍላጎታቸውን የማይጠብቅላቸው መሆኑን ከመረጃው መረዳት ተችሏል፡፡

ተ.ቁ	ጥያቄዎች	አማራጮች								ድምር	
		በጣም እስማማለሁ		እስማማለሁ		አልስማማም		በጣም አልስማማም			
		በቁጥር	%	በቁጥር	%	በቁጥር	%	በቁጥር	%	በቁጥር	%
6	ድርሰት ለመፃፍ ስትነሱ አብዛኛውን ጊዜ የምታስቡት በአዕምሮአችሁ ያለውን ሀሳብ እንደመጣላችሁ በራሳችሁ ቋንቋና አገላለፅ በሚገባ ለመፃፍ ነው፡፡	34	57.6	17	28.8	5	8.5	3	5.1	59	100
13	ድርሰት በመፃፍ ሂደት ላይ እያላችሁ አብዛኛውን ጊዜ የሚያሳስባችሁ (የሚያስጨንቃችሁ) መምህሩ ያስተማሯችሁን የአፃፃፍ ህግ ማክበር ነው፡፡	16	27.1	21	35.6	12	20.4	10	16.9	59	100

ሰንጠረዥ 5፡- የተማሪዎችን ድርሰት የመፃፍ ብልሃት ለማወቅ ለቀረቡ መጠይቆች የተሰጡ ምላሾችን የሚያሳይ፡፡

ከላይ በሰንጠረዡ እንደተመለከተው አብዛኛዎቹ ተማሪዎች በአዕምሮአቸው ያለውን ሀሳብ እንደመጣላቸው በራሳቸው ቋንቋና አገላለፅ በሚገባ ለመፃፍና የየራሳቸውን የመፃፍ ብልሃት ለመከተል እንደሚፈልጉ መረጃው ያሳያል፡፡ይኸውም ሃምሳ አንድ (86.4%) ተማሪዎች በዚህ ሀሳብ የሚስማሙ ስለመሆናቸው አወንታዊ ምላሽ የሰጡ ሲሆን፣ ስምንት(13.6%) የሚሆኑት ተማሪዎች ደግሞ አለመስማማታቸውን ለመግለፅ አሉታዊ ምላሽ ሰጥተዋል፡፡

ከዚህ ከተሰጠው ምላሽ በመነሳት አብዛኛዎቹ ተማሪዎች የራሳቸውን የመፃፍ ብልሃት ለመከተል እንደሚፈልጉ መረዳት ይቻላል፡፡ እነዚህ ተማሪዎች ከሚፅፉበት አላማና ከሚፃፍለት አንባቢ አንፃር በውስጣቸው ያለውን ሃሳብ የማውጣት ፍላጎት ያላቸው

ናቸው፡፡ ይሁን እንጂ እነዚህ ተማሪዎች የራሳቸውን የአፃፃፍ ብልሃት የሚከተሉ አይደሉም፡፡ በመጠይቁም ላይ የገለፁት የራሳቸውን የአፃፃፍ ብልሃት ለመከተል እንደሚፈልጉ ነው፡፡ አሉታዊ ምላሽ የሰጡት ግን ምናልባት የግል የአፃፃፍ ልምዳቸውንና ፍላጎታቸውን አለመጠበቃቸው የመምህራቸውን ትዕዛዝ መከተላቸውን የተናገሩ ሊሆኑ ይችላሉ፡፡ ከመምህሩ ጋር በተደረገው ቃለ ምልልስም የሚመርጠው የፅህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴ የተማሪዎቹን የመፃፍ ፍላጎት የሚያሟላ ስለመሆኑ የሰጠው ምላሽ እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡

ጥያቄ 3፡- የምትመርጠው የፅህፍት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴ የተማሪዎችን የመፃፍ ፍላጎት የሚያሟላ ነው ብለህ ታስባለህ? ከሆነ እንዴት?

> "የእያንዳንዳቸውን ፍላጎት ማሟላት ይከብዳል፡፡ ይሁን እንጂ ተማሪዎች የሚፅፉበትን ርዕስ የሚመርጡት በራሳቸው ፍላጎት መሆኑ፣ በመረጡትም ርዕስ ላይ እርስ በርሳቸው መወያየታቸው፣ መረዳዳታቸውና መተራረማቸው እንዲሁም ልምድና ፍላጎት መፃፋቸው ከሞላ ጎደል ፍላጎታቸውን የሚያሟላ ሊሆን ይችላል፡፡"

በሌላ በኩል መምህሩ ፅህፈትን የሚያስተምሩበት ዘዴና እነሱ ድርሰት የሚፅፉበት መንገድ ይዛመድ እነደሆነ የራሳቸውን አስተያየት እንዲሰጡ በቀረበላቸው መጠይቅ (ተ.ቁ1) አስራ ስድስት(27.1%) ተማሪዎች የመምህራቸው የማስተማር ዘዴና የራሳቸው የመፃፍ ልምድ እንደሚዛመድ ገልፀዋል፡፡ ቀሪዎቹ አርባ ሶስት (72.9%) የሚሆኑት ግን በፍፁም እንደማይዛመድ አመልክተዋል፡፡ ምንም እንኳን በዚህ ጥያቄ የራሳቸው የመፃፍ ልምድና የመምህራቸው የማስተማር ዘዴ እንደሚዛመድ አንዳንድ ተማሪዎች የገለፁ ቢሆንም፣ ከሌሎች መጠይቆች በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ በተገኙ መረጃዎች አልተደገፈም፡፡ ለምሳሌ ከላይ በተራ ቁጥረ 6 ለቀረበው መጠይቅ አብዛኞዎቹ ተማሪዎች የራሳቸውን ልምድ መከተል እንደሚፈልጉ አመልክተዋል፡፡ ስለዚህም አንዳንድ ተማሪዎች የመምህራቸው የማስተማር ዘዴና የራሳቸው ድርሰት የመፃፍ በልሃት እንደሚዛመድ ቢገልፁም፣ በሌላ በኩል አብዛኛዎቹ ተማሪዎች ድርሰት በመፃፍ ሂደት ግን የራሳቸውን ልምድና ፍላጎት ለመከተል የሚፈልጉ መሆናቸውን አመልክተዋል፡፡ ከላይ ከተሰጡት ምላሾች አንፃር በተማሪዎች መካከል የስሜት ልዩነት እንዳለ መገንዘብ ይቻላል፡፡ ይኸውም ተማሪዎች በአንድ በኩል የመምህሩን ፈቃድና ትእዛዝ ለመፈፀም

ይጥራሉ፡፡ በሌላ በኩል ደግሞ የራሳቸውን የአፃፃፍ ብልሃትና ልምድ ለመከተል ይፈልጋሉ፡፡ በእነዚህ በሁለት ሂደቶች መካከል አንድ ያልታየ ነገር አለ፡፡ ይኸውም የተማሪዎች የመፃፍ ልምድ ነው፡፡ ስለዚህ በዚህ ሁኔታ ተማሪዎች በትክክል የራሳቸውን አፃፃፍ ብልሃት ተከትለው ድርሰት ይፅፋሉ ብሎ ለመደምደም ያስቸግራል፡፡

ሌላው በሰንጠረዡ ላይ እንደተመለከተው ተማሪዎች ድርሰት በመፃፍ ሂደት ላይ እያሉ የሚያሳስባቸው (የሚያስጨንቃቸው) መምህሩ ያስተማራቸውን የአፃፃፍ ህግ የማክበር ጉዳይ ስለመሆኑ ለተጠየቁት ሰላሳ ሰባት (62.7%) ተማሪዎች አወንታዊ ምላሽ የሰጡ ሲሆን፣ ሃያ ሁለት (37.3%) ደግሞ አሉታዊ ምላሽ ሰጥተዋል፡፡ በዚህም ለጥያቄው አወንታዊ ምላሽ የሰጡት አሉታዊ ምላሽ ከሰጡት ይበልጣሉ፡፡ ከዚህም መረጃ መገንዘብ የሚቻለው አብዛኛዎች ተማሪዎች የራሳቸውን የመፃፍ ብልሃት ለመከተል የሚፈልጉ ቢሆንም፣ በመፃፍ ሂደቱ ላይ እያሉ ግን አዕምሮኣቸውን የሚያስጨንቃቸው መምህሩ ያስተማራቸውን የአፃፃፍ ህግ የመጠበቁ ጉዳይ መሆኑን ነው፡፡

አሉታዊ ምላሽ የሰጡት ተማሪዎች ግን ያለ ሃሳብ የራሳቸውን የአፃፃፍ ብልሃትና ልምድ በመከተል የሚፅፉ መሆናቸውን መገመት ይቻላል፡፡ እነዚህ የራሳቸውን የአፃፃፍ ብልሃት የመከተል ልምድ ያላቸው ተማሪዎች መምህሩ ከሚሰጠው አጠቃላይ አውቀትና ግንዛቤ ተነስተው እነሱ በሚፈልጉት መንገድ መፃፍ እንደሚሹ መገንዘብ ይቻላል፡፡ ይሁን እንጂ በዚህ ሁኔታ በመምህሩ የማስተማር ዘዴና በተማሪዎች ድርሰት የመፃፍ ብልሃት መካከል ሙሉ በሙሉ ዝምድና አለ ለማለት አያስችልም፡፡

ተ.ቁ	ጥያቄዎች	አማራጮች								ድምር	
		በጣም እስማማለሁ		እስማማለሁ		አልስማማም		በጣም አልስማማም			
		በቁጥር	%	በቁጥር	%	በቁጥር	%	በቁጥር	%	በቁጥር	%
9	መምህራችሁ በሚያስተምሯችሁ የፅህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴ (መንገድ) ተከትላችሁ ድርሰት ትፅፋላችሁ፡፡	6	10.2	6	10.2	19	32.2	28	47.4	59	100
11	መምህራችሁ ፅህፈትን እንድትለማመዱ በሚያስተምሯችሁ ዘዴና እናንተ ድርሰት በምትፅፉበት መንገድ (ብልሃት) መካከል ግንኙነት አለ፡፡	3	5.1	7	11. 9	24	40.6	25	42.4	59	100

ሰንጠረዥ 6፡- ተማሪዎች ድርሰት በሚፅፉበት ወቅት መምህራቸው በሚያስተምራቸው የፅህፈት ክሂል የማስተማሪያ ዘዴ ተከትለው መፃፍ አለመፃፋቸውን የሚያስይ፡፡

በሰንጠረዡ እንደተመለከተው መምህራቸው በሚያስተምራቸው የፅህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴ ተከትለው ድርሰት እንደሚፅፉ ለተጠየቁት መጠይቅ አስራ ሁለት (20.4%) ተማሪዎች አወንታዊ ምላሽ ሲሰጡ፣ አርባ ሰባት (79.6%) ተማሪዎች ደግሞ አሉታዊ ምላሽ ሰጥተዋል፡፡

እንዲሁም መምህራቸው ጽህፈትን በሚያስተምራቸው ዘዴና እነሱ ድርሰት በሚፅፉበት መንገድ (ብልሃት) መካከል ግንኙነት ስለመኖሩ አስር (27%) ተማሪዎች አወንታዊ ምላሽ የሰጡ ሲሆን፣ አርባ ዘጠኝ (83%) ደግሞ አሉታዊ ምላሽ ስጥተዋል፡፡

አብዛኛዎቹ ተማሪዎች መምህራቸው በሚያስተምራቸው የዕህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴ ተከትለው ድርሰት የማይፅፉ መሆናቸውን ፣እንዲሁም በማስተማሪያ ዘዴውና እነሱ ድርሰት በሚፅፉበት ልምድ መካከል ግንኙነት እንደሌለ መረጃው አመልክቷል፡፡

ምንም እንኳን የመምህራቸው የማስተማሪያ ዘዴና የራሳቸው የመፃፍ ልምድ ግንኙነት እንዳለው በዚህ መጠይቅ ጥቂት ተማሪዎች አወንታዊ ምላሽ ቢሰጡም ከሌሎች መጠይች በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ በተገኙ መረጃዎች አልተደገፈም፡፡

ለምሳሌ አንድ ተማሪ በአስተያየት መስጫ በጥያቄ ቁጥር 2 መምህራችሁ ፅህፈትን የሚያስተምሩበትን የማስተማሪያ ዘዴ ተከትላችሁ ድርሰት ትፅፋላችሁ ተብሎ ለተጠየቀው "አንጽፍም" ሲል ገልጿል፡፡ ምክንያቱንም ሲገልፅ፣ "ምክንያቱም ብዙውን ጊዜ በአዕምሮኣችን የሚፈልቁትን ነገሮች እንደመጣልን የአፃፃፍ ስልት ነው የምንፅፈው፡፡ ስለዚህ እንደአመጣጡ በራሳችን አስተያየትና እይታ ነው ለመፃፍ የምንፈልገው፡፡" ሲል ገልጿል፡፡

ቀደም ሲል በሰንጠረዥ 5 እንደተመለከተው አብዛኛዎቹ ተማሪዎች አዕምሮኣቸው ያለውን ሃሳብ እንደመጣላቸው ለመፃፍና የራሳቸውን የመፃፍ ብልሃት ለመከተል እንደሚፈልጉ ገልፀዋል፡፡ ይህም ከላይ የተጠቀሰውን ተማሪ ሀሳብ የሚያጠናክር ነው፡፡ በአጠቃላይ ተጠኙ መምህሩ ድርሰትን ለማስተማር እየተጠቀመበት ያለው የፅህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴ የተማሪዎችን ድርሰት የመፃፍ ብልሃት የማይጠብቅ፣ ተማሪዎችም ዘዴውን ተከትለው የማይፅፉ መሆናቸውን ከላይ በሰንጠረዡ የቀረቡት መረጃዎች ይጠቁማሉ፡፡ ይህም የሚያመለክተው በመምህሩ የማስተማር ዘዴና በተማሪዎቹ ድርሰት የመፃፍ ብልሃት መካከል ዝምድና የሌለ መሆኑን ነው፡፡

4.4 የመምህሩ የማስተማር ዘዴ የተማሪዎችን የዕህፈት ክሂል ስለማሻሻሉ ከተማሪዎችና ከመምህሩ የተገኙ መረጃዎች ትንተና::

ተ.ቁ	ጥያቄዎች	አማራጮች								ድምር	
		በጣም እስማማለሁ		እስማማለሁ		አልስማማም		በጣም አልስማማም			
		በቁጥር	%	በቁጥር	%	በቁጥር	%	በቁጥር	%	በቁጥር	%
8	መምህራችሁ ድርሰት መፃፍን እንድትለማመዱ በሚያስተምሯችሁ የዕህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴ የመፃፍ ክሂላችሁ ተሻሽሏል፡፡	5	8.5	7	11.9	20	33. 9	27	45.7	59	100
14	ድርሰት በመፃፍ ሃደት ሀሳባችሁን ለመግለፅ የምትችሉበትን የመፃፍ ብልሃት ለማሳወቅ መምህራችሁ ሁል ጊዜ የሚተጉ መሆናቸውን ትስማማላችሁ፡፡	6	10.2	7	11. 9	25	42.3	21	35. 6	59	100
15	መምህራችሁ በክፍል ውስጥ በግል ፣በጥንድና በቡድን ወይይት ተጠቅማችሁ የዕህፈት ክሂላችሁን ማዳበር የምትችሉበትን ሁኔታ በማስተማራቸው ድርሰት የመፃፍ ብልሃታችሁን አዳብሮላችኂል፡፡	6	10.2	7	11.9	15	25.4	31	52.5.	59	100

ሰንጠረዥ 7፡- የመምህሩ የማስተማር ዘዴ የተማሪዎችን የዕህፈት ክሂል ስለማሻሻሉ ለቀረቡ መጠይቆች የተሰጡ ምላሾችን የሚያሳይ፡፡

ሰንጠረዡ ላይ የቀረበው የተማሪዎች ምላሽ መምህሩ ባስተማራቸው የዕህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴ ድርሰት የመፃፍ ክሂላቸው መሻሻሉን አስራ ሁለት (20.4%) ተማሪዎች የሚስማሙ መሆናቸውንና ቀሪዎቹ አርባ ሰባት (79.6%) ተማሪዎች ደግሞ የማይስማሙ መሆናቸውን ያመለክታል። እንዲሁም በጥያቄ 14 ላይ ተማሪዎች ድርሰት በመፃፍ ሂደት ሀሳባቸውን ለመግለፅ የሚችሉበትን የመፃፍ ብልሃት ለማሳወቅ መምህራቸው የሚተጉ መሆናቸውን የሚስማሙት ተማሪዎች አስራ ሶስት (22.1%) መሆናቸውንና አርባ ስድስት (77.9%) ተማሪዎች የማይስማሙ መሆናቸውን ከመጠይቁ የተገኘው መረጃ ያመለክታል። በተጨማሪም በጥያቄ 15 ላይ የዕህፈትን ክሂል በክፍል ውስጥ በግል ፣በጥንድና በቡድን ውይይት ተጠቅመው መምህሩ ባስተማራቸው ተማሪዎች የመፃፍ ክሂላቸው ስለመዳበሩ አስራ ሦስት (22.1%) መስማማታቸውን አርባ ስድስት (77.9%) ደግሞ ያለመስማማታቸውን ከመጠይቁ የተገኘው መረጃ አመልክቷል።

በአጠቃላይ መምህሩ ፅህፈትን ለማስተማር የሚጠቀምበት የፅህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴ የተማሪዎችን የመፃፍ ብልሃት አለማዳበሩን ከተማሪዎች የቀረቡት መረጃዎች አወንታዊ ሆነው ተገኝተዋል። በመሆኑም መምህሩ በማስተማር ሂደቱ እየተጠቀመበት ያለው የፅህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴ የተማሪዎችን የመፃፍ ችሎታ ለማዳበር ያለው ጠቀሜታ ዝቅተኛ መሆኑን በሰንጠረዡ ከቀረቡት መረጃዎች መረዳት ተችሏል።

ተ.ቁ	ጥያቄዎች	አማራጮች								ድምር	
		በጣም እስማማለሁ		እስማማለሁ		አልስማማም		በጣም አልስማማም			
		በቁጥር	%	በቁጥር	%	በቁጥር	%	በቁጥር	%	በቁጥር	%
12	መምህራችሁ ድርሰታችሁን አርመው ይሰጧችሁ የነበረው አስተያየት በየጊዜው ሌሎች ሙከራዎችን እንድታደርጉ የሚያበረታታ ነበር፡፡	5	8.5	8	13.5	18	30.5	28	44.5	59	100
16	አብዛኛውን ጊዜ የፃፋችሁት ድርሰት የሚታረምላችሁ በመምህራችሁ ነው፡፡	32	54.2	16	27.1	7	11.9	4	6.8	59	100
17	ድርሰትን ስትፅፉ መምህራችሁ የሚያደርጉላችሁ ድጋፍ በእጅጉ ጠቅሟችኋል፡፡	3	5.1	8	13.6	21	35.6	27	45.7	59	100

ሰንጠረዥ 8፡- መምህሩ ለተማሪዎች የሚያደርግላቸውን ድጋፍ በተመለከተ ለቀረቡ መጠይቆች የተሰጡ ምላሾችን የሚያሳይ፡፡

በሰንጠረዡ ላይ እንደተመለከተው አርባ ስምንት (81.3%) ተማሪዎች የሚፅፉት ድርሰት የሚታረምላቸው በመምህራቸው መሆኑን አወንታዊ ምላሽ የሰጡ ሲሆን፣ አስራ አንድ (18.7%) ተማሪዎች ደግሞ አሉታዊ ምላሽ ሰጥተዋል፡፡

ከምላሹ ለመረዳት እንደሚቻለው የእርማት ስራው በአብዛኛው የሚካሄደው ወይም የሚከናወነው በመምህራቸው መሆኑን ነው፡፡ በዚህም መምህሩ ተማሪዎች የብጤ እርማት እንዲያካሂዱና እርስ በርስ እየተረዳዱ እንዲሰሩ እንዳላደረገ መገንዘብ ይቻላል፡፡

ይሁን እንጂ መምህሩ ተማሪዎች ዕፊው በሚያቀርቧቸው ድርሰቶች ላይ ሂስ እንዲሰጣጡ ማድረግ፣ ተማሪዎቹ የሰሩዋቸው ስህተቶች ካሉ እርስ በርስ እንዲተራረሙ

ማድረግ፣ በድርሰቶቻቸው ውስጥ ያልተሟሉ መረጃዎች ካሉ ሌሎች እንዲያሟሉአቸው ማድረግ ይጠበቅበታል።

ቀሪዎቹ አስራአንድ ተማሪዎች ግን የሚፅፉትን ድርሰት መምህሩ እንደማያርምላቸው ገልፀዋል። እነዚህ ተማሪዎች ምንም እንኳን መምህራቸው የፃፉትን ድርሰት እንደማያርምላቸው ይግለፁ እንጂ ከመምህራቸው ጋር በተደረገው ቃለ ምልልስ መምህሩ የተማሪዎችን ድርሰት እንደሚያርምና በእርማት ወቅትም ምን ምን ነገሮች ላይ እንደሚያተኩር የሚከተለውን አስተያየት ሰጥቷል።

ጥያቄ 8፡- ተማሪዎች የፃፉትን ድርሰት በምታረምበት ወቅት ምን ምን ነገሮች ላይ ትኩረት ታደርጋለህ?

> "እኔ የተማሪዎችን ድርስት በማርምበት ወቅት በተሳሳቱ ሆሄያትና ቃላት ላይ ፣በስርዓተ ነጥብና ቃላት አጠቃቀም ላይ እንዲሁም ፣በሰዋስው ስህተት ላይ ትኩረት በማድረግ እርማለሁ።"

መምህሩ ተማሪዎቹ እርስ በርሳቸው እንዲተራረሙ በማድረግ ፈንታ አብዛኛውን ጊዜ እሱ እንደሚያርምላቸው መረዳት ይቻላል። በእርማቱ ወቅትም በቋንቋው መዋቅርና አጠቃቀም ላይ እንደሚያተኩር የሰጠው ምላሽ ያስገነዝባል። ከሰነድ ምርመራው የተገኘው ውጤትም መምህሩ በሆሄያት ግድፈት፣በቃላት አጠቃቀም፣ በሰዋስውና በሀሳብ ቅደም ተከተል ላይ ማተኮሩን ያመለክታል። በቋንቋ አጠቃቀምና በሰዋስው ላይ ማተኮር፣ ከይዘት ይልቅ ቅርፅ ላይ ማተኮር ትክክለኛ ድርሰት መፈለግ ነው። ትክክለኛ ድርሰት መፈለግ ደግሞ የተማሪዎችን የመፃፍ ብልሃት መጠበቅ ሳይሆን የተዋጣለት ድርሰት መሻት ነው። ይህም እንደ አፃፃፍ ልምዳቸውና ብልሃታቸው ሃሳባቸውን ለመግለፅ የሚፈልጉትን ተማሪዎች ነፃ ሆነው እንዳይፅፉ ተፅዕኖ እንደሚያሳድርባቸው መገመት ይቻላል። ስለዚህ ተማሪዎች በተወሰነ ጉዳይ ላይ ትክክለኛነትን ወይም ፍፁምነትን እንዲያዳብሩ ከማድረግ ይልቅ ስራውን በስራነቱ አስበው እንዲሰሩና ወደፊትም በህይወት ዘመናቸው ሊጠቀሙ የሚችሉበትን አጠቃላይ የሆነ እውቀት እንዲያዳብሩ ማሳየት ያስፈልጋል።

በሌላ በኩል በሰንጠረዡ እንደተመለከተው መምህራቸው ድርሰታቸውን አርመው ይሰጣቸው የነበረው አስተያየት በየጊዜው ሌሎች ሙከራዎችን ለማድረግ የሚበረታታ ስለመሆኑ አስራ ሶስት (22%) ተማሪዎች አወንታዊ ምላሽ ሲሰጡ፣ አርባ ስድስት (78%) ተማሪዎች ደግሞ አሉታዊ ምላሽ ሰጥተዋል፡፡

በዚህ መረጃ ብዙዎቹ ተማሪዎች መምህሩ ድርሰታቸውን አርሞ ይሰጣቸው የነበረው የእርማት አስተያየት ማስተካከል የሚገባቸውን አስተካክለው እንዲፅፉና ሌሎች ሙከራዎችንም እንዲያደርጉ ድጋፍ እንዳላደረገላቸው መረዳት ይቻላል፡፡ ይሁን እንጂ ይህን የተማሪዎቹን ምላሽ የሚቃረን ከመምህሩ ጋር በጥያቄ ተራ ቁጥር 9 የተደረገው ቃለ ምልልስ እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡

ጥያቄ 9፡- ለተማሪዎች የምትሰጣቸው የእርማት አስተያየት ምን ያህል ጠቅሟቸዋል?

> "ለተማሪዎች የምሰጣቸው የእርማት አስተያየት ጠቅሟቸዋል ብዬ አስባለሁ፡፡ ምክንያቱም ብዙዎቹ ተማሪዎች የምሰጣቸውን የእርማት አስተያየት ተግባራዊ በማድረግ ከበፊቱ የተሻለ ድርሰት ሲፅፉ አስተውያለሁ፡፡ ይሁን እንጂ ጥቂት ተማሪዎች የእርማት አስተያየቱን ሳይጠቀሙበት በመቅረት የበፊቱን ስህተት ሲደግሙት ይስተዋላል፡፡" በማለት ገልጿል፡፡

ይህ አስተያየት ተማሪዎች መምህራቸው የሚሰጣቸው የእርማት አስተያየት እንደጠቀማቸውና በትዕግስት ሳይሰለቹ ሌላ ልምምድ ማድረጋቸው ከበፊቱ የተሻለ ድርሰት የፃፉ መሆናቸውን አመልክቷል፡፡ ይሁን እንጂ ይህንን የመምህሩን አስተያየት የማይደግፍ በሰንጠረዡ በጥያቄ ቁጥር 17 ላይ የቀረበው የተማሪዎች ምላሽ ነው፡፡ ይኸውም ድርሰትን ስትፅፉ መምህራችሁ የሚያደርጉላችሁ ድጋፍ በእጅጉ ጠቅሟችኋል? ለሚለው መጠይቅ አስራ አንድ (18.7 %) ተማሪዎች አወንታዊ ምላሽ የሰጡ ሲሆን አርባ ስምንት (81.3%) ተማሪዎች ደግሞ አሉታዊ ምላሽ ሰጥተዋል፡፡ ከላይ በተማሪዎች የተሰጡት ምላሾች አብዛኞዎቹ ተማሪዎች ከመምህሩ እርማት ብዙ እንደማይጠቀሙና ድርሰት የመፃፍ ብልሃታቸውንም እንዳላዳበረላቸው ያመለክታሉ፡፡ ለዚህም ምክንያቱ የመምህሩ የአስተራረም ትኩረት በሰዋስው ስህተት ፍለጋና በቋንቋው አጠቃቀም ላይ በመሆኑ በተማሪዎች ድርሰት የመፃፍ ችሎታና ፍላጎት ላይ አሉታዊ ተፅዕኖ በማሳደሩ ነው፡፡ ለተማሪዎች ከሚሰጡ ምጋቤ ምላሽ

ገፅታዎች የአሉታዊ አስተያየቶች መብዛት ተማሪዎች ለመፃፍ ያላቸውን ተነሳሽነት ከመቀነሱም በላይ ጥሩ ድርሰትም እንዳይፅፉ የሚያደርጋቸው መሆኑን Anker (2000) አስረድተዋል፡፡ ይህንን የመምህሩን የአስተራረም ዘዴ የሚያመለክቱ ተጠኚ ተማሪዎች ከፃፏቸው ድርሰቶች መካከል ለአብነት ያህል በአባሪ ሦስት ላይ ቀርበዋል፡፡ እነዚህ በአባሪ ሦስት ላይ በተማሪዎች ተፅፈው የቀረቡ ድርሰቶች የመምህሩ አስተራረም በአብዛኛው ትኩረት ያደረገው በቋንቋው ሆሄያትና ቃላት ላይ፣ እንዲሁም በሰዋስው ስህተትና በቋንቋው አጠቃቀም ላይ መሆኑን የሚያመለክቱ ናቸው፡፡ በዚህ አይነት መንገድ የሚደረግ እርማት ደግሞ ተማሪዎችን ለጭንቀት የሚዳርግ፣ የተማሪዎችን የመፃፍ ስሜት የሚያቀዘቅዝና ተማሪዎቹ ከእርማቱ ለመጠቀም ፍላጎት እንዳይኖራቸው እንደሚያደርግ መገመት ይቻላል፡፡ ስለዚህ መምህሩ እርማት በሚሰጥበት ወቅት በቅድሚያ በቋንቋው ይዘት ወይም ፍቺ ላይ ቢያተኩር ኖሮ ተማሪዎች ለቋንቋው ሰዋስዋዊ ህጎችና ለሌሎች የቋንቋው አካላት ሳይጨነቁ ሃሳባቸውን ስሜት በሚሰጥ መልኩ በማቀናበር የተዋጣለት ድርሰት ሊፅፉ ይችሉ እንደነበረ መረዳት ይቻላል፡፡

በአንፃሩ አወንታዊ አስተያየቶች የተማሪዎችን የመፃፍ ብልሃትና ችሎታ አጉልቶ ለማሳየት የሚያስችሉ ከመሆናቸውም በላይ ለቀጣዩ የፅህፈት ልምምዳቸው ስሜታቸውን የሚቀሰቅሱ አዲስ ተስፋን የሚሰጡና ተስፋ መቁረጥን የሚያስወግዱ ናቸው፡፡ እንዲሁም በራሳቸው ስራ መተማመንን እንዲፈጥሩ ይረዷቸዋል፡፡

ተማሪዎች ለሚፅፉት ድርሰት ከመምህራቸውና ከብጤዎቻቸው የሚያስፈልጋቸውን ምላሽ ሲያገኙ፣ በድርሰቶቻቸው ጥራት ላይ መሻሻል ሊመጣ ይችላል፡፡ እንዲሁም የተማሪዎችን ተግባራዊ ተሳትፎ የሚጠይቅ ከመምህራቸውና ከብጤዎቻቸው ምላሽ ማግኘት የሚችሉበት አመቺ ሁኔታ ቢኖር ተማሪዎች ለድርሰት ትምህርቱ ተነሳሽ ሆነው የተዋጣለት ድርሰት ሊፅፉ እንደሚችሉ እሙን ነው፡፡ ይህንን አስመልክተው Hillocks (1986፡240) ከመምህር ድጋፍ በተጨማሪ የብጤ ድጋፍ ቢጨመር በተናጠል ከሚደረገው እርማት ይበልጥ ውጤታማ እንደሆነና ተማሪዎችንም ለተሻለ ስራ እንደሚያነሳሳ ገልፀዋል፡፡ ከዚህ አንፃር ግን መምህሩ ተማሪዎች በእርማት ወቅት ከጓደኞቻቸው ጋር በመረዳዳት በድርሰቶቻቸው ወይም በረቂቆቻቸው ላይ እርማትም ሆነ አስተያየት እየተሰጣጡ እንዲፅፉና እንዲለማመዱ እንዳላደረገ መረጃዎቹ አመልክተዋል፡፡

ምዕራፍ አምስት

ማጠቃለያና የመፍትሔ ሃሳብ

5.1 ማጠቃለያ

በጥናቱ መግቢያ ላይ እንደተገለፀው የዚህ ጥናት ዋና አላማ የ11ኛ ክፍል መምህራን የፅህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴና የተማሪዎችን ድርሰት የመፃፍ ብልሃት ተዛምዶን መመርመር ነው፡፡ በዚህም ፅህፈትን የማስተማር ዘዴ ወይም የክፍል ውስጥ ትግበራ ከተማሪዎች የመፃፍ ብልሃት ጋር ያለውን ግንኙነት በመፈተሽ ክፍተት ካለ መቀራረብ የሚያስችል የመፍትሄ ሃሳብ ማቅረብ ነው፡፡ በዚህም ፍተሻ በተገኘው ውጤት ቀጥሎ ለቀረቡት ዝርዝር አላማዎች መልስ ለመስጠት ተሞክሯል፡፡

- መምህሩ የፅህፈትን ክሂል ሲያስተምሩ የሚጠቀሙበትን ዘዴ መጠቆም፣
- መምህሩ ተማሪዎች የየራሳቸው የሆነውን የአፃፃፍ ብልሃት እንዲከተሉ የሚያበረታቱ መሆን አለመሆናቸውን ማመልከት፣
- ተማሪዎች ድርሰት በሚፅፉበት ወቅት በክፍል ውስጥ የቀረበላቸውን የፅህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴን ተከትለው መፃፍ አለመፃፋቸውን ማረጋገጥ፣
- ተማሪዎች መምህራቸው የፅህፈትን ክሂል ስለሚያስተምሩበት ዘዴ ያላቸውን አስተያየት መፈተሽ እና
- መምህሩ የተማሪዎችን ድርሰት በሚያርሙበት ወቅት ምን ምን ነገሮች ላይ ትኩረት አድርገው እንደሚያርሙ መመርመር የሚሉት ናቸው፡፡

ከላይ የተጠቀሱትን ዝርዝር አላማዎች በተመለከተ በተካሄደው ጥናት መሰረት የተገኘው ውጤትም እንደሚከተለው ተጠቃሎ ቀርቧል፡፡

መምህራን የፅህፈትን ክሂል በማስተማር ሂደት የፅህፈት ልምምዱን በክፍል ውስጥና በቤት ስራ የሚከናወንበትን፣ ተማሪዎችም ሃሳብ ማመንጨት፣ ማቀድ፣ ማደራጀት፣ ማርቀቅና መከለስ የሚችሉበትን፣ የመምህራቸውንና የብጤዎቻቸውን ድጋፍ በሚፈልጉት መጠን ማግኘት የሚያስችላቸውን የማስተማር ዘዴ መከተላቸው ተቃሚ

መሆኑንና ለዚህም ደግሞ የማስተማሪያ ዘዴዎችን ባህሪይ ማወቅ እንደሚያስፈልግ በክፍል ሁለት ተጠቁሟል፡፡ በመሆኑም ተማሪዎች ለሚማሩት ትምህርት ውጤታማነት ትኩረት ሰጥተው እንዲማሩና የመፃፍ ብልሃታቸውን እንዲያዳብሩ መምህራን የማስተማር ዘዴአቸውን አመቻችተው ለመጠቀም እንዲያስችላቸው የተለያዩ የማስተማሪያ ዘዴዎችን ማወቅና እንደየተማሪዎቻቸው ፍላጎት እየተጠቀሙ ቢያስተምሩ ውጤታማ ይሆናሉ፡፡ ይሁን እንጂ ተጠኚ መምህሩ ፅህፈትን ለማስተማር የተማሪዎችን ልምድና ፍላጎት እንዲሁም የመፃፍ ብልሃት ሊጠብቁ የሚችሉ የፅህፈት ማስተማሪያ ዘዴዎችን ተክትሎ በማፈራረቅና በማቀናጀት ሲጠቀም እንዳልነበር ከመጠይቆቹ የተገኙት መረጃዎች ያመለክታሉ፡፡ ይህም በምዕራፍ ሁለት ላይ የተሻለው የማስተማሪያ ዘዴ ይኸኛው ነው ለማለት ባያስችልም፣ ውጤታማ ለመሆን ግን ዘዴዎችን በማቀናጀት ወይም በማፈራረቅ መጠቀም የተሻለ ዘዴ መሆኑን ምሁራን የገለፁትን የሚያፋልስ ነው፡፡

መምህሩ ድርሰት በመፃፍ ሂደት የተማሪዎችን የመፃፍ ብልሃት፣ የማሰብ፣ የመመራመርና የማፍለቅ ችሎታ ለማዳበር የሚያስችሉ የማስተማሪያ ዘዴዎችን እንዳልተጠቀመ ለመገንዘብ ተችሏል፡፡ እንዲሁም ተማሪዎች ድርሰት መፃፍ ከመጀመራቸው በፊትም ሆነ በመፃፍ ሂደት ላይ እያሉ እያንዳንዳቸው ሊከተሉት ስለሚችሉት የአፃፃፍ ብልሃት ግንዛቤ እንዲኖራቸው እንዳላደረገም መረጃዎቹ ጠቁመዋል፡፡

በመማር ማስተማሩ ሂደት የመምህሩ ትኩረት እሱ በሚፈልገው የድርሰት አፃፃፍ ህግ ወይም መርሆ በሚለው ላይ ነው፡፡ ተማሪዎችም እነዚህን የአፃፃፍ ህጎች ወይም መርሆዎች ተከትለው እንዲፅፉ ስለሚገደዱ የመፃፍ ልምዳቸውና ፍላጎታቸው እንዳልተጠበቀላቸው የተገኙት መረጃዎች አመልክተዋል፡፡ ስለዚህም ተማሪዎች የሚፅፉትን አውቀው የሚፅፉ ሳይሆኑ የመምህሩን ትዕዛዝ እና መመሪያ ለመፈፀም ሲሉ የሚፅፉ እንደነበር ለመረዳት ተችሏል፡፡

ተማሪዎች በአንድ ርዕሰ ጉዳይ ላይ ያላቸውን እውቀት አንዳቸው ለአንዳቸው በማካፈልና ስለሚፅፉበት ብልሃት በመወያየት ቢሰሩ የተሻለ ውጤት እንደሚገኝ ይታመናል፡፡ ከዚህ አኳያ ሲታይ መምህሩ ተማሪዎች ድርሰት የሚፅፉበትን ርዕስ ለመምረጥም ሆነ ከመረጡም በኋላ በሚፅፉበት ወቅት እርስ በርሳቸው በመወያየት

መፃፍን፣ በመተራረም መረዳዳትን፣ እንዲሁም ወደ ተሻለ የመፃፍ ልምምድ የሚሸጋገሩበትን መንገድ በማመቻቸትና ተማሪዎችን ለማበረታታት ያደረገው ጥረት ዝቅተኛ መሆኑን መረጃዎቹ ጠቁመዋል፡፡ እንዲሁም ጥቂት የማይባሉ ተማሪዎች በራሳቸው ምርጫና ፍላጎት የማይፅፉ፣ ለመፃፍ የሚፈልጉበትን የአፃፃፍ ብልሃታቸውንና ልምዳቸውን መምህሩ የማይጠብቅላቸው መሆኑን የተገኙት መረጃዎች አመላክተዋል፡፡

እርማት መስጠት ፅህፈትን (ድርሰትን) ከማስተማር ዘዴዎች አንፃር አንዱ ሲሆን፣ ተማሪዎች በመፃፍ ሂደት ላይ እያሉ ተገቢውን እርማት እየሰጡ፣ ተማሪዎችን በተሰጣቸው የእርማት አስተያየት እንደገና አሻሽለው እንዲፅፉ ማድረግ ያስፈልጋል፡፡ ይሁን እንጂ ከመምህሩ መጠይቅና ከሰነድ ምርመራው ለመረዳት እንደተቻለው መምህሩ የሚያርመው ተፅፎ ያለቀውን ፅሁፍ መሆኑን ነው፡፡ ተፅፎ ያለቀለትን ሥራ ማረም በመፃፍ ሂደት ላይ አለማረተኮር ነው፡፡ ይህም የእያንዳንዱን ተማሪ በየግሉ የሚፅፍበትን ብልሃትና ዘዴ ለማወቅና ለማበረታታት መምህሩ አለመሞከሩን ያመለክታል፡፡

በጥናቱ ተማሪዎች እርስ በርሳቸው እንዲተራረሙ በማድረግ ፋንታ አብዛኛውን ጊዜ መምህሩ በሰዋስው ስህተትና በቋንቋ አጠቃቀም ላይ ትኩረት አድርጎ እንደሚያርም መረጃዎቹ ጠቁመዋል፡፡ ይህ የአስተራረም ዘዴ ተማሪዎች በአዕምሮአቸው ያለውን ሃሳብ ወይም እውቀት በነፃነት እነሱ በሚፈልጉት መንገድና የአፃፃፍ ብልሃት እንዳይገልፁ እንቅፋት እንደሆነባቸው ያመለክታል፡፡ በተጨማሪም በዚህ የአስተራረም ዘዴ መምህሩ ተማሪዎች በሚፈልጉት የመፃፍ ብልሃት እንዲፅፉ ከማድረግ ይልቅ በተማሪዎች ስራ ውስጥ ስህተትን ብቻ በመፈለግ ላይ እንዳተኮረ መረጃው ይጠቁማል፡፡ እንዲሁም መምህሩ የተማሪዎችን ድርሰት እሱ ማረሙ ብቻ ሳይሆን፣ አስተራረሙ ራሱ የተማሪዎችን የመፃፍ ብልሃት አለመጠበቁን ያመለክታል፡፡ ይህም እኔ ያልኩት ብቻ ይሁን የሚል አንድምታ ያለው ይመስላል፡፡

እንደ Hillocks (1986:240) አገላለፅ ከመምህር ድጋፍ በተጨማሪ የብጤ ድጋፍ ቢታከል በተናጠል ከሚደረገው እርማት ይበልጥ ውጤታማ ነው፡፡ ከዚህ አንፃር መምህሩ ተማሪዎች ከጓደኞቻቸው ጋር በመረዳዳት በድርሰቶቻቸውና በረቂቆቻቸው

ላይ እርማትም ሆነ አስተያየት እየተሰጣጡ፣ እየተረዳዱ እንዲፅፉና እንዲለማመዱ እንዳላደረገ መረጃዎቹ አመልክተዋል፡፡

በአጠቃላይ ከላይ ከተጠቀሱት የመረጃ ትንታኔዎች በመነሳት በመምህሩ የፅህፈት ክሂል የማስተማር ዘዴና በተማሪዎቹ ድርሰት የመፃፍ ብልሃት መካከል ተዛምዶ እንደሌለ መረዳት ተችሏል፡፡

5.2 የመፍትሔ ሀሳብ

የፅህፈት (የድርሰት) ትምህርት በአንድ በተወሰነ ጊዜ የሚጠናቀቅ፣ የመፃፍ ብልሃትም በተወሰነ የትምህርት ክንዋኔ የሚዳብር ባለመሆኑ በመማር ማስተማሩ ሂደት ትኩረትና ጥንቃቄ ሊደረግለት ይገባል፡፡ ድርሰት መፃፍ የተሳካና ውጤታዊ ሊሆን የሚችለው ተማሪው ለፅህፈት ስራ ራሱን ሙሉ በሙሉ የሰጠና አዕምሮውንም በነፃነት መጠቀም ሲችል መሆኑን Leki(1996) ይገልፃሉ፡፡ በመሆኑም የፅህፈት (የድርሰት) ትምህርት ዓላማ የተወሰነ የድርሰት ህግ ማስተማሪያ አድርጎ ከማቅረብ ይልቅ ተማሪዎች ሃሳባቸውን በነፃነት በራሳቸው የአፃፃፍ ብልሃትና ልምድ እንዲፅፉ ማድረግ ያስፈልጋል፡፡

በዚህ ጥናት የመምህሩን የማስተማር ዘዴና የተማሪዎችን ድርሰት የመፃፍ ብልሃት ተዛምዶን በመመርመር ከተማሪዎችና ከመምህሩ የተሰጡትን ምለሾችና አስተያየቶች፣ እንዲሁም ከሰነድ ምርመራው የተገኘውን አስመልክቶ የተደረሰበትን ማጠቃለያ መሰረት በማድረግ ቀጥሎ የቀረቡትን የመፍትሔ ሃሳቦች ለመጠቆም ተሞክሯል፡፡

- መምህራን የተለያዩ የፅህፈት ማስተማሪያ ዘዴዎችን በማወቅ እንደሁኔታው ተገቢነታቸውን እየፈተሹ የተማሪዎችን የመፃፍ ብልሃት ሊጠብቁ የሚችሉ የማስተማሪያ ዘዴዎችን እያቀናጁ ቢጠቀሙ፣
- ለተማሪዎች የተወሰነ የድርሰት አፃፃፍ ህግ ሰጥቶ ያንን ህግ ብቻ እየተከተሉ ወይም እያከበሩ እንዲፅፉ ከማድረግ ይልቅ፣ እያንዳንዱ ተማሪ በራሱ ምርጫና ፍላጎት ሊሰራ የሚገባውንና የሚሰራበትን መንገድ ሰፋ አድርጎ ማሳየትና ማስተማር ቢቻል፣

- በፅሁፈት ክሂል ትምህርት ወቅት ተማሪዎች የየራሳቸውን የአፃፃፍ ስልት እንዲከተሉ፣ እንዲያዳብሩና የተዋጣለት ድርሰት እንዲፅፉ ከርዕስ መረጣ ጀምሮ አብዛኛውን ተግባር በራሳቸው ምርጫና ፍላጎት እንዲያከናውኑ ቢደረግ፣

- የተማሪዎች የመፃፍ ብልሃት ሊዳብር የሚችለው በክፍል ውስጥና ከክፍል ውጪ እርስ በርሳቸው እየተረዳዱ ሲሰሩ ነው፡፡ ስለሆነም ተማሪዎች በሚፅፉበት ርዕስ ጉዳይ ላይ ያላቸውን ዕውቀት አንዳቸው ለአንዳቸው በማካፈልና ስለሚፅፉበትም ብልሃትና ልምድ እየተወያዩ የሚሰሩበትና የሚማሩበት ሁኔታ ቢመቻች፤ መምህራንም የማስተማር ዘዴዎቻቸውን ከተማሪዎች ፍላጎትና ልምድ ጋር ቢያጣጥሙ፣

- ተማሪዎች የየራሳቸውን አፃፃፍ ብልሃት እንዲከተሉ ከሚፅፉበት ዓለማና ከሚፃፍለት አንባቢ አኳያ በልባቸው ያለውን ሃሳብ አውጥተው እንዲፅፉ ለማድረግ መምህራን የተማሪዎችን የአፃፃፍ ብልሃትና ልምድ ማዳበር የሚያስችል የማስተማር ዘዴ ቢጠቀሙ (የአፃፃፍ ብልሃታቸውን ቢጠብቁላቸው፣)

- መምህራን የድርሰት ደንቦችን ወይም መርሆችን ለማሳወቅ ከሚጥሩ ይልቅ የተማሪዎችን የየግል የአፃፃፍ ብልሃት ለመጠበቅ ትኩረት ቢያደርጉ፣

- መምህራን የተማሪዎችን ድርሰት በሚያርሙበት ወቅት በስዋስው ህግ ወይም በቋንቋው ቅርፅ ላይ ሁል ጊዜ ትኩረት ማድረግ የለባቸውም፡፡ በዚህ መንገድ የሚደረግ የአስተራረም ዘዴ ተማሪዎች ለመፃፍ ያላቸውን ተነሳሽነት ይቀንሳል፤ ስሜታቸውንም ይጎዳል፡፡ ስለዚህም መምህራን በእርማት ወቅት በስዋስው ህግ ላይ በጣም ሳያተኩሩ የተማሪዎችን የመፃፍ ብልሃት እያበረታቱ ተማሪዎች ለወደፊቱ የአፃፃፍ ስልታቸውንና ችሎታቸውን የሚያሻሽሉበትን የእርማት አስተያየት ቢሰጡ፣

- መምህራን ሁል ጊዜ ተፅፎ ያለቀለትን ስራ ከማረም ይልቅ ተማሪዎች በመፃፍ ሂደት ላይ እያሉ ከስረ ከስሩ እየተከታተሉ ቢያርሙና በእርማቱ ሂደትም አወንታዊ አስተያየት በማስቀደም ከአሉታዊ አስተያየት ጋር ተመጣጣኝ እንዲሆን ቢያደርጉ፣

➢ መምህራን በተማሪዎች መካከል እርስ በርስ ተባብሮ የመስራት ሁኔታ እንዲፈጠር ተማሪዎች ከጓደኞቻቸው ጋር በመረዳዳት በድርሰቶቻቸውና በረቂቆቻቸው ላይ እርማትም ሆነ አስተያየት እየተለዋወጡ እንዲፅፉና እንዲለማመዱ ቢያደርጉ የሚሉት ናቸው፡፡

ዋቢዎች

ሰለሞን ዮሐንስ። (1991)። "የተማሪዎች የአማርኛ ድርሰት የመፃፍ ስትራቴጂና የመምህራን የማስተማር ዘዴ ተጣጥሞ።" አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ ለአማርኛ ማስተማር ማስተርስ ድግሪ የቀረበ ጥናት።(ያልታተመ)።

ሰይድ፡ ይመር። (1993)። " በ9ኛ ክፍል የአማሪኛ መማሪያ መፅሐፍ የቀረቡት የፅህፈት ትምህርት ዓይነቶችና ክንውኖች የማስተማሪያ ስነ-ዘዴ ትግበራ የመማር ማስተማር ሂደት ግምገማ በሰባት የአ.አ. ትምህርት ቤቶች ናሙናነት።" አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ ለአማርኛ ማስተማር ማስተርስ ድግሪ የቀረበ ጥናት። (ያልታተመ)።

አለማየሁ ፀጋዬ። (1986)። " በዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች ድርሰት ውስጥ የሚፈፀሙ ዋና ዋና የስህተት አይነቶች ምንጮች ትንተና።" አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ ለአማርኛ ማስተማር ማስተርስ ድግሪ የቀረበ ጥናት። (ያልታተመ)።

አስቴር ሳሙኤል።(1998)። "የስምንተኛ ክፍል አማርኛ ቋንቋ መምህራን የፅህፈት ክሂል የማስተማር ዘዴ ፍተሻ።" አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ ለአማርኛ ማስተማር ማስተርስ ድግሪ የቀረበ ጥናት።(ያልታተመ)።

ክፍሌ ሀብተማርያም።(1986)። " የ11ኛ ክፍል ተማሪዎች ሃሳባቸውን በፅሁፍ የመግለፅ ችሎታ።" አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ ለአማርኛ ማስተማር ማስተርስ ድግሪ የቀረበ ጥናት። (ያልታተመ)።

ተስፋዬ ሸዋዬ። (1986)። <u>አንብቦ የመረዳትና የመፃፍ ችሎታን ማዳበር</u>። አዲስ አበባ፣ የትምህርት መሳሪያዎች ማምረቻና ማከፋፈያ ድርጅት።

ይርጋ አለም። (1975)። "አፋቸውን በከፊኛ የፈቱ 'ጥሩ የቋንቋ ተማሪዎች' አማርኛ ሲማሩ የሚገለገሉባቸው ቋንቋ የመማር ብልሃቶችና የመምህራን ግንዛቤ አሰሳ።" አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ለአማርኛ ማስተማር ማስተርስ ድግሪ የቀረበ ጥናት። (ያልታተመ)።

Anker, W. (2000). "Error and Corrective Feedback: Updated theory and Classroom practice." <u>Forum</u> 38/4 . 21 - 24.

Atkins and et.al. (1995). Skills Development Methodology part II. Addis Ababa University: Addis Ababa University Press.

Azeb, D. (1984). "Elements of General Methods of Teaching knowledge and Competence for Teachers." Addis Ababa University Faculty of Education. (un published).

Barrett. D.J. (1986). "From 'Thinking Man' to man Thinking: Exercises requiring problem_solving skills." Activities to promote critical thinking. Illinois: National Council of Teachers of English.

Brandly, S. (1994). Teaching English. London :Rutledge.

Brannon, L.(1985). "Toward a Theory of Composition" In Ben W. McClelland and Timothy R.Dono van (eds.) Perspectives on Research and scholar ship in composition. New York: The modern Language Association of America.

Brown, H.D.(1994). Teaching by principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. Engele Wood cliffs: Prentice Hall Regents.

Byren, D. (1991). Teaching Writing Skills. London: Longman Group Ltd.

Celce Murcia, M. (ed.).(1991). Teaching English as a Second language. Boston: Heinle and Heinle Publishers.

Condon , W. and W. Butler. (1997). Writing the Information super high way. Boston: A Viacom Company.

Doff, A. (1988). Teach English: A Training course for Teachers. Cambridge: Cambridge University Press.

Duker, H. (1983). Writing through sequence: A process Approach. Oxford: Oxford University Press.

Ellis, R.(1994).The study of second Language acquisition. Oxford: Oxford University Press.

Golub, J. (1986). Activities to promote critical Thinking. Illinois : National Council of Teachers of English.

Harmer, J. (1991). The Practice of English Language Teaching. London: Longman Group Ltd.

Heaton, J. B. (1991). Writing English Language Texts. England: Longman group Ltd.

Hedge, T. (1991). Writing. Oxford: Oxford University Press.

Hillocks, G.(1986). Research on Written Composition: New direction for teaching. Urban,111:NCRE/ERIC.

Jordan, R.R. (1991). English for Academic Purpose. Cambridge: Cambridge University Press.

Kraples, A. R. (1990). "A Survey of Second Language Writing process Research." In Barbara Kroll (ed). Second Language writing: In sights for the Classroom. Cambridge: Cambridge University Press.

Kroll, B. (1990). Second Language Writing. Cambridge: Cambridge University Press.

Laib, N.K. (1991). Rhetoric and style: Strategies for writers. Englewood Cliffs: Prentice Hall.

Larson, F.D. (1986). Techniques and Principles in Language Teaching. Oxford: Oxford University Press.

Leki, L. (1996). "Coaching From The Margins: Issues in Written Response." In B. Kroll (ed.). Second Language Written: Research Insights for the Classroom . Cambridge: Cambridge University Press.

Lunsford, Andrea A. (1985) . "Cognitive Studies and teaching writing." In Ben W. McClelland and Timothy R.Dono van (eds.) Perspectives on Research and scholar ship in composition. New York: The modern Language Association of America.

Mercer, C. D. and Ann R. Mercer. (1989). Teaching Students with Learning Problems. (3rd ed.). New York : Macmillan Publisher Company.

Murry, D. (1982). Learning by Teaching: Selected Articles Writing and Teaching. Ports Mouth: Heinemann.

Norrish, J. (1990). Language Lernerss and their Errors. London: Macmillan Publishers.

Nunan, D. (1989).Designing Tasks for the Communicative Classroom. Cambridge: Cambridge University Press.

Olishtain, E. (1991). " Functional Tasks for mastering the mechanics of Writing and Going Just Beyond." In Celce Murcia, M. (ed.). Teaching English as a Second language. Heinle and Heinle Publishers.

O' malley, J.Michael & Chamot Anna Uhi. (1990). Learning strategies in second Language acquisition. Cambridge: Cambridge University Press.

Owens, L.& R.G. straton. (1980). "The development of cooperative, competitive and individual learning reference scale fro students." In British Journal of Educational psychology. 50/2: 147-161.

Oxford, Rebecca L. (1989) ."Use of language Learning Strategies: A Synthesis of Studies with implications Strategy Training." SYSTEM: An International Journal of Educational Technology And Applied Linguistics. London: Bergman press Ltd. Vol. 23, No 3: pp. 359 – 360.

Pincas, A. (1982). Teaching English Writing. London: Macmillan Publishers.

Prabhu, N. S. (1990). "There Is No Best method- Why? " TESOL Quarterly. 24: 161-167.

Raimes, A. (1983). Techniques in the Teaching Writing . Oxford: Oxford University Press.

Richards, J. C.and T.Rodgers. (1986).Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge: Cambridge University Press.

Richards, J. C. (1990). The Language Teaching Matrix. Cambridge: Cambridge University Press.

Richards, J. C, John P. and H. Weber.(1985). Longman Dictionary of Applied Linguistics. England Longman.

Rivers, W. M. (1981). Teaching Foreign Language Skills. (2nd ed.). Chicago: the University of Chicago Press.

Rudder, M.E. (1999). "Eliciting Student-Talk." English Teaching Forum. 37/2:24-25.

Scrivener, J. (1994). Learning Teaching: A Guide book for English language Teachers. Oxford: Oxford University Press.

Silva. T. (1990). "Second Language Composition Instruction: Development Issues and Directions in ESL." Second Language writing . In Barbara Kroll (ed). Cambridge Cambridge University Press.

Utroske, W.F. (1986). "The sentence: a Tool for Teaching straight Thinking." Activities to promote critical Thinking. Illinois: National council of Teachers of English.

Venkateswaran, S. (1995). Principles of Teaching English. Dellhi: Modern Printers.

Wenden, A. (1991). Learner Strategies for learner Autonomy. New York: prentice Hall.

White, R. and V. Arndt. (1991). Process Writing. London: Longman Ltd.

Wharton, Glenn. (2000). Language Learning Strategies use of Bilingual Foreign Language Learners in Sig. "LANGUAGE LEARNING: A journal of Research in Language Studies. University of Michigan: Black Well Publishers Vol. 50: No 1-3: pp. 203 – 210.

Widdowson, H.G. (1978). Teaching Language as Communication. Oxford: Oxford University Press

Wigand, D. J. (1986). "Whose Territory? Watch It." Activities to promote Critical thinking. Illinois: National council of Teachers of English.

Zamil, V. (1985).« Responding to student writing.» TESOL Quarterly. 19/1: (PP 79-98).

አባሪዎች

አባሪ አንድ

አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

የቋንቋዎች ጥናት ተቋም

የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነ- ፅሁፍ ትምህርት ክፍል

የድህረ ምረቃ መርሀ- ግብር

ውድ ተማሪዎች

የዚህ መጠይቅ ዋና አላማ የመምህራንን የማስተማር ዘዴና የተማሪዎችን ድርሰት የመፃፍ ብልሃት ተዛምዶን ለመመርመር ለሚደረገው ጥናት መረጃ ለመሰብሰብ ነው፡፡ ከመጠይቁ የሚገኘው ምላሽ ለጥናቱ ከፍተኛ ጠቀሜታ ይኖረዋል፡፡ በመሆኑም መጠይቁን በጥንቃቄ አንብባችሁ ተገቢውን መልስ በመመለስ እንድትተባበሩ ትጠየቃላችሁ፡፡

በቅድሚያ ለምታደርጉት ቀና ትብብር አመሰግናለሁ፡፡

ክፍል አንድ፡- ከዚህ ቀጥሎ ለቀረቡት መጠይቆች በክፍት ቦታው ላይ ትክክለኛውን መረጃ ፃፉ፡፡

1. ፆታ ---------------------------
2. እድሜ---------------------------------
3. የክፍል ደረጃ--------------------------------
4. ትምህርት ቤት-------------------------------------

ክፍል ሁለት፡- ከዚህ በታች ለቀረቡት ጥያቄዎች አራት አማራጭ መልሶች ተሰጥተዋል፡፡ ከተሰጡት አራት አማራጭ መልሶች መካከል ትክክለኛ ነው የምትሉትን መመዘኛ በመምረጥ በሳጥኑ ውስጥ የ(x) ምልክት በማድረግ አመልክቱ፡፡

የመመዘኛዎቹ መግለጫ ፡-

4= በጣም እስማማለሁ 2= አልስማማም

3= እስማማለሁ 1= በጣም አልስማማም

ተ.ቁ	ጥያቄዎች	አማራጮች			
		4	3	2	1
1	ድርሰት መፃፍ ከመጀመራችሁ በፊት የመጣላችሁን ሃሳብ አስተዋፅኦ በመንደፍ ታሰፍራላችሁ፡፡				
2.	ድርሰት የምትፅፉበትን ርዕስ ለመምረጥ ከክፍል ጓደኞቻችሁ ጋር ትወያያላችሁ፡፡				
3.	ድርሰት የምትፅፉበትን የአፃፃፍ ስልት ወይም በአዕምሮአችሁ ያለውን ሃሳብ በወረቀት ላይ ለማስፈር ስለምትችሉበት መንገድ ከክፍል ጓደኞቻችሁ ጋር ትወያያላችሁ፡፡				
4.	ድርሰት ለመፃፍ አስተዋፅኦ የምትነድፉት በቅድሚያ የመጣላችሁን ሀሳብ በማስፈር ከዚያም እንደገና በቅደም ተከተል በማደራጀት ነው፡፡				
5	መምህራችሁ ድርሰት ለመፃፍ በመረጣችሁት ርዕስ ላይ ከጓደኞቻችሁ ጋር የሀሳብ ልውውጥ እንድታደርጉ ያበረታታሉ፡፡				
6	ድርሰት ለመፃፍ ስትነሱ አብዛኛውን ጊዜ የምታስቡት በአዕምሮአችሁ ያለውን ሃሳብ እንደመጣላችሁ በራሳችሁ ቋንቋና አገላለፅ በሚገባ ለመፃፍ ነው፡፡				
7	ድርሰት ከመፃፋችሁ በፊት ሃሳብ በማመንጨት ፣ መረጃ በማደራጀት ፣በማቀድ፣ በማርቀቅ፣ በመከለስና በማረም ሂደት በማለፍ መፃፍ እንድትችሉ መምህሩ ያስተምራሉ፡፡				
8	መምህራችሁ ድርሰት መፃፍን እንድትለማመዱ በሚያስተምሯችሁ የፅህፈት ክሂል የማስተማሪያ ዘዴ የመፃፍ ክሂላችሁ ተሻሽሏል፡፡				
9	መምህራችሁ በሚያስተምሯችሁ የፅህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴ (መንገድ) ተከትላችሁ ድርሰት ትፅፋላችሁ፡፡				
10	ድርሰት እንድትፅፉ የምትታዘዙት በማቀድ ፣በማርቀቅ፣ በመከለስና በማረም ሂደት እንድታልፉ በማድረግ በመምህራችሁ አማካኝነት ሞዴል ፅሁፎች ቀርበውላችሁ ነው፡፡				
11	መምህራችሁ ፅህፈትን እንድትለማመዱ በሚያስተምሯችሁ ዘዴና እናንተ ድርሰት በምትፅፉበት መንገድ (ብልሃት) መካከል ግንኙነት አለ፡፡				
12	መምህራችሁ ድርሰታችሁን አርመው ይሰጧችሁ የነበረው አስተያየት በየጊዜው ሌሎች ሙከራዎችን እንድታደርጉ የሚያበረታታ ነበር፡፡				
13	ድርሰት በመፃፍ ሂደት ላይ እያላችሁ አብዛኛውን ጊዜ የሚያሳስባችሁ (የሚያስጨንቃችሁ) መምህሩ ያስተማሯችሁን የአፃፃፍ ህግ ማክበር ነው፡፡				
14	ድርሰት በመፃፍ ሂደት ሃሳባችሁን ለመግለፅ የምትችሉበትን የመፃፍ ብልሃት ለማሳወቅ መምህራችሁ ሁል ጊዜ የሚተጉ መሆናቸውን ትስማማላችሁ፡፡				

ተ.ቁ	ጥያቄዎች	አማራጮች			
		4	3	2	1
15	መምህራችሁ በክፍል ውስጥ በግል፣ በጥንድና በቡድን ውይይት ተጠቅማችሁ የፅህፈት ክሂላችሁን ማዳበር የምትችሉበትን ሁኔታ በማስተማራቸው ድርሰት የመፃፍ ብልሃታችሁን አዳብሮላችኋል፡፡				
16	አብዛኛውን ጊዜ የፃፋችሁት ድርሰት የሚታረምላችሁ በመምህራችሁ ነው፡፡				
17	ድርሰትን ስትፅፉ መምህራቸሁ የሚያደርጉላችሁ ድጋፍ በእጅጉ ጠቅሟችኋል፡፡				
18	መምህራችሁ በክፍል ውስጥ እና ከክፍል ውጪ (በቤት ስራ) ድርሰት የመፃፍ ልምምድ እንድታደርጉ ሞዴል ፅሁፎችን አዘጋጅተው በግል ፣ በጥንድና በቡድን እንድትሰሩ ያበረታታሉ፡፡				

ክፍል ሶስት፡- ከዚህ በታች ለቀረቡት ጥያቄዎች ትክክለኛ መልስ ይሆናል የምትሉትን በተሰጡት ክፍት ቦታዎች ላይ ፃፉ፡፡

1. መምህራችሁ ጽህፈትን የሚያስተምሩበት ዘዴና እናንተ ድርሰት የምትፅፉበት ወይም ለመፃፍ የምትፈልጉበት መንገድ ይዛመዳል፡፡------------------------------፡፡
2. መምህራችሁ ፅህፈትን የሚያስተምሩበትን የማስተማሪያ ዘዴ ተከትላችሁ ድርሰት ትፅፋላችሁ፡፡ ------------------------------፡፡ የማትፅፉ ከሆነ ለምን ----------------------
   ----

   ---፡፡
3. መምህራችሁ ፅህፈትን (ድርሰትን) ስለሚያስተምሩበት ዘዴ ወይም መንገድ ያላችሁን ሃሳብ ግለፁ፡፡ --
   ----

   ---፡፡

4. ድርሰትን (ፅህፈትን) በምትማሩበት ወቅት የመምህራችሁ ድርሻ ምንድን ነው፡፡

--::

5. ድርሰትን (ፅህፈትን) በምትማሩበት ወቅት እናንተ ድርሻ ምንድን ነው፡፡

--::

6. በፅህፈት ክሂል ትምህርት በመማር ማስተማር ሂደት አጠቃላይ አስተያየት ካላችሁ ግለፁ፡፡

---::

ክፍል ሶስት፡- ከዚህ በታች ለቀረቡት ጥያቄዎች ትክክለኛ መልስ ይሆናል የምትሉትን በተሰጡት ክፍት ቦታዎች ላይ ፃፉ።

1. መምህራችሁ ጽህፈትን የሚያስተምሩበት ዘዴና እናንተ ድርሰት የምትፅፉበት ወይም ለመፃፍ የምትፈልጉበት መንገድ ይዛመዳል። በፍፁም አይዛመድም።

2. መምህራችሁ ፅህፈትን የሚያስተምሩበትን የማስተማሪያ ዘዴ ተከትላችሁ ድርሰት ትፅፋላችሁ። አንፅፍም ። የማትፅፉ ከሆነ ለምን ምክንያቱም መምህራችን ፅህፈትን በተከታታይ ብዙም ሰፊ አድርገው አያስተምሩም ስለሆነ ከዝህም የተነሳ ለስነፅሁፍ ያለን ፍላጎት አዳክሞናል።

3. መምህራችሁ ፅህፈትን (ድርሰትን) ስለሚያስተምሩበት ዘዴ ወይም መንገድ ያላችሁን ሃሳብ ግለፁ። የመምህሩን የማስተማር ዘዴ መሰረታዊ ደረጃ ላይ ሳይሆን ምንም አይደለም ነገር ግን ወደ ከፍተኛ ደረጃ 9-12 በክፍሉ የተሰጠን የትምህርት አሰጣጥ እንጋራ አይደለም። ምክንያቱም የመምህሩን ጽሁፍ ስለሆነ ሰፊ ነው አያስተምሩ።

4. ድርሰት (ፅህፈትን) በምትማሩበት ወቅት የመምህራችሁ ድርሻ ምንድን ነው።
ድርሰቱም ርዕስ በመስጠት ነበር። ሳይሆን ግን ከዛም እንደ በቃላት በተገቢ እንዲቀርብ መስጠት ነው።

5. ድርሰት (ፅህፈትን) በምትማሩበት ወቅት የእናንተ ድርሻ ምንድን ነው።
ትኩረት ሰጥተን መምህራችንን መከታተል ነው።

6. በፅህፈት ክሂል ትምህርት በመማር ማስተማር ሂደት አጠቃላይ አስተያየት ካላችሁ ግለፁ።
በአጠቃላይ በፅህፈት ትምህርት በኩል መምህራን የሚጠበቅባቸውን ሁሉንም / ጊዜ / በተገቢው ሁኔታ ማስተማር ቻሉም ምክንያቱም በፅህፈት ክሂል / በድርሰት / ላይ ያለን ፍላጎት በጣም ቀንሷል ላይ ነው። እናም በዝህ ጉዳይ መፍትሄ ላይ ጥናት ሰፊ እንጠብቃለን።

ክፍል ሶስት፦ ከዚህ በታች ለቀረቡት ጥያቄዎች ትክክለኛ መልስ ይሆናል የምትሉትን በተሰጡት ክፍት ቦታዎች ላይ ፃፉ፡፡

1. መምህራችሁ ጽህፈትን የሚያስተምሩበት ዘዴና እናንተ ድርሰት የምትፅፉበት ወይም ለመፃፍ የምትፈልጉበት መንገድ ይዛመዳል፡፡ [illegible]፡፡

2. መምህራችሁ ፅህፈትን የሚያስተምሩበትን የማስተማሪያ ዘዴ ተከትላችሁ ድርሰት ትፅፋላችሁ፡፡ አንፅፍም፡፡ የማትፅፉ ከሆነ ለምን ምክንያቱም፡ [illegible]፡፡

3 መምህራችሁ ፅህፈትን (ድርሰትን) ስለሚያስተምሩበት ዘዴ ወይም መንገድ ያላችሁን ሃሳብ ግለፁ፡፡ [illegible] (መንገድ) [illegible]፡፡

4. ድርሰት (ፅሁፈትን) በምትማሩበት ወቅት የመምህራችሁ ድርሻ ምንድን ነው፡፡
1፡ [illegible]
2፡ [illegible]
3፡ [illegible]
4፡ [illegible]፡፡

5. ድርሰት (ፅህፈትን) በምትማሩበት ወቅት የእናንተ ድርሻ ምንድን ነው፡፡
[illegible]፡፡

6. በፅህፈት ክሂል ትምህርት በመማር ማስተማር ሂደት አጠቃላይ አስተያየት ካላችሁ ግለፁ፡፡
[illegible] ነው፡፡

ክፍል ሶስት፡- ከዚህ በታች ለቀረቡት ጥያቄዎች ትክክለኛ መልስ ይሆናል የምትሉትን በተሰጡት ክፍት ቦታዎች ላይ ፃፉ፡፡

1. መምህራችሁ ፅህፈትን የሚያስተምሩበት ዘዴና እናንተ ድርሰት የምትፅፉበት ወይም ለመፃፍ የምትፈልጉበት መንገድ ይዛመዳል፡፡------ አዎን ------፡፡

2. መምህራችሁ ፅህፈትን የሚያስተምሩበትን የማስተማሪያ ዘዴ ተከትላችሁ ድርሰት ትፅፋላችሁ፡፡ ---- አዎን ----፡፡ የማትፅፉ ከሆነ ለምን --፡፡

3. መምህራችሁ ፅህፈትን (ድርሰትን) ስለሚያስተምሩበት ዘዴ ወይም መንገድ ያላችሁን ሃሳብ ግለፁ፡፡ አብዛኛውን ጊዜ መምህራችን ሲያስተምር እና ድርሰትን ስንጽፍ የድርሰት አፃፃፍ ዘዴ የተከተለ እንድንጽፍ ያስተምሩናል፡፡ ብዙ ተ፡
--፡፡

4. ድርሰት (ፅህፈትን) በምትማሩበት ወቅት የመምህራችሁ ድርሻ ምንድን ነው፡፡
የመምህራችን ድርሻ ለተማሪዎች (ለእኛ) የአፃፃፍ ~~[illegible]~~ ዘዴ ማስተማርና ማሳየት፡፡
--፡፡

5. ድርሰት (ፅህፈትን) በምትማሩበት ወቅት የእናንተ ድርሻ ምንድን ነው፡፡
የኛ (የተማሪዎች) ድርሻ የመምህሩን ትዕዛዝና መመሪያ በመከተል አስፈላጊውን (ድርሰቱን) መፃፍ ነው
--፡፡

6. በፅህፈት ክሂል ትምህርት በመማር ማስተማር ሂደት አጠቃላይ አስተያየት ካላችሁ ግለፁ፡፡
ያለው አስተያየት ለድርሰት አፃፃፍና ለሌሎችም አስፈላጊውን ማቅረብ ማሳየትና ማስተማር አለባቸው፡፡
--፡፡

ክፍል ሶስት፡- ከዚህ በታች ለቀረቡት ጥያቄዎች ትክክለኛ መልስ ይሆናል የምትሉትን በተሰጡት ክፍት ቦታዎች ላይ ፃፉ።

1. መምህራችሁ ጽሁፈትን የሚያስተምሩበት ዘዴና እናንተ ድርሰት የምትፅፉበት ወይም ለመፃፍ የምትፈልጉበት መንገድ ይዛመዳል።--------አዎን--------------።

2. መምህራችሁ ፅሁፈትን የሚያስተምሩበትን የማስተማሪያ ዘዴ ተከትላችሁ ድርሰት ትፅፋላችሁ። ------አዎን እንፅፋለን---። የማትፅፉ ከሆነ ለምን ----ምክንያቱም
የድርሰት አፅፃፍ ዘዴዎችንና እውቀት ለማዳበር።-----------------------

--።

3. መምህራችሁ ፅሁፈትን (ድርሰትን) ስለሚያስተምሩበት ዘዴ ወይም መንገድ ያላችሁን ሃሳብ ግለፁ። ---በመጀመርያ የድርሰቱን ምንነትና ማንነት ከገለፀ በኋላ
የአፃፃፍ ሂደቶችን እና ዘዴዎችን በማስተማር ያተባብራል።

--።

4. ድርሰት (ፅሁፈትን) በምትማሩበት ወቅት የመምህራችሁ ድርሻ ምንድን ነው።
---------------- - ስለ ድርሰት አፃፃፍ ዘዴ ግልፅ ማድረግ
---------------- - የአፃፃፍ ዘዴን ማስተማር
---------------- - በማድረግ መከታተል ...ወዘተ
--።

5. ድርሰት (ፅሁፈትን) በምትማሩበት ወቅት የእናንተ ድርሻ ምንድን ነው።
---መምህሩ የሚሰጠሁን መመሪያዎችንና ሎና ሎርዳዎችን
በመከተል የራስ ወይም የግል አስተያየት በመጨመርና ቅደምተከተል
በመከተል ድርሰት መፃፍ።--
--።

6. በፅሁፈት ክሂል ትምህርት በመማር ማስተማር ሂደት አጠቃላይ አስተያየት ካላችሁ ግለፁ።
---በአጠቃላይ ስለ ድርሰት መማርና ማወቅ በጣም አስፈላጊ
ስለ ሆነ ማንኛውም መምህር የራሱን ሙያዊ ግዴታውን
---መወጣት አለበት።---
--።

4

ክፍል ሶስት፡- ከዚህ በታች ለቀረቡት ጥያቄዎች ትክክለኛ መልስ ይሆናል የምትሉትን በተሰጡት ክፍት ቦታዎች ላይ ፃፉ፡፡

1. መምህራችሁ ጽህፈትን የሚያስተምሩበት ዘዴና እናንተ ድርሰት የምትፅፉበት ወይም ለመፃፍ የምትፈልጉበት መንገድ ይዛመዳል፡፡ አዎን ፡፡
2. መምህራችሁ ፅህፈትን የሚያስተምሩበትን የማስተማሪያ ዘዴ ተከትላችሁ ድርሰት ትፅፋላችሁ፡፡ አዎን ፡፡ የማትፅፉ ከሆነ ለምን ---------- ፡፡
3. መምህራችሁ ፅህፈትን (ድርሰትን) ስለሚያስተምሩበት ዘዴ ወይም መንገድ ያላችሁን ሃሳብ ግለፁ፡፡ መጀመሪያ ድርሰት ፃፉ እንደሆነ ትዕዛዝ ይሰጡና ትርጉም ከተሰጠ በኋላ ምሳሌ የሚሆን ድርሰት ይፅፋሉ፡፡ ከዚያ በኋላ እኛም እንድንም ከርሱ እንድንፅፍ ይደረጋል ትዕዛዝ እንደሆነም ይተያል፡፡ ፡፡
4. ድርሰት (ፅህፈትን) በምትማሩበት ወቅት የመምህራችሁ ድርሻ ምንድን ነው፡፡
   - የአፃፃፍ ስልትን ማስተማር
   - የአፃፃፍ ዘዴን ማስተማር
   - መርምሮ ማስተካከል ወዘተ
   ፡፡
5. ድርሰት (ፅህፈትን) በምትማሩበት ወቅት የእናንተ ድርሻ ምንድን ነው፡፡
   - መምህሩ የሚያስተምሩትን መከታተል
   - ቅደም ተከተሉን መጠበቅ
   - እንዴት እንደምፃፍ መረዳት
   - ከዚያም ድርሰት መፃፍን ለመምህሩ፡፡ ወዘተ
6. በፅህፈት ክሂል ትምህርት በመማር ማስተማር ሂደት አጠቃላይ አስተያየት ካላችሁ ግለፁ፡፡ በአጠቃላይ ስለ ድርሰት ለመማር በጣም አስፈላጊ ነው ምክንያቱም የእኛንም ሀሳብ ለመግለፅ እና የአፃፃፍ ስልቶችን ለመግለፅ በጣም የሚረዳ ስለሆነ መምህራችን በዚህ ዘርፍ ትኩረት እንዲሰጡበት እላለሁ፡፡

ክፍል ሶስት፦ ከዚህ በታች ለቀረቡት ጥያቄዎች ትክክለኛ መልስ ይሆናል የምትሉትን በተሰጡት ክፍት ቦታዎች ላይ ፃፉ።

1. መምህራችሁ ፅህፈትን የሚያስተምሩበት ዘዴና እናንተ ድርሰት የምትፅፉበት ወይም ለመፃፍ የምትፈልጉበት መንገድ ይዛመዳል። አዎን ።

2. መምህራችሁ ፅህፈትን የሚያስተምሩበትን የማስተማሪያ ዘዴ ተከትላችሁ ድርሰት ትፅፋላችሁ። አዎን ። የማትፅፉ ከሆነ ለምን ።

3. መምህራችሁ ፅህፈትን (ድርሰትን) ስለሚያስተምሩበት ዘዴ ወይም መንገድ ያላችሁን ሃሳብ ግለፁ። [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ።

4. ድርሰት (ፅህፈትን) በምትማሩበት ወቅት የመምህራችሁ ድርሻ ምንድን ነው።
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ።

5. ድርሰት (ፅህፈትን) በምትማሩበት ወቅት የእናንተ ድርሻ ምንድን ነው።
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ።

6. በፅህፈት ክሂል ትምህርት በመማር ማስተማር ሂደት አጠቃላይ አስተያየት ካላችሁ ግለፁ።
[illegible]
[illegible] ።

አባሪ ሁለት

ከ11 ኛ ክፍል የአማርኛ ቋንቋ መምህር ጋር የተደረገ ቃለ ምልልስ

ጥያቄ 1፡- ድርሰትን ለማስተማር የሚያስችልና ተማሪዎችን ሊያሳትፍ የሚችል ምን ዓይነት የክፍል ውስጥ ክንውንን ትጠቀማለህ?

መልስ፡- "በመጀመሪያ ተማሪዎች ከምሰጣቸው ርዕሶች ውስጥ እነሱ የሚስማማቸውን እንዲመርጡ በማድረግ ወይም እነሱ በመረጡት ርዕስ ዙሪያ በቂ ዕውቀትና ግንዛቤ እንዲኖራቸው ለማድረግ እርስ በርሳቸው እንዲወያዩና እንዲረዳዱ፣ ከርዕሶቻቸው ጋርም ተዛማጅ የሆኑ ፅሁፎችን እንዲያነቡ፣ ያልገባቸውን እንዲጠይቁ አደርጋለሁ፡፡ በተጨማሪም ሞዴል ፅሁፎችን በመስጠት ደርሰት እንዲፅፉ ወይም እንዲለማመዱ አበረታታለሁ፡፡"

ጥያቄ 2፡- የምትመርጠው የፅህፈት ክሂል ማስተማሪያ ዘዴ የተማሪዎችን የመፃፍ ፍላጎት የሚያሟላ ነው ብለህ ታስባለህ? ከሆነ እንዴት?

መልስ፡- "የየአንዳንዱን ተማሪ ፍላጎት ማሟላት ይከብዳል፡፡ ቢሆንም ተማሪዎች የሚፅፉበትን ርዕስ የሚመርጡት በራሳቸው ፍላጎት መሆኑ፣ በመረጡትም ርዕስ ላይ እርስ በርሳቸው እንዲወያዩ መደረጋቸው፣ መረዳዳታቸውና መፃፋቸው ፍላጎታቸውን የሚያሟላ ሊሆን ይችላል፡፡"

ጥያቄ 3፡- ተማሪዎች ድርሰት የሚፅፉበትን ርዕስ አንተ ወይስ እነሱ?

መልስ፡- "ይህ እንደትምህርቱ ሁኔታና እንደማስተማሪያ ዘዴው ይወሰናል፡፡ ስለዚህ እኔ መርጬ ልሰጣቸው እችላለሁ፡፡ አሊበለዚያም እነሱ ሊመርጡ ይችላሉ፡፡"

ጥያቄ 4፡- ተማሪዎች አንድን ድርሰት መፃፍ ከመጀመራቸው በፊት በሚፅፉት ርዕስ ላይ በቂ ሃሳብ ወይም መረጃ ማግኘት እንዲችሉ ምን ምን የቅድመ ፅህፈት ተግባራት ታከናውናለህ?

<u>መልስ፡-</u> "ተማሪዎች በመረጡት ርዕስ ድርሰት መፃፍ ከመጀመራቸው በፊት በቂ መረጃ ወይም ሃሳብ እንዲያገኙ እርስ በርሳቸው እንዲወያዩ፣ ከርዕሶቻቸው ጋር ተዛማጅነት ያላቸውን ፅሁፎች እንዲያነቡ፣ የሚያውቁ ሰዎችን እንዲጠይቁ በማድረግ በቂ መረጃ እንዲያሰባስቡ አደርጋለሁ።"

ጥያቄ 5፡- ተማሪዎች ድረስት በሚፅፉበት ወቅት የምታደርግላቸው ድጋፍ ምንድን ነው?

<u>መልስ፡-</u> "ተማሪዎች በመፃፍ ሂደት ላይ እያሉ ያልገባቸው ነገር ካለ ማብራሪያ በመስጠት ግልፅ እንዲሆንላቸው አደርጋለሁ፤ ድጋፍ የሚያስፈልጋቸውን በመርዳት አቅጣጫ እንዲይዙ እመራቸዋለሁ። በክፍል ውስጥም ጥሩ የመፃፊያ አውድ እንዲፈጠር በማመቻቸት እየተወያዩና እየተረዳዱ እንዲፅፉ አበረታታለሁ።"

ጥያቄ 6፡- ተማሪዎች ድርሰት በሚፅፉበት ወቅት በማቀድ፣ በማርቀቅ፣ በመከለስና በማረም ሂደት አልፈው እንዲፅፉ ትመራቸዋለህ?

<u>መልስ፡-</u> "አዎን እመራቸዋለሁ። የድርሰት አፃፃፍ ደንቦች ወይም መርሆዎች የሚባሉትን በማሳወቅ አነዚያኑ ተከትለው እንዲፅፉ በማድረግ ነው። ይኸውም ተማሪዎች ርዕስ ከመረጡ በኋላ አስተዋፅኦ እንዲያዘጋጁ፣ በአስተዋፅኦው መሰረትም ሃሳባቸውን እንዲያሰፍሩ፣ ከዚያም አብይና ንዑሳን ሃሳቦችን እየለዩ በቅደም ተከተል እንዲያደራጁና እንዲያረቁ፣ መውጣት ያለበትን ሃሳብ እንዲያወጡ፣ መግባት ያለበትን ሃሳብ ደግሞ እንዲያስገቡ በማድረግ በመጨረሻም እየከለሱና እያረሙ እንዲፅፉ ይመከራሉ።"

ጥያቄ 7፡- ተማሪዎች የፃፉትን ድርሰት በምታርምበት ወቅት ምን ምን ነገሮች ላይ ትኩረት ታደርጋለህ?

<u>መልስ፡-</u> "እኔ የተማሪዎችን ድርሰት በማርምበት ወቅት በተሳሳቱ ሆሄያትና ቃላት ላይ፣ በስረዓተ ነጥብና ቃላት አጠቃቀም ላይ፣ እንዲሁም በሰዋስው ስህተት ላይ ትኩረት በማድረግ አርማለሁ።"

ጥያቄ 8፡- ለተማሪዎች የእርማት አስተያየት ምን ያህል ጠቅሟቸዋል?

<u>መልስ፡-</u> "ለተማሪዎች የምሰጣቸው የእርማት አስተያየት ጠቅሟቸዋል ብዬ አስባለሁ። ምክንያቱም ብዙዎቹ ተማሪዎች የምሰጣቸውን የእርማት አስተያየት ተግባራዊ በማድረግ ከበፊቱ የተሻለ ድርሰት ሲፅፉ አስተውያለሁ። ቢሆንም ጥቂት ተማሪዎች የእርማቱን አስተያየት ሳይጠቀሙበት በመቅረት የበፊቱን ስህተት ሲደግሙት ይስተዋላል።"

አመሰግናለሁ!

ጸገሬ፡ ጉዳች

ሠላም

ሠላም የሕይወት ቀጣይነትና የእድገት መሰረት ነው። የሰው ልጅ ከጥንት እርሱ እያሌ ያለውን ሕይወት ሊኖረው የሚችለው ሰላም ሲኖር ብቻ ነው። ሰላም ለእንደ ለቤተሰብ፣ ለብለሰብ፣ ለሀገርም ብቻ ሳይሆን ለሰው ልጅ ሁሉ የኑሮው ማገርና [illegible] ነው። ከሰላም ውጭ የሚያስተሳስር አሳዛኝ ሰላም መሆኑ [illegible] ነው። ለመኖር የሚያደርገው እንቅስቃሴ፣ ቀለሉም ሆኖ ከሰላም ውጭ እንዴት ለሆነ እንደማይሆን ሰርቶ ለመኖር፣ እንዲሁም ለመደሰት፣ ፈውሶ ለመደገፍ፣ ተግባሩ በእውቀት ሥልጣን ለመጠቀም ሆነ እንዲሁም ለመጣቀም የሰላም መኖር ከፍተኛ ነገር ቦታ አለው።

(የሰው ልጅ በቅድሚያ ሆኖ ተመራማሪ) በእውቀት ፍልሰፍ በአንዱ እየተመራ የተለያዩ የተመራመሩ [illegible] ለመመሰረት የሰላም መኖር ለማም እየሰጠ ነገር ነው። በእውቀቱ በእግርም ሆኖ በእጁም እጅግ ይሆን [illegible] ለሀገር ውጊያዎች ከውጊያዎች ጋር ሰዓት ከሰዓት ጋር እንዲ[illegible] ሌላ ለመደረግ ሰላም ከፍተኛ ወሳኝ እርዳ ነው።

ሰላምን የሕይወት ሰዓትቻና መንገድ ሆኖ ብዙ ለእንደ ለእ ለሰላም ውሳኔ [illegible] እየፈተቀ። እንዲሁም ሰላም ይበልጥ ለሰው የሚያሳይ ለመጠመድ በ[illegible] መንገድ ቀበቀንን በመወሰንና ለብዙዎች በመፈጸሙ ነው። ሰላይነት ኃይሎች እየተስመለከተ ወደ ቀለ የተነገረው እና የሚያስተሳስር ሰላም እንዲ የሚያስ እዚያም ሰላምንም እንደምትፈቅልሁ፣ እንዲሁም ይለው ለመለሰብ፣ ለሀገርም በመም የሚመቅም የአበና የእያም እንዲፈትን የሚያስ [illegible] መንገድ ሰላም ነው።

7/10

ተማሪ መሰለት፡ ሞገስ
11ኛ - D
No. 41

ስም ሙላቱ ማቴዎስ ክፍል ፱ኛ ተ.ቁ 50

የመስቀል አከባበር ሁኔታ

መስቀል በኢትዮጵያ የሚከበር በዓል ሲሆን ሁሉንም ህብረተሰብ የሚያሳትፍ በዓል ነው። የሚከበረውም በቀለል ሳይሆን ሁሉንም ህብረተሰብ እንዲያስደስት በሚያምር ሁኔታ ነው። ጎዳናትም ለህብረተሰብ ማለፊያ ቢሆንም በህልና ወዎ በበዐሉ ዕለት ይለቀቃል።

መስቀል አከባበር ሁኔታ የሚታወቀው ከሠር በፊት ቀደም ዝግጅት በማድረግ ሲሆን፣ በጎጠር አከባበ ዝግጅት የጎላ ይሆናል። ምክንያቱም ለመስቀል ዳለቻ ደመራና ጎፍቆት በጠዋ ከፍና፣ አበባና እንደውም ፈልጦ፣ የሚታረድበትን በሬ ወይም የበሰለውም በማዘጋጀት፣ እና ቅመማ ቅመም፣ ቅቤ ወይም ለአንጓዴ የሚሆነውን እህል በማዘጋጀት፣ አልፎም የወቅቱ ሁኔታ በጠም ደስ የሚያሰኘው ነው።

ሌላ ደግሞ መስቀል አከባበር ሁኔታ ለዱሃ ህብረተሰብ በጠም ጎዶ ሆኖ ይታወቃል፣ ሰበብ ዱሃ ዓለሙን ቶሎ ከሰሆኑም ወደር ለመለዳ ሀገረ ዱ መስቀል ካሳለፉ በኋላ የሚመኙቀው ወጋቸው የከፋ ይሆናል። ከዚህም የተነሳ ዱሀንትን እየበሰ ይሄዳል።

ስለዚህ መስቀል አከባበር የአንዳንድ ወር ደስታ ቢሆንም ለዱሃ ህብረተሰብ የዓመት ወጋቸው ስለሆነ መስቀል በልክ ቢሆን ይመረጣል።

ድርሰት

ርዕስ፡ ወላጆች

(፩) [illegible]

(፪) [illegible]

(፫) [illegible]

[illegible]

9/10

ማርክ፡ [illegible]

[illegible]፡ 10

[illegible]፡ B

[illegible]

የኛ፡ ትምህርት፡ ቤት፡ ምግባር

የተማሪ ስም፡ ይስሐቅ፡ ስምዖን፡ ተራ ቁጥር = 25 ክፍል 11ኛ B

ጎበዝ ተማሪ፡ በመደበኛ፡ ደረጃ፡ የትምህርቱን፡ አለማወቁና፡ ማሳን፡ ትም
ህ፡ ትምህርቶች፡ የመማር፡ ነው። ለዚህም፡ ተመራጭ፡ አለበት፡ የመደንገፊያነው
ቅድሚያ ለአንደኛ ቀኖች፡ የመደብ ነው። ስለዚህ፡ ቅድሚያ ለአንደኛ ቀኖች፡ አንደኛ፡ ለመሆን
ቀለ፡ ገዳማዊ፡ በመደበኛ፡ የትምህርቱን፡ 7/7 ቀንድቶ፡ መከታተል፡ ቀንደኛ ለሆ
ደገኝነት፡፡ በዚህ፡ በጎነዘበው፡ መሠረት፡ ተጠቃሚ፡ ለመሆን፡ ለመደገፍ፡
ጊዜ ሰጥቶ፡ ቶሎ ቶሎም፡ ደጋግሞ፡፡ የሚሰጠውን፡ ሆንታ አመቶችና፡ በመመሪያ፡ መደብ
፡ የመደንገፊያውን፡ ፈታኞችን፡ ተከታትሎ፡ የመስራቱ፡፡ በተመራማሪም፡ የተማረውን፡
ትምህርት፡ በመጠቀም፡ ቶሎ ቶሎም፡ መሠረት፡ በርትቶ፡ ያጠናል፡፡

ሌላ፡ ደግሞ፡ የጎበዝ ተማሪ ፀባይ፡ የቀለም፡ አስተማሪን፡ መምህራን፡ የምታስተምሩትን
ለማምረዳት፡ ያከብራል፡፡ ይህንንም፡ የመደገፍ፡ የትምህርቱን፡ ተረት፡ ነጥቦ፡
ጊዜውን፡ ጠብቆ፡ በመመሪያ፡ በትምህርት፡ አሠራር፡ ያስገኘው፡ ካገር፡ ከድርም፡ ከት
ምህርቱ፡ ተጠቃሚ፡ ለመሆን፡ ካሉ፡ ለመጠየቅ፡ ሌላ፡ ጋጠወጥ፡ የሆነውን፡ ፀባዮችን፡ ባለመ
ሥራት፡ መምህራኑን፡ ያከብራል፡፡

ከዚህ ጋር፡ ሌላ፡ የትምህርት፡ ቤት፡ ደንቦችን፡ ሕግ፡ ስርዓቶች፡ መጠበቅ፡ ይጠበቅበ
ታል፡ ሙሉ፡ በማድረግ፡ የትምህርት፡ ቤቱን፡ ደንቦች፡ ይጠብቃል፡ ገብቶ፡ ከዚህ፡ በተጨማሪ
ለው፡ ያከብራል፡፡ ለዚህም፡ በመደበኛ፡ የበኩሉን፡ ሕግ፡ ስርዓቶችና፡ ግንባሩ፡ የምመራ
በት፡ ለዚህ፡ በመጠበቅ፡ እርዳታ፡ ከመጠ፡ የመደንገፊያውን፡ ቅጣት፡ በመቀጣት፡
የትምህርት፡ ቤት፡ ንብረትን፡ በመጠበቅ፡ አጥሩን፡ ሠገድ፡ ባለመጣሱ፡ በመጠበቅ፡ እና
ም፡ ትምህርት፡ ቤት፡ ቆንጆ፡ በሆነ፡ መልኩ፡ የምሠጠውን፡ ገፀዘቦችን፡ በመደበኛ፡ የትም
ርት፡ ቤት፡ ደንቦችን፡ ይጠብቃል፡፡

እንደዚሁ፡ ደግሞ፡ ተማሪ፡ ሁሉንም፡ ስራዎችን፡ ያከብራል፡ ምክንያቱም፡ ካለእነሱ ወደም
ስራ፡ እውቀትን፡ ለመቅሠም፡ አለብም ፈል፡ ለምሳሌ፡ የ10ኛ ክፍል ተማሪ ከ11ኛ
ክፍል፡ ተማሪ፡ ጋር፡ ሲውልና፡ ከመለለስ፡ ነው፡ እውቀትን፡ ይቀስማል፡፡ የሆነን፡ ሁሉ፡ እንደ
ገ፡ ክብር፡ ያለመውን፡ አለማወቁና፡ ማሳን፡ ይረዳል፡፡ ስለዚህ፡ ከነሱ፡ ለሁሉም፡ ሁሉ፡
ለመተሣሰር፡ እርስ፡ በርስም፡ ለሀገሩም፡ የምጠቅም፡ ሰው፡ ይሆናል፡፡

8/10

[illegible]

[illegible] = [illegible] [illegible] = [illegible] = 72

"[illegible]"

[illegible] :: [illegible]

[illegible] :: [illegible]

[illegible] :: [illegible]

[illegible] :: [illegible]

[illegible] ::

[illegible] :: [illegible]

[illegible] :: [illegible]

[illegible] :: [illegible] ::

[illegible] [illegible] ::

[illegible] 7/[illegible]

[illegible]